

IISALMEN LYSEON OPETUSSUUNNITELMA

2017–2018

15-ryhmät

SISÄLTÖ

1. Iisalmen lyseon tehtävä ja tavoitteet	4
2. Arvoperusta	4
3. Opetuksen toteuttaminen	6
3.1. Oppimiskäsitys.....	6
3.2. Opiskeluympäristö ja -menetelmät.....	6
3.3. Toimintakulttuuri	7
3.4. Opintojen rakenne	7
3.5. Opiskelu-aika	8
3.6. Opinnoissa eteneminen	8
3.7. Itsenäinen opiskelu	8
3.8. Kahden kurssin samanaikainen suorittaminen	10
3.9. Opintojen hyväksi lukeminen	10
3.10. Opintojen keskeyttäminen	10
4. Opiskelijan oppimisen arviointi	10
4.1. Arvioinnin tavoitteet	10
4.2. Kurssisuorituksen arviointi	11
4.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi	11
4.4. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu.....	12
5. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen	12
5.1. Yhteistyö huoltajien kanssa	12
5.2. Ohjauksen järjestäminen	13
6. Opiskeluhoito ja turvallisuus	15
7. Koulun toiminnan kehittäminen ja arviointi	16
8. Lyseon tuntijako	17
9. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt oppiaineittain.....	18
Äidinkieli ja kirjallisuus.....	18
Englanti (A1-kieli)	28
Ruotsi (B1-kieli).....	31
Ranska (B2- ja B3-kieli)	35
Saksa (B2- ja B3-kieli).....	37
Venäjä (B2- ja B3-kieli)	39
Espanja (B2- ja B3-kieli).....	40
Matematiikka	42
Matematiikka, pitkä oppimäärä.....	44
Matematiikka, lyhyt oppimäärä.....	50
Biologia	54
Maantiede	62
Fysiikka	69
Kemia.....	75
Evankelis-luterilainen uskonto.....	80
Ortodoksinen uskonto	86
Elämäkatsomustieto.....	88
Filosofia.....	93
Historia.....	96
Yhteiskuntaoppi.....	105

Psykologia.....	110
Musiikki	115
Kuvataide	117
Liikunta.....	123
Terveystieto.....	128
Opinto-ohjaus.....	131
Tietotekniikka	134
Muut koulukohtaiset soveltavat kurssit.....	138
10. Aihekokonaisuudet	140
10.1. Aihekokonaisuudet oppiaineittain	145

1. IISALMEN LYSEON TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET

Iisalmen lyseon toiminta-ajatus:

Iisalmen lyseo on aikaansa seuraava, kehittyvä yleislukio, joka pyrkii antamaan laajan yleissivistyksen kaikissa oppiaineissa sekä hyvät valmiudet ylioppilaskirjoituksiin ja jatko-opintoihin yliopistossa, ammattikorkeakoulussa ja lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa.

Lyseo pyrkii kehittämään oppilaan kykyä vastata ympäristön ja yhteiskunnan haasteisiin sekä antamaan hänelle mahdollisuuden korostaa erityisosaamistaan. Lisäksi koulu korostaa psyykkistä ja fyysistä turvallisuutta.

Koulumme tavoitteena on vastuuntuntoinen, velvollisuuksistaan ja terveydestään huolehtiva kansalainen, joka ymmärtää elinikäisen oppimisen ja itsensä jatkuvan kehittämisen merkityksen, on kiinnostunut yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta, pystyy tarkastelemaan asioita eri näkökulmista sekä tuntee juurensa ja arvostaa niitä.

Tavoitteita lyseo pyrkii toteuttamaan tarjoamalla laajan kurssivalikoiman kaikissa aineissa, mikä antaa opiskelijalle mahdollisuuden menestyä ylioppilaskirjoituksissa ja jatko-opinnoissa. Valinta- ja erikoistumismahdollisuuksia lisäävät mm. matemaattis-luonnontieteellinen painotus, kansainvälisyyskorostus, laaja kielivalikoima, oppilaitosten välinen yhteistyö ja mediaosaaminen.

Opetuksen tasoa lyseo pyrkii ylläpitämään takaamalla opettajille mahdollisuudet koulutukseen sekä vaihtoon ja yhteistyöhön eri kouluasteiden ja oppiaineiden välillä.

Iisalmen lyseossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä

2. ARVOPERUSTA

Iisalmen lyseon arvoperusta pohjautuu suomalaiseen sivistyshistoriaan, mikä näkyy mm. omien juurien arvostamisessa sekä myönteisessä asenteessa suomalaisuuteen ja toisiin kulttuureihin.

Iisalmen lyseon toimintaa ohjaavat seuraavat arvot:

- demokratia ja tasa-arvo
- elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus
- hyvä käytös
- inhimillisyys ja oikeudenmukaisuus
- kestävän kehityksen periaatteet
- psyykkinen ja fyysinen turvallisuus
- rehellisyys, vastuullisuus ja oma-aloitteisuus
- sosiaaliset taidot, kannustava vuorovaikutus
- suvaitsevaisuus ja kansainvälisyys
- terveelliset elämäntavat
- tiedollinen yleissivistys sekä elinikäinen oppiminen
- työn kunnioitus ja ahkeruus
- viestintätaidot
- yhteisöllisyys

Tämä arvoperusta välittyy lyseon toimintakulttuurissa, eri oppiaineiden opetuksessa ja koulutyön organisoinnissa.

lisalmen lyseossa koko henkilöstö (opettajat, muu henkilökunta ja opiskelijat) voi osallistua päätöksentekoon. Opetusjärjestelyissä eri oppiaineet ovat tasa-arvoisessa asemassa.

Koulussa korostetaan ihmisoikeuksia ja elämän kunnioitusta. Ketään ei syrjitä eikä kenellekään anneta erityisoikeuksia esimerkiksi mielipiteiden, uskonnon tai etnisen taustan vuoksi. Yhdessä sovitut ja etukäteen tiedossa olevat käytänteet mahdollistavat oikeudenmukaisen kohtelun kaikille. Ihmisoikeuksiin liittyviä teemapäiviä, luentoja tai projekteja järjestetään mahdollisuuksien mukaan.

Lyseo edellyttää opettajiltaan ja opiskelijoiltaan hyvää käytöstä ja toisten huomioon ottamista. Koulussa tervehditään, kiitetään, pyydetään anteeksi ja ruokaillaan sivistyneesti. Hyvää käytöstä käsitellään perusvalmiuksien kurssilla ja eri oppiaineissa. Opettajat ja muu henkilökunta puuttuvat epäkohteliaaseen ja asiattomaan käytökseen. Opiskelijakunta järjestää ajoittain teemapäiviä aiheesta. Hyvän käytöksen korostus näkyy myös lyseon vanhojen päivän harjoituksissa ja itse juhlapäivän toteutuksessa.

Kestävän kehityksen periaatteet toteutuvat koulussamme kestävän kehityksen suunnitelman mukaisesti. Käytännössä kestävän kehityksen periaatteita noudatetaan esimerkiksi lajittelemalla roskat, säästämällä energiaa ja valitsemalla ympäristöä säästäviä vaihtoehtoja. Kestävän kehityksen aihekokonaisuutta pyritään toteuttamaan kaikissa aineissa.

Opetus ja opetustilat pyritään järjestämään niin, ettei niistä koidu tarpeettomia riskejä oppilaille tai opettajille. Lukion tiloissa vaaditaan muun muassa käyttämään turvallisia materiaaleja. Oppilaat ja opettajat koulutetaan toimimaan turvallisuussuunnitelman mukaisesti. Eri oppiaineissa pyritään mahdollisuuksien mukaan jakamaan tietoa niin fyysiseen kuin psyykkiseen terveyteen liittyvissä asioissa.

Opiskelijatyöryhmä ja opettajat pyrkivät puuttumaan psyykkisiin ongelmiin koulussa aiheutaviin tekijöihin, esimerkiksi koulukiusaamiseen, mahdollisimman nopeasti.

Opiskelija on itse vastuussa opintojensa etenemisestä. Hänen odotetaan toimivan omaaloitteisesti ja suunnittelevan itse opinto-ohjelmansa, käyvän oppitunneilla, pitävän kiinni sovitusta aikatauluista, hankkivan tietoa, ratkovan ongelmia ja ottavan selvää epäselvistä asioista. Kaiken oppimisen edellytyksenä on, että opiskelija tekee itse annetut tehtävät ja toimii rehellisesti ja avoimesti kouluyhteisössä. lisalmen lyseo korostaa oppimisen olevan elinikäinen prosessi.

Sosiaaliset taidot ja viestintätaidot kasvavat, kun opettajat ja opetusryhmät vaihtuvat. Opiskelijoiden on esimerkiksi ryhmätöissä tultava toimeen erilaisten ihmisten kanssa ja tehtävä heidän kanssaan tavoitteellista työtä. Koulun yhteiset tilaisuudet ja juhlat kasvattavat oppilaita osaksi yhteisöä. Ensimmäisenä opiskeluvuonna yhteisöllisyyttä lisätään myös kursseilla, joilla ryhmänohjaaja opettaa omaa ohjausryhmäänsä.

Opiskelijoita rohkaistaan ilmaisemaan ajatuksiaan suullisesti ja kirjallisesti sekä antamaan ja vastaanottamaan kannustavaa palautetta. Viestintää opiskelijat voivat harjoittaa paitsi kurssien yhteydessä myös osallistumalla opiskelijakunnan toimintaan tai koulun verkkolehden tekemiseen.

Kansainvälisyys konkretisoituu kaikissa oppiaineissa ja erityisesti kansainvälisyysopinnoissa. Tiiviit yhteydet eri maissa sijaitseviin yhteistyökouluihin sekä osallistuminen erilaisiin kansainvälisiin projekteihin ovat osa koulun kansainvälistä toimintaa.

Opettajien jatkuva kouluttautuminen ja opettajavaihto luovat toiminnan pohjan ja vahvistavat ja ylläpitävät ammattitaitoa.

lisalmen lyseossa arvostetaan omaa ja muiden työntekoa. Opiskelijan tulee varustautua oppitunnille asianmukaisin välinein. Häneltä vaaditaan annettujen tehtävien suorittamista ja osallistumista tuntityöskentelyyn. Työn arvostus kasvaa, kun opiskelija työtä tekemällä saavuttaa tuloksia. Opettaja toimii esimerkkinä sekä työnteossa että täsmällisyydessä. Opettajien ja oppilaiden yhteisten tavoitteiden pitää näkyä työnteossa. Myös koulun muun henkilökunnan työtä tule kunnioittaa. Tämän tulisi näkyä muun muassa siisteytenä tilojen käytössä.

3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1. Oppimiskäsitys

Lyseo korostaa oppilaan omaa roolia aktiivisena ja tavoitteellisena tiedonhankkijana, joka vuorovaikutuksessa oppimisympäristönsä kanssa käsittelee ja tulkitsee saamaansa tietoa ja arvioi omaa oppimistaan. Opetuksessa pyritään ottamaan huomioon oppilaan aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kullekin soveliaain oppimistapa.

3.2. Opiskeluympäristö ja -menetelmät

Turvallinen ja kannustava työympäristö toteutuu takaamalla opiskelijoille nykyaikaiset ja asianmukaiset opiskelutilat. Ryhmäkoot pidetään kohtuullisina. Kaikissa tilanteissa noudatetaan annettuja toimintaohjeita ja turvamääräyksiä.

Kouluterveydenhuolto, opinto-ohjaus, opettajat ja erityisopettaja edistävät luottamuksellisen ja henkisesti turvallisen ilmapiirin syntymistä. Opiskeluympäristön viihtyvyyden ja turvallisuuden kannalta opiskelijan oma aktiivisuus on tärkeää.

Lyseossa käytetään monipuolisia opetus- ja opiskelutapoja ja perehdytään erilaisiin oppimisasistrategioihin. Opetuksessa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon opiskelijan henkilökohtaiset rajoitteet.

Lyseo tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden opiskella osan kursseista itsenäisesti eri menetelmillä. Opettaja arvioi opiskelijan kyvyn selvittää työstä muun muassa aikaisemman opintomenestyksen perusteella. Itsenäisen opiskelun perusteet kerrotaan lukuvuosikalenterissa.

Opiskelijoille pyritään saamaan mahdollisuus valita vieraskielistä opetusta tai koulun resurssien ja mahdollisuuksien mukaan vieraskielisen opettajan kursseja.

Koulu on aktiivisesti mukana Ylä-Savon toisen asteen oppilaitosten MAHIS-yhteistyössä. MAHIKSESSA lyseon opiskelijat voivat laajentaa ja syventää tutkintoa toisen oppilaitoksen opintotarjonnalla. MAHIS-opiskelijana lukiolainen voi suorittaa lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon sekä ammatillisen tutkinnon neljässä vuodessa.

Urheiluakatemiassa opiskelija voi osallistua oman liikuntalajinsa harjoituksiin koulupäivän aikana. Kulttuuriakatemia laajentaa mahdollisuuksia opiskella taideaineita: musiikkia, kuvataidetta, teatteri-ilmaisua ja tanssia

Itäsuomalaisen oppimisverkoston (ISOVerstaan) kautta opiskelijalla on mahdollisuus laajentaa tutkintoa Itä-Suomen muiden lukioiden opetustarjonnalla. Opiskelijoita kannustetaan suorittamaan ISOVerstaassa erityisesti sellaisia opintoja, joita ei valintojen vähäisyyden vuoksi voida toteuttaa lyseossa. Myös lisalmen aikuislukion opetustarjonta on lyseolaisten käytössä.

3.3. Toimintakulttuuri

lisalmen lyseon toimintakulttuurin tavoitteena on oppilaita kannustava, perinteitä kunnioitava, erilaisuuden hyväksyvä, tiedollisesti vaativa, turvallinen ja positiivinen kasvuympäristö, joka korostaa työntekoa, hyviä tapoja ja sosiaalisia taitoja. Tärkeänä pidetään myös yhteiskunnallista osallistumista, kestävästä kehitystä sekä teknologian, viestinnän ja median tuntemusta.

Lyseo toimii virallisten ja opettajankokouksissa päätettyjen sääntöjen pohjalta ja arvope- rustassa mainittujen arvojen mukaisesti. Lukio pyrkii täyttämään lukiokoulutuksen tehtävän valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteena on olla monipuolinen, viihtyisä ja oppimistuloksiltaan tasokas oppilaitos.

Tavoitteena on opinto-ohjauksen, selvien sääntöjen sekä yhtenäisten arviointimenetelmien ja -kriteerien kautta luoda turvalliset, selväsääntöiset ja keskustelukulttuuria korostavat toimintamallit.

Toimintakulttuuri toteutuu yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla muun muassa yleisenä työrauhana sekä hyvien käytöstapojen, täsmällisyyden ja vastuullisuuden vaatimisena lyseon oppilailta ja henkilökunnalta. Myönteinen opiskelu- ja arviointi-ilmapiiiri auttavat oppilasta kohti tervettä itsetuntoa. Myönteisen palautteen, erilaisten työtehtävien ja oppiaineiden arvostaminen tulee näkyä kaikessa koulun toiminnassa. Toimintakulttuurin toteutumisessa tärkeää onkin opettajan antama esimerkki.

Lyseossa opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa koulun suunnittelutyöhön, ja heitä kannustetaan osallistumaan sekä opiskelijakunnan toimintaan että tutortyöhön.

3.4. Opintojen rakenne

Lukio-opinnot muodostuvat pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista. Yhden kurssin kesto on keskimäärin 38 tuntia. Opiskelijalle vapaaehtoiset opinnot voivat olla kes- toltaan edellä mainittua lyhyempiä tai pitempiä

Opiskelijan tulee opiskella kaikki lukion tuntijaossa määritellyt pakolliset kurssit. Lyhyen matematiikan opiskelijoilla pakollisia kursseja on yhteensä 47, pitkän matematiikan opiske- lijoilla 51.

Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia, oppiaineen pakollisiin kursseihin liittyviä kursseja, joita opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään kymmenen. Valta- kunnallisten syventävien kurssien lisäksi lisalmen lyseossa tarjotaan koulukohtaisia syven- täviä kursseja. Oppiaineiden pakollisten ja syventävien kurssien keskeiset tavoitteet ja si- sällöt sekä kurssien suoritusjärjestys on määritelty luvussa 8.

Soveltavat kurssit ovat eheyttäviä kursseja, jotka sisältävät aineksia eri oppiaineista, me- netelmäkursseja, kertauskursseja, ammatillisia opintoja tai muita lukion tehtävään soveltu- via muita opintoja. Soveltavat kurssit ovat valinnaisia lukuun ottamatta perusvalmiuksien kurssia (PV1), joka opiskellaan opintojen alkuvaiheessa.

Opinto-ohjelman tulee sisältää vähintään 75 kurssia. Ylärajaa ei ole. Opiskelijan henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaan kuuluvia pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja tulee olla opiskeltu vähintään siinä laajuudessa kuin ne on määritelty lyseon tuntijakopäätöksessä. Oppilaitoskohtaisista syventävistä ja soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

3.5. Opiskeluaika

Opiskeluaika lukiossa on 2–4 vuotta, jos rehtori ei perustellusta syystä myönnä opiskelijalle suoritusajan pidennystä. Opiskelijan kannattaa harkita tarkoin, miten käyttää hyväkseen luokattomuuden suoma mahdollisuus itse päättää opiskeluajastaan, ja keskustella asiasta huoltajiensa, ryhmänohjaajansa sekä opinto-ohjaajan kanssa.

Opiskeluajan pidentämisestä tulee ilmoittaa opinto-ohjaajalle tarkoitukseen varatulla lomakkeella. Päätös aiheuttaa yleensä muutoksia kurssisuunnitelmaan. Lukio-opiskelu on suunniteltu kolmivuotiseksi, joten neljän vuoden suunnitelman valinneen opiskelijan koulupäivä ei välttämättä lyhene, vaan siihen voi sisältyä useita vapaatunteja. Työmäärä vähennee, ja koeviikoilla on vähemmän kokeita.

3.6. Opinnoissa eteneminen

Opiskelijan on suoritettava vähintään 2/3 opinto-ohjelmansa mukaisista oppiaineen pakollisista ja syventävistä kursseista hyväksytysti. Kahden peräkkäisen hylätyn pakollisen kurssin jälkeen jompikumpi kurssi on suoritettava hyväksytysti, jotta opiskelija voi jatkaa oppiaineen opiskelua.

Opiskelijalla on oikeus uusia hylätty kurssikoe (arvosana 4 tai H-merkintä) erillisessä uusintakuulustelussa. Tällaiseen kuulusteluun opiskelija voi osallistua vain kerran. Uusintakuulustelu järjestetään neljä kertaa lukuvuoden aikana. Uusintakuulusteluun ilmoittaudutaan erillisellä lomakkeella, joka palautetaan kansliaan. Ilmoittautuessaan opiskelija esittää kansliassa jaksoarvostelunsa, josta tarkistetaan, että opiskelijalla on oikeus osallistua uusintakuulusteluun. Uusintakuulustelussa voi suorittaa vain hylättyjä kurssikokeita. Muiden kokeiden suorittamisesta uusintakuulustelussa opiskelija sopii opettajan kanssa ja ilmoittautuu luvan saatuaan erillisellä lomakkeella kansliaan.

Ilmoittautuminen uusintakuulusteluun on sitova. Sen voi perua vain lääkärin tai terveydenhoitajan antamalla todistuksella. Erityisen painavasta syystä rehtori voi antaa luvan ilmoittautumisen perumiseen. Aiheeton poissaolo uusintakuulustelusta tuottaa hylätyn arvosanan ja johtaa koko kurssin uusimiseen.

Opiskelijalla on oikeus suorittaa hyväksytty kurssi uudelleen kerran. Suorittamistapa vaihtelee oppiaineittain ja kursseittain: osassa hyväksytyt kurssin suorittaminen on mahdollista ainoastaan osallistumalla opetukseen, osassa sallitaan myös itsenäinen opiskelu. Etusija opetukseen on kurssin ensimmäistä kertaa suorittavilla. Parempi arvosana jää voimaan.

3.7. Itsenäinen opiskelu

Hakeminen

Oikeutta kurssin itsenäiseen opiskeluun haetaan kirjallisesti kyseistä ainetta tai kurssia opettavalta opettajalta. Hakemuksessa opiskelija ilmoittaa edellisten saman aineen kurs-

sien arvosanat ja kyseisestä aineesta tekemänsä itsenäiset työt. Opettaja voi myös vaatia opiskelijan tekemään ennakkotehtäviä, esimerkiksi suunnitelman kurssin sisällön suorittamiseksi, jos hänellä ei ole ko. aineesta aikaisempia suorituksia.

Aineen ainoaa tai ensimmäistä kurssia tai aineen soveltavia kursseja ei suositella opiskeltavaksi itsenäisesti. Opiskelija ei saa hakea enempää kuin kaksi kurssia lukuvuodessa itsenäisesti opiskeltavaksi. Hän ei saa itsenäisten kurssien tekemisellä järjestää itselleen opetuksesta vapaata jaksoa.

Opettaja arvioi opiskelijan kyvyn selvitä työstä tämän aikaisemman opintomenestyksen ja muiden opiskeluun mahdollisesti vaikuttavien seikkojen perusteella (opiskelijalla on esimerkiksi useita kesken jääneitä itsenäisiä töitä). Opettajan päätöksestä ei voi valittaa. Opettajan kielteinen päätös ei estä opiskelijaa hakemasta samaa kurssia toiselta saman aineen opettajalta. Opettaja informoi rehtoria tai kansliaa itsenäistä työtä tekevästä oppilaista.

Kurssin suorittaminen osittain itsenäisesti on mahdollista vain, jos opiskelijalle on annettu lupa suorittaa kaksi kurssia yhtä aikaa tai hän joutuu sairauden takia olemaan poissa tunneilta. Näistä tapauksista päättävät yhdessä kurssin tai aineen opettaja ja rehtori.

Suorittaminen

Itsenäisen työn tekemisen tulee vastata kurssin sisältöä. Itsenäisen kurssin töiden tulee myös laajuudeltaan vastata työmäärältään samaa aika kuin kurssin suorittamiseen luokkaopetuksena kului.

Aineryhmillä tulee olla yhteisesti sovitut säännöt itsenäisen kurssin tekotavoista ja vaatimuksista. Opiskelijalta voidaan vaatia kirjallinen itsearviointi tavoitteiden saavuttamisesta.

Itsenäinen työ pyritään tekemään samaan aikaan käynnissä olevan kurssin kanssa. Jos itsenäinen työ tehdään kurssin ulkopuolella, on sen tekoaika kaksi koulun jaksoa suoritusluvassa olevasta päivämäärästä alkaen. Kevään viimeisessä jaksossa ei suositella annettavaksi itsenäisiä töitä, tai niiden valmistumisajasta on sovittava erikseen opettajan kanssa.

Itsenäinen työ tulee palauttaa ennen kurssikokeen suorittamista. Työn hyväksytyksi suorittaminen on kokeeseen pääsyn edellytys.

Jos opiskelijan työn palautus on myöhässä, hänen tulee hakea kurssia uudelleen suoritettavaksi. Tällöin kurssin suorittaminen alkaa alusta ja hän saa uudet tehtävät. Opettaja voi myös kieltäytyä antamasta kurssia uudelleen suoritettavaksi, jos työn myöhästymiseen ei ole olemassa hyvää syytä. Opettaja voi myöntää myöhässä olevalle itsenäiselle työlle jatkoaikaa vain erittäin painavista syistä.

Arviointi

Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytyt arvosana.

Opiskelijan arvosanaan vaikuttavat kaikki hänen tekemänsä työt. Eri töiden vaikutuksen ja painotukset arvosanaan päättää opettaja aineryhmän tekemän suosituksen mukaan.

Opiskelijalta, joka on syyllistynyt vilppiin, esimerkiksi työn kopiointiin, evätään oikeus itseensä opiskeluun ko. aineessa. Vilpillisesti tehty kurssi hylätään eikä siitä anneta laisinkaan arvosanaa tai merkintää. Vilpin aiheuttamista muista seurauksista päättää rehtori.

3.8. Kahden kurssin samanaikainen suorittaminen

Opiskelija voi rehtorin luvalla opiskella kahden oppiaineen kursseja samanaikaisesti, jos hänellä on tähän perusteltu syy tai jos koulun opetusjärjestelyt eivät suo mahdollisuutta kurssien erikseen suorittamiseen. Lupaa tähän haetaan rehtorilta siihen tarkoitetulla lomakkeella.

3.9. Opintojen hyväksi lukeminen

Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksi lukemisesta tulee sitä erikseen pyydetessä tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista (lukiolaki 23 §). Hyväksi lukemisesta päättää opinto-ohjaaja, joka arvioi korvaavien opintojen sisällön joka kerta erikseen.

Ulkomailla suoritettut opinnot voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen käytetään hyväksi lukemisessa seuraavia vastaavuuksia: MAA1=MAB1, MAA3=MAB2, MAA6=MAB5, MAA7=MAB4 ja MAA8=MAB3. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi.

3.10. Opintojen keskeyttäminen

Lukio-opinnot voi poikkeustapauksessa keskeyttää yhden tai useamman jakson ajaksi tai lukuvuodeksi lukiopaikkaa menettämättä. Vapaaajaksojen pitämiseksi tulee olla aina rehtorin lupa. Ennen päätöstä rehtori kuulee opiskelijaa ja aineenopettajia. Lisäksi edellytetään huoltajan suostumus.

4. OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

4.1. Arvioinnin tavoitteet

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukion aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorittamisessa. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä esimerkiksi jatko-opintojen järjestäjien ja työelämän tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

Arvioinnilla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteittensa asettamiseen ja työskentelytapojensa tarkentamiseen.

4.2. Kurssisuorituksen arviointi

Kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Arvioinnin tehtävänä on antaa palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Kurssin arvioinnin tulee olla monipuolista ja perustua paitsi mahdollisiin kirjallisiin kokeisiin myös opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin sekä opiskelijan tietojen ja taitojen arviointiin. Myös opiskelijan oma itsearviointi voidaan ottaa huomioon käyttämällä hyväksi muun muassa kurssin arviointikeskusteluja.

Kunkin oppiaineen pakolliset ja määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Koulukohtaiset syventävät kurssit arvioidaan opiskelijan valinnan mukaan joko numeroin tai suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty). Koulukohtaiset soveltavat kurssit arvioidaan pelkästään suoritusmerkinnällä. Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat myös täydentää ja täsmentää numeroarvosanaa. Keskeytetty kurssisuoritus merkitään jaksoarvosteluun K-kirjaimella.

Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytty arvosana.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, otetaan huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä opiskelijan kurssiarvosanaa.

Arvioinnin suorittajat ja arviointiperusteista tiedottaminen

Opiskelijan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai aineryhmän osalta opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Kurssien arviointiperusteet selvitetään opiskelijoille kurssin alussa. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen myös myöhemmin, kun hän on saanut tiedon arvosanasta.

4.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja syventävistä kursseista sekä niihin läheisesti liittyvistä soveltavista kursseista. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaiset oppimäärät. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin.

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvosanana. Mainituista opinnoista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskeltuja pakollisia ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä valtakunnallisia syventä-	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
---	---

viä kursseja,	
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärä sisältää kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa.

Jos opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvostelusta määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvostaa korottaa.

Aineen oppimäärän päättöarvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi

- koulukohtaisten syventävien ja soveltavien kurssien pohjalta saadulla lisänäytöllä
- opiskelijan arvioinnista päättävien harkinnan perusteella, jos opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Päätötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Lukioasetuksen määrittämin numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Jos opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin, sekä valinnaisista vieraista kielistä, jos opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

4.4. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Opinnoissa etenemistä tai päättöarviointia koskevan päätöksen uusimista on pyydetävä kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Jos uusi arviointi tai ratkaisu, jolla pyyntö on hylätty, on ilmeisen virheellinen, lääninhallitus voi opiskelijan pyynnöstä velvoittaa opettajan toimittamaan uuden arvioinnin tai määrätä opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen muutettavaksi tai määrätä, mikä arvosana opiskelijalle on annettava

5. OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

5.1. Yhteistyö huoltajien kanssa

Lyseon opiskelijoiden huoltajille taataan riittävä mahdollisuus perehtyä lyseon työhön. Yhteistyöllä tuetaan opiskelun edellytyksiä sekä opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Yhteistyö pyritään järjestämään niin, että opiskelija saa tukea sekä opiskeluun että hyvinvointiin koskeviin kysymyksiin ja mahdollisiin ongelmiin. Lähtökohtana yhteistyössä

on aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyyden ja oman vastuullisuuden huomioon ottaminen sekä huolenpito tukea tarvitsevasta opiskelijasta.

Lyseossa järjestetään joka lukuvuosi kaksi vanhempainiltaa. Vanhempainilloissa käsitellään kullekin opiskeluvuodelle keskeisiä teemoja, ja tällöin huoltajilla on mahdollisuus tавata opinto-ohjaaja, rehtori ja ryhmänohjaaja.

Huoltajat pyritään pitämään tietoisina lastensa opiskelumenestyksestä, joten opiskelijoiden tulee käyttää tietyt jaksoarvostelut kotona huoltajien nähtävänä. Tämä varmennetaan huoltajan allekirjoituksella. Lisäksi huoltajilla on mahdollisuus seurata opiskelijan kurssisuorituksia ja poissaoloja lyseon hallinto-ohjelmaan integroidun www-liittymän Wilman kautta

Opinto-ohjaaja ottaa yhteyttä alaikäisten opiskelijoiden vanhempiin, jos opiskeluun liittyvät ongelmat niin vaativat.

5.2. Ohjauksen järjestäminen

Ohjaustoiminta muodostaa kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjauksen tehtävänä on edistää opiskelijoiden hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä. Koko lyseon opetushenkilökunta osallistuu ohjaustoimintaan.

Lyseossa opiskelijat jaetaan ohjausryhmiin, joiden koko on 20–30 opiskelijaa. Jokaisella ohjausryhmällä on oma ryhmänohjaaja, jonka johdolla ryhmä kokoontuu säännöllisesti keran viikossa ryhmänohjaustuokioihin. Ryhmänohjaustuokioissa käsitellään ajankohtaisia koulunkäyntiin ja opiskeluun liittyviä asioita. Osallistuminen ryhmänohjaustuokioihin jokaisella vuosikurssilla on osa pakollista opinto-ohjauksen 1. kurssia (OP1).

Rehtori luo ohjaukselle sellaiset toimintamahdollisuudet, että erilaisten ohjausmenetelmien ja työnjakojen toteuttaminen onnistuu. Rehtori tukee omalla toiminnallaan opinto-ohjaajan ja opettajien keskinäistä yhteistyötä sekä ohjaustoiminnan suunnittelua koko oppilaitoksen tehtävänä. Rehtori tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista. Rehtori myös tekee viralliset päätökset opintojen keskeyttämisestä tai keskeytymisestä ja opiskelijan eroamisesta koulusta.

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Lyseossa opinto-ohjaus järjestetään pääosin henkilökohtaisena. Ohjaus kattaa lukion kurssivalinnat ja niiden muutokset, opiskeluvaikeudet ja -esteet, ylioppilastutkinnon suunnittelun, opiskeluajalla varioimisen sekä jatko-opiskelun ja siihen hakeutumisen. Lisäksi opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijat oppivat käyttämään tarjolla olevia tietolähteitä ja yhteiskunnan tarjoamia ohjaus- ja neuvontapalveluita. Opinto-ohjaaja toimii yhtenä yhdysiteenä koulun, kodin, opiskelija-huoltohenkilöiden, oppilaitosten ja elinkeinoelämän välillä.

Opinto-ohjaaja vastaa myös tutor-toiminnasta, jonka tavoitteena on kouluttaa tutoriksi hakukkaat toimimaan lyseon esittelytehtävissä sekä lyseon aloittavien kurssivalintojen ohjaamisessa opettajien apuna.

Ryhmänohjaaja perehdyttää ohjausryhmänsä opiskelijat lyseon käytänteisiin ja edistää ryhmäytymistä perusvalmiuksien kurssilla. Ryhmänohjaaja vastaa oman ryhmänsä opintojen etenemisen seurannasta koko lukion ajan. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan oma henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja seuraamaan sen toteutumista. Ryhmänohjaaja pitää ryhmänohjaustuokion. Ryhmänohjaaja toimii ennaltaehkäisevästi siten, että hän

puuttuu ajoissa opiskelijoiden lisääntyneisiin poissaoloihin, käyttäytymisessä tai opintomenestyksessä tapahtuviin muutoksiin ja opiskeluvaikeuksiin.

Opiskelijoiden opintomenestystä ja poissaoloja seurataan lisäksi jaksoittain järjestettävissä ryhmänohjauspalavereissa, joihin osallistuvat ryhmänohjaajien lisäksi apulaisrehtori, opinto-ohjaaja ja terveydenhoitaja.

Ryhmänohjaaja toimii yhtenä yhdyssiteenä ryhmänsä opiskelijoiden, opettajien ja kotien välillä.

Aineenopettaja ohjaa opiskelijoita opettamansa oppiaineen opiskelussa ja auttaa heitä kehittämään opiskelutaitojaan koko lukio-opintojen ajan. Aineenopettaja toimii ennaltaehkäisevästi siten, että hän puuttuu ajoissa opiskelijoiden lisääntyneisiin poissaoloihin, käyttäytymisessä tai opintomenestyksessä tapahtuviin muutoksiin ja opiskeluvaikeuksiin.

Havaitut ongelmat saatetaan ryhmänohjaajan tietoon.

MAHIS-opinto-ohjaaja toimii MAHIS-yhteistyöverkoston kaikkien oppilaitosten palveluksessa. Hän vastaa mm. verkoston tiedottamisesta ja pitää yllä MAHIS-opiskelijoiden hyväksilukurekisteriä. MAHIS-opinto-ohjaaja on lyseon opiskelijoiden tavattavissa yhtenä päivänä viikossa. Hän vastaa kaikkien lisalmen lyseossa opintoja suorittavien MAHIS-opiskelijoiden ohjauksesta yhdessä lyseon opinto-ohjaajan kanssa.

Koulusihteeri hoitaa opiskelijoiden koulumatkatuki- ja opintomatkatukiasiat ja koulun lomakepalvelun.

Opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman lukio-opintojen alussa. Opiskelija ohjataan seuraamaan oman opiskelusuunnitelmansa toteuttamista ja päivittämään sitä siten, että ohjaushenkilöstön on mahdollista seurata suunnitelmassa tapahtuneita muutoksia.

Yhteistyö

1. Perusopetus

Rehtori ja opinto-ohjaaja tiedottavat lukio-opiskelusta ja lukio-opintoihin hakeutumisesta perusopetuksen päättövaiheessa oleville oppilaille, heidän huoltajilleen ja oppilaanohjaajille.

lisalmen perusopetuksen päättöluokille pidetään lyseoesittelyt. Lisäksi 8- ja 9-luokkalaisille järjestetään vuosittain tutustumiskäynti lyseoon. Kaikille Ylä-Savon peruskouluille lähetetään lyseoon aikovan opas sekä ainevalintakortit.

Lyseoon aikovien vanhemmille tarjotaan tilaisuus tutustua lisalmen lyseoon. Lisäksi lyseo on mukana perusopetuksen vanhempainilloissa.

Lyseon infisivut internetissä antavat ajankohtaista tietoa koulusta.

2. Toisen asteen koulutus

Lyseo on mukana Ylä-Savon toisen asteen koulutuksen yhteistyöverkostossa Mahiksessa. Lyseon opiskelija voi suorittaa lyseon ohella ammatillisen tutkinnon neljässä vuodessa tai ottaa ammatillisia opintoja vaikkapa yhden jakson ajaksi. Lyseo vastaanottaa ammatillisel-

ta puolelta joko koko lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon tai pelkästään ylioppilastutkintoaineita suorittavia opiskelijoita. Yhteistyö on jatkuvaa, ja verkostoa kehitetään koko ajan.

Aikuislukion opetustarjonta on lyseon opiskelijalle avoinna ja päivittäin.

Lyseo on mukana Itä-Suomen oppimisverkostossa, joka tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden suorittaa opintoja itsenäisesti tietoverkkoja hyväksi käyttäen.

3. Yliopistot, korkeakoulut ja ammattikorkeakoulut

Abiturienteille järjestetään mahdollisuus vieraila joko Kuopion, Jyväskylän tai Oulun yliopistojen abipäivillä. Eri jatkokoulutusmahdollisuuksista järjestetään vuosittain lukuisia in-foja, joihin voivat osallistua kaikki lyseon opiskelijat.

Lisäksi järjestetään mahdollisuuksien mukaan matka koulutusmessutapahtumaan.

Opiskelijamme voivat suorittaa tietojenkäsittelytieteen yliopisto-opintoja Kuopion yliopis-toon.

4. Työelämään tai koulutukseen tutustuminen

Lyseon opiskelijalla on mahdollisuus käyttää kaksi koulupäivää tutustuakseen työelämään tai koulutukseen oman mielenkiintonsa mukaan. Osallistuminen on vapaaehtoista.

5. Muut yhteistyökumppanit

Yhteistyön tarkoituksena on tuoda lisäarvoa opetukselle tai tukea opetustyötä. Lyseo tekee yhteistyötä tarvittaessa, ja koulu suhtautuu siihen avoimesti.

Vakiintunut yhteistyö on muodostunut lisalmen evankelisluterilaisen seurakunnan kanssa. Seurakunta huolehtii säännöllisesti päivänavauksista, koulun alkamiseen liittyvästä har-taustilaisuudesta ja joulukirkosta.

Nuorten päihdehuollon yksikkö Stoppi sekä nuorten psykiatrinen yksikkö ovat vakiintuneita yhteistyökumppaneitamme.

Yhteistyö lisalmen työvoimatoimiston kanssa on kiinteää. Kaupungin nuorisotoimen kans-sa yhteistyö keskittyy kesätyöinfoihin. Lyseo on mukana kaupungin nk. isossa opiskelija-huoltotyöryhmässä, joka koostuu eri alojen asiantuntijoista.

Liike-elämän läheisimpiä yhteistyökumppaneitamme ovat OLVI Oy ja IS-VET Oy.

6. OPISKELUHUOLTO JA TURVALLISUUS

lisalmen lyseon opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön ter-veellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoitoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoitona.

Opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät lyseossa toteutettava opiskeluhoito sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Palveluiden järjestämisestä vastaa Iisalmen kaupunki. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoito, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja.

Opiskeluhoito järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoito on kaikkien Iisalmen lyseossa työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on lyseon henkilökunnalla.

Opiskeluhoollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma, joka on esitetty liitteessä 1. Opiskeluhoitosuunnitelman laadinnassa on kuultu opiskelijakuntaa, huoltajia, opettajia sekä johtavaa kuraattoria. Suunnitelma päivitetään vuosittain, jolloin sitä peilataan Iisalmen kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

7. KOULUN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI

Koulu arvioi toimintaansa käymällä arviointikeskusteluja

- opettajainkokouksissa, jolloin pääpaino on koulun toiminnan kokonaisvaltaisessa arvioinnissa, tavoitteiden toteutumisessa ja koulun profiilin kehittymisen seurannassa,
- tarvittaessa opiskelijoiden kokouksissa, jolloin tarkastellaan koulun toimintaa opiskelijan näkökulmasta, sekä
- vanhempainilloissa, jolloin tarkastellaan huoltajien näkökulmaa koulun toimintaan.

Osa arvioinnista toteutetaan kirjallisin tai suullisin kyselyin.

Lukuvuosittain arvioidaan erityisesti

- koulun opetussuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden toteutumista, koulun opetussuunnitelman toteutumista opetuksen ja opetusjärjestelyjen kannalta,
- luokattoman järjestelmän toimivuutta, erityisesti tuntikaavioon liittyviä järjestelyjä sekä näiden edelleen kehittämistä,
- opettajan oman työn arviointia, opetussuunnitelmien tuomia muutoksia ja niiden toteutumista opettajan työssä,
- opiskelijan tyytyväisyyttä niin henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatimiseen kuin itse opetusjärjestelyihinkin ja
- koulun ilmapiirin kehittymistä ja työviihtyvyyttä.

Syksyllä koulun työsuunnitelmassa määritellään lukuvuoden tavoitteet, erityiset tapahtumat ja toiminnan painoalueet sekä sovitaan arvioinnin kohdentamisesta kahteen tai kolmeen asiaan.

Rehtori tapaa opiskelijakunnan hallituksen vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Tapauksissa rehtori saa suoraa palautetta koulun toiminnasta opiskelijoiden näkökulmasta. Tavoitteena on ylläpitää avointa vuoropuhelua koulun kehittämisestä lyseon johdon ja opiskelijoiden välillä.

Rehtorin ja opettajien väliset kehityskeskustelut ovat tärkeä osa koulun kehittämistä ja arviointia. Kehityskeskustelut käydään vuosittain.

8. LYSEON TUNTIJAKO

lisalmen lyseossa noudatetaan lukion valtakunnallista tuntijakoa, joka täydennettynä lyseon koulukohtaisilla kursseilla muodostaa lisalmen lyseon tuntijaon.

		PAKOLLISET	SYVENTÄVÄT		SOVELTAVAT
		valtakunnalliset	valtakunnalliset	koulukohtaiset	koulukohtaiset
Äidinkieli ja kirjallisuus	ÄI	1 2 3 4 5 6	7 8 9	10 11 12 13 14	
Englanti (A1)	ENA1	1 2 3 4 5 6	7 8	9	10 11 12 13 14
Ruotsi (B1)	RUB1	1 2 3 4 5	6 7	8	9 10 11 12
Ranska (B2, B3)	RAB2, RAB3		1 2 3 4 5 6 7 8		9 10 11
Saksa (B2, B3)	SAB2, SAB3		1 2 3 4 5 6 7 8		9 10 11
Venäjä (B3-kieli)	VEB3		1 2 3 4 5 6 7 8		9 10
Espanja (B3-kieli)	EAB3		1 2 3 4 5 6 7 8	9	10
Matematiikka lyhyt tai	MAB	1 2 3 4 5 6	7 8	9	10 11
Matematiikka pitkä	MAA	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	11 12 13	14 15 16	17 18 19 20
Biologia	BI	1 2	3 4 5		6 7 8 9 10 11
Maantiede	GE	1 2	3 4		5
Fysiikka	FY	1	2 3 4 5 6 7 8	9	10 11
Kemia	KE	1	2 3 4 5		6 7 8
Uskonto, ev.-lut. tai	UE	1 2 3	4 5		6 7 8 9
Uskonto, ort. tai	UO	1 2 3	4 5		
Elämäkatsomustieto	ET	1 2 3	4 5		
Filosofia	FI	1	2 3 4		
Psykologia	PS	1	2 3 4 5	6 7	8
Historia	HI	1 2 3 4	5 6	7 8 9	
Yhteiskuntaoppi	YH	1 2	3 4	5 6	
Liikunta	LI	1 2	3 4 5	6 7 8 9 10	11 12 13 14
Musiikki (väh.1)	MU	1 2	3 4 5		6
Kuvataide (väh.1)	KU	1 2	3 4 5	6	7 8 9 10 11
Terveystieto	TE	1	2 3		4
Opinto-ohjaus	OP	1	2		3 4 5
Tietotekniikka	AT			1 2 3 4 5	
Perusvalmiuksien kurssi	PV				1
Ilmaisutaito	IT				1 2
Kansainvälisyyskurssit	KV				1 2
Kansalaisen turvakurssi	KT				1
Metsävaellus	MV				1
Luonnontieteen työkurssi	LT				1
Tutor-kurssi	TK				1
Ihmissuhdetaidot	IS				1

9. OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT OPPIAINEITTAIN

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta ohjaa näkemys äidinkielestä käsitejärjestelmänä, jolla ihminen jäsentää maailmaa ja rakentaa sosiaalista todellisuutta. Äidinkielen myötä ihminen omaksuu yhteisönsä kulttuurin ja rakentaa omaa identiteettiään. Tämä mahdollistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä kulttuurin jatkuvuuden ja sen kehittämisen.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine, joka tarjoaa aineksia kielelliseen ja kulttuuriseen yleissivistykseen. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Kielen, kirjallisuuden ja viestinnän tietoja sekä lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja opitaan erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus opastaa arvostamaan omaa kulttuuria ja kieltä. Oppiaine ohjaa monikulttuurisuuden ja monikielisuuden ymmärtämiseen ja kielelliseen ja kulttuuriseen suvaitsevaisuuteen.

Lukion kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kaunokirjallisuuden ymmärtäminen, tekstien erittelemine ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kaunokirjallisuus tarjoaa aineksia henkiseen kasvuun, kulttuuri-identiteetin muodostumiseen ja omien ilmaisuvarojen monipuolistamiseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus tähtää sellaisiin viestintä- ja vuorovaikutustaitoihin, jotka luovat riittävät edellytykset jatko-opinnoille, osallisuudelle työelämässä ja aktiiviselle kansalaisuudelle. Sosiaalinen vuorovaikutus ja oppiminen perustuvat monipuoliseen viestintäosaamiseen ja vankkaan luku- ja kirjoitustaitoon sekä taitoon käyttää kieltä tilanteen vaatimalla tavalla. Oppiaine äidinkieli ja kirjallisuus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn ja tulkintaan.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat toiminnallisessa yhteydessä toisiinsa. Niitä yhdistävänä tekijänä on kieli ja näkemys ihmisestä tavoitteellisesti toimivana, itseään ilmaisevana, merkityksiä tulkitsevana ja tuottavana viestijänä.

Opetuksen tavoitteet

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietoaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää ja monipuolistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen vuorovaikutukseen
- oppii käyttämään kieltä entistä tarkoituksenmukaisemmin sekä puheessa että kirjoituksessa
- oppii ymmärtämään ja analysoimaan tekstin ja kontekstin suhdetta
- syventää tekstitaitojaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä entistä tietoisempana niiden tavoitteista ja konteksteista
- oppii arvioimaan tekstin ilmaisua, esimerkiksi retorisia keinoja ja argumentaatiota, sekä soveltamaan tietoaan tekstien vastaanottamiseen ja tuottamiseen
- syventää kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa
- hallitsee kirjoitetun kielen normit ja ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden

- osaa valikoida ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituksiperiä, osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknikkaa oppiaineen opiskelussa
- nauttii kulttuurista ja arvostaa sen monipuolisuutta.

Arviointi

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto kurssien tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy seuraamaan omaa edistymistään. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä toisilta opiskelijoilta että opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittymisessä tärkeitä. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

PAKOLLISET KURSSIT

Kursseilla toteutetaan aineen sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kieli, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla syvennetään kirjoitetun kielen hallintaa ja kehitetään lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja sekä luetaan runsaasti kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta.

1. Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (ÄI1)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja niiden tulkinnasta syvenee, ja hänen taitonsa lukea tekstejä kehittyy. Hän osaa jäsentää viestintäympäristöään sekä tunnistaa omia taitojaan puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana, lukijana ja median käyttäjänä niin, että hänen viestijäkuvansa tarkentuu.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstikäsitustään
- oppii tarkastelemaan monenlaisia tekstejä entistä tietoisempaan tulkintaansa ohjaavista seikoista
- ymmärtää tekstin merkityskokonaisuutena ja tarkastelee sen piirteitä tavoitteen, viestintätilanteen ja -välineen kannalta
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä entistä tietoisemmin
- tottuu huoltamaan tuottamiensa tekstien kieliasua
- syventää tietojaan ryhmäviestinnästä: hän kehittää ja oppii arvioimaan omia osallistumistapojaan ryhmän vuorovaikutuksen ja ilmapiirin sekä ryhmätyön tai keskustelun tuoksellisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tulkinta ja tuottamista ohjaavat perustekijät, kuten tavoite, vastaanottaja, tekstilaji ja tekstityyppi
- viestintätilanteen ja -välineen vaikutus tekstiin
- tekstikäsitteiden syventäminen, esimerkiksi puhutut ja kirjoitetut tekstit, mediatekstit, sähköiset ja graafiset tekstit, asia- ja kaunokirjalliset tekstit, julkiset ja yksityiset tekstit
- erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointi ja harjoittelu: ymmärrettävyys, havainnollisuus ja eheys
- tekstien referointi ja kommentointi
- omien viestintätietojen, -taitojen, -asenteiden ja -motivaation arviointi lukio-opiskelun näkökulmasta
- vuorovaikutustaidot ryhmässä

2. Tekstien rakenteita ja merkityksiä (ÄI2)

Opiskelija harjaantuu erittelemään tekstien kieltä, rakenteita ja merkityksiä sekä oppii näkemään tekstin yhteyden kontekstiin ja muihin teksteihin. Opiskelija syventää tekstilajituntemustaan ja kehittyä erilaisten tekstien tuottajana.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida tekstien sisältöä, näkökulmia, tyyliä ja muotoa sekä oppii erittelemään tekstiä temporaalisista, kausaalisista, kontrastiivisista ja muista merkityssuhteista koostuvana kokonaisuutena, oppii tekstien erittelyssä tarvittavaa käsitteistöä ja pystyy soveltamaan sitä myös tuottaessaan itse tekstiä
- tottuu työstämään tekstiään oman ja toisten arvion pohjalta
- oppii suunnittelemaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä sekä kykenee välittämään sanomansa kuuntelijoille tai lukijoille tavoitteittensa mukaisesti
- oppii tiedonhankintastrategioita, käyttää painettuja ja sähköisiä tietolähteitä sekä löytää käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa kirjoitelmansa tai puheesityksensä pohjaksi.

Keskeiset sisällöt

- tekstuaaliset keinot, esimerkiksi lausetyypit ja -rakenteet, sananvalinnat, kielen kuvallisuus; jaksotus, viittaussuhteet, kytkökset; fokusointi, aiheen rajaus ja näkökulman valinta
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi
- kirjoittaminen prosessina: tarkoituksenmukaisen aineksen haku, kriittinen valikointi ja siihen viittaaminen ja hyödyntäminen omassa tekstissä sekä tekstin ja sen kieliasun hiominen erityisesti rakenteen ja tekstin eheyden kannalta

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Opiskelijoiden käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää tietojaan kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä
- kehittyy fiktiivisten tekstien analyysoijana erilaisia lukija- ja tulkintalähtökohtia sekä tarpeellisia kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- harjaantuu käyttämään kurssilla havainnoituja kielen keinoja tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden erittely ja tulkinta tulkinnan kannalta perusteltua käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen
- proosa kirjallisuudenlajina: kerrontateknisiä keinoja, esimerkiksi kertoja, näkökulma, aihe, henkilö, aika, miljöö, teema, motiivi
- lyriikka kirjallisuudenlajina: käsitteinä esimerkiksi runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitallisuus, toisto, kielen kuvallisuus
- draama kirjallisuudenlajina
- novellien, runojen ja draaman erittelyä
- kirjallisuuden keinojen käyttöä omassa teksteissä

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden kieltä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy argumentointiin ja syventää siihen liittyviä tietoja. Hän oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää medialukutaitoaan, jolloin hän pystyy analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia mediatekstejä, niiden taustoja ja tavoitteita sekä kriittisesti arvioimaan median välittämää informaatiota ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan
- osaa niin kirjoittajana kuin puhujanakin perustella monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioida vaikuttamispyrkimyksiä ja tekstin luotettavuutta
- osaa tarkastella kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja myös eettisistä lähtökohdista.

Keskeiset sisällöt

- suora ja epäsuora vaikuttaminen: suostuttelu, ohjailu, manipulointi; mainonta, propaganda; ironia, satiiri, parodia
- vaikuttamaan pyrkivien tekstien lajeja, graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos
- argumentointitavat ja retoriset keinot
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä
- tietoisesti vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä

- tekstien ideologisuus, lähdekritiikki ja mediakritiikki
- viestijän vastuu; mediavalinnat ja verkkoetiikka

5. Teksti, tyyli ja konteksti (ÄI5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden tyyliä siten, että hän osaa ottaa huomioon kontekstin merkityksen tulkinnessa ja tekstin tuottamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan niin fiktiivisiä tekstejä kuin asiatekstejäkin niiden kulttuurikontekstissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tyylin elementtejä ja niiden vaikutusta tekstin kokonaisuuteen
- pystyy itsenäiseen kirjoitusprosessiin aiheen ja näkökulman valinnasta, aineiston koonnista ja järjestelystä tekstin muokkaamisen ja tyylin hionnan kautta oman pohdiskelevan tekstin laadintaan
- kehittää omaa ilmaisutapaansa ja kirjallista tyyliään.

Keskeiset sisällöt

- eri aikakausia ja tyyliä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä erityisesti kulttuurisen kontekstin näkökulmasta
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa
- tyylin aineksien kuten sananvalinnan, sävyn, kielen kuvallisuuden, rytmin ja lauserakenteen, vaikutus tekstiin
- oppiaineen sisältöihin liittyvästä aiheesta, itse valitusta näkökulmasta laadittu pohdiskeleva teksti
- oman tyylin hiontaa ja huoltoa

6. Kieli, kirjallisuus ja identiteetti (ÄI6)

Opiskelija saa yleiskuvan suomen kielen sekä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita ja ymmärtää eurooppalaisten kieli- ja kulttuurikontaktien vaikutuksen suomalaisen kulttuurin muotoutumiseen ja jatkuvaan muutokseen
- arvostaa nyky-Suomen monikulttuurisuutta ja -kielisyyttä ja ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle
- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja. Hän osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana
- oppii tuntemaan paikallisten klassikkokirjailijoiden, kuten Juhani Ahon ja Helvi Juvosen, tuotantoa.

Keskeiset sisällöt

- teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen, kirjoitusta kulttuurista nykyviestintään
- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä; kielenohjailun periaatteet opiskelijan kielenkäytön näkökulmasta
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa
- suomalaista kaunokirjallisuutta aika- ja kulttuurikontekstissaan, keskeisiä teoksia ja teemoja kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista

SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Puheviestinnän taitojen syventäminen (ÄI7)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puheviestintään liittyviä tietojaan ja taitojaan sekä oppii arvioimaan puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puhe-kulttuurista
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- puheviestinnän kulttuuriset piirteet ja suomalainen puhe-kulttuuri

8. Tekstitaitojen syventäminen (ÄI8)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan analysoida ja tuottaa tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä
- varmentaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliiltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä.

Keskeiset sisällöt

Kerrataan ja syvennetään seuraavia asioita:

- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet
- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely
- kielenhuoltoa

9. Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (ÄI9)

Opiskelija perehtyy kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun, median ajankohtaisaiheisiin ja nykykirjallisuuteen. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee, ajattelutaitonsa kehittyy ja kirjallinen ilmaisunsa kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoja
- oppii arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia tekstejä eettisin ja esteettisin perustein ja näkemään niiden merkityksen osana yhteiskunnallista keskustelua
- löytää nykykirjallisuudesta itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- osoittaa kypsyttä oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä.

Keskeiset sisällöt

- nykykirjallisuus ja sen ilmiöt
- ajankohtaiset suulliset ja kirjalliset puheenvuorot kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheistä
- mediatekstien ajankohtaisaiheiden, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelu
- osallistuminen lukija- ja kirjoittajayhteisöön

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

10. Kielioppi ja kielenhuolto (ÄI10)

Opiskelija kertaan keskeisiä kielioppiasioita äidinkielen ja vieraiden kielten opiskelun pohjaksi sekä harjoittelee kielen ja tyylin huoltamista.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kieliopin keskeiset termit
- oppii karsimaan kirjoitetusta kielestä virheitä ja heikkouksia

Keskeiset sisällöt

- sanaluokat, sijamuodot, lauseenjäsenet

- virkkeiden ja lauseiden hiominen
- välimerkit
- pronominit

11. Kirjallisuus (Ä11)

Opiskelija harjaantuu kaunokirjallisuuden lukijana ja tulkitsijana. Tutustutaan klassikkoro-
maaneihin ja merkittäviin nyky- ja uutuusteoksiin oppilaiden omien toiveiden mukaan.
Kurssilla painotetaan kirjallisuutta myös lukuelämyksenä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa keskeiset kirjallisuusanalyysin käsitteet
- perehtyy kirjallisuuden lajeihin
- harjoittelee teosten erittelyä ja tulkintaa
- harjoittelee kirjallisuudesta kirjoittamista ja keskustelemista.

Keskeiset sisällöt

Kaikki tai osa seuraavista opiskelijoiden toiveiden mukaan:

- kertomakirjallisuuden rakenteet
- lyriikan erityispiirteet
- näytelmäkirjallisuus

12. Mediatekstit (Ä12)

Opiskelija tutustuu tekstilajeihin ja oppii tarkastelemaan mediatekstejä kriittisesti. Hän seu-
raa ajankohtaisen aiheen uutisointia sekä vertailee esimerkiksi näkemys- ja sävyeroja.
Hän syventää tietojansa mainonnasta. Opiskelija oppii myös tuottamaan mediatekstejä itse.
Kurssi syventää tekstitaitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tekstilajit
- oppii erittelemään kielen keinoja
- syventää mediakriittistä lukutaitoaan

Keskeiset sisällöt

- tekstilajit
- sävy ja tyyli
- argumentaatio

13. Kokeileva kirjoittaminen (Ä13)

Opiskelija saa mahdollisuuden kokeilla erilaisia tyyliä ja tapoja kirjoittaa. Hän saa myös
tuntumaa erityyppisten tekstien, esimerkiksi kertovan ja kuvailevan tekstin kirjoittamiseen.

Samalla kaunokirjallisuuden lukutaito kehittyy. Opiskelija perehtyy myös kirjoittamiseen prosessina, johon kuuluvat valmistautuminen, kirjoittaminen, julkaisu ja arviointi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ilmaisemaan itseään kirjoittamalla
- kokeilee erilaisia kirjallisia ilmaisutapoja
- tottuu saamaan ja antamaan palautetta teksteistä
- kehittää kirjallista ilmaisuaan saamansa palautteen perusteella.

Keskeiset sisällöt

- kertova ja kuvaileva tekstityyppi
- tekstilajit kertomus ja novelli
- kirjoittamisprosessin vaiheet
- kielen keinot

14. Ylioppilaskoe (ÄI14)

Opiskelija oppii ylioppilaskokeen käytänteet. Hän käy läpi esimerkkitekstejä, arvioi niitä sekä harjoittelee itse päättökokeessa tarvittavaa kirjoitus- ja lukutaitoa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, millainen äidinkielen ja kirjallisuuden ylioppilaskoe on
- tuntee kokeen arviointikriteerit
- hioo kirjoitus- ja lukutaitoaan
- kertaa kielenhuoltoa

Keskeiset sisällöt

- ylioppilastutkintolautakunnan äidinkielen yleisohjeet
- esimerkkitekstit ja -koevastaukset
- kielenhuollon tehtävät

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Pakolliset kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. ÄI14 on hyvä jättää viimeiseksi kurssiksi ennen ylioppilaskoetta.

VIERAAT KIELET

Vieraiden kielten opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja: se antaa opiskelijoille kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja. Lisäksi se tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää opiskeltavan kielen kielialueen tai yhteisön kulttuuria koskevaa tietoisuutta, ymmärtämystä ja arvostusta. Tällöin otetaan huomioon erityisesti eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus. Kielten opetus antaa opiskelijoille valmiudet kielten omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnän harjoittelua. Vieraskieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon tasot seuraavasti:

Kieli ja oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet A	B1.1-B1.2	B1.1	B1.2	B1.1-B1.2
Muut kielet B2	A2.2	A2.1-A2.2	A2.2-B1.1	A2.1-A2.2
Muut kielet B3	A2.1-A2.2	A2.1	A2.1-A2.2	A1.3-A2.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa sekä opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti.

Kurssit

Aiheita käsitellään oman maan, opiskeltavan kielen kulttuurialueen sekä kielen ja aiheen mukaan myös laajemmasta näkökulmasta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita, joiden valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden harrastuneisuus ja toisaalta ajankohtaisuus. Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kursseittain.

Opiskeltavan kielen rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla kunkin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Vaativimpia viestinnän muotoja harjoitetaan oppimäärissä, joiden opiskelu on alkanut peruskoulussa. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja opiskeltavan kielen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehitty-

miseksi tulee opiskelijoita ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

- EN = englannin kieli
- RA = ranskan kieli
- SA = saksan kieli
- VE = venäjän kieli
- EA = espanjan kieli

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB302 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2.

ENGLANTI (A1-KIELI)

Englannin perusopetuksen vuosiluokalla 3 alkanut oppimäärä (A1).

PAKOLLISET KURSSIT

1. Nuori ja hänen maailmansa (ENA101)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetuksen sekä vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita, jotta opiskelija selviytyisi jokapäiväisissä yksinkertaisissa puhetilanteissa.

2. Viestintä ja vapaa-aika (ENA102)

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti sekä vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla, esimerkiksi kirjoittamalla viestejä ja postikortteja. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen esimerkiksi pienimuotoisen puheen pitämisessä.

3. Opiskelu ja työ (ENA103)

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitetaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää, kuten työpaikka-haastattelua ja työhakemuksen kirjoittamista. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus "aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys" tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA104)

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohdiana on omaan paikkakuntaan sekä oman maan ja kohtemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. "Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys" -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä, esimerkiksi mainos, sarjakuva, matkakertomus tai päiväkirja.

5. Kulttuuri (ENA105)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet "kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus" ja "viestintä- ja mediaosaaminen" tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen. Kurssilla voidaan soveltaa esimerkiksi salkkutyöskentelyä.

6. Tiede, talous ja tekniikka (ENA106)

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus "teknologia ja yhteiskunta" korostuu kurssin käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

7. Luonto ja kestävä kehitys (ENA107)

Kurssi antaa opiskelijoille valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin, ympäristöön ja kestäväen kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä. Kurssilla käsitellään myös kielen rakenneasioita ja tehdään erilaisia kurssin aihepiiriin liittyviä sanasto- ja puheharjoituksia.

8. Suullisen kielitaidon kurssi (ENA108)

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Kurssin lopussa on pareittain suoritettava suullisen kielitaidon koe, joka on Opetushallituksen laatima.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

9. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (ENA 9)

Kurssilla käsitellään yleismaailmallisia kehityslinjoja, ajankohtaisia tapahtumia ja erilaisiin maailmankuviin liittyviä aiheita tekstien ja muun materiaalin avulla. Kurssilla opiskellaan sekä uusia että ennestään tuttuja rakenneasioita sekä harjoitellaan suullista ja kirjallista tuottamista.

10. Ylioppilaskirjoitukseen valmistautuminen (ENA110)

Kurssilla harjoitellaan aiempien ylioppilaskirjoitusten kaikkia osa-alueita ja perehdytään nykyisiin tehtävätyyppeihin sekä kerrataan keskeisiä rakenteita.

11. History of the British Isles (ENA111)

Tervetuloa oppimaan Brittein saarten historiaa ja parantamaan englannin kielen taitojasi! Kurssi painottaa sanavaraston laajentamista ennen kaikkea historiaan liittyvien termien osalta. Lisäksi harjoitellaan kielen suullista tuottamista. Sen sijaan kielioppiasioita ei käsitellä lainkaan. Kurssin aikana tutustutaan Brittein saarten neljän kansakunnan, Englannin, Irlannin, Skotlannin ja Walesin historian vaiheisiin roomalaisesta ajasta nykypäivään saakka. Kurssi opetetaan englanniksi ja osallistumiseen riittää tyydyttävä englannin kielen taito.

12. Kieliopin kertauskurssi (ENA112)

Kurssilla kerrataan keskeisimpiä rakenneasioita ja tehdään runsaasti harjoituksia. Kurssia suositellaan niille 2. ja 3. vuosikurssin opiskelijoille, joilla on vaikeuksia perusrakenteissa.

13. Preppauskurssi (ENA113)

Opitaan englannin keskeisintä sanastoa ja perusrakenteita. Kurssi on tarkoitettu 1. vuosikurssin opiskelijalle, jolla on aukkoja englannin kielen hallinnassa. Kurssin voi valita kahden tai kolmen ensimmäisen pakollisen englannin kurssin jälkeen.

14. Englannin opintoihin valmistava kurssi (ENA114)

Kurssilla kerrataan yläkoulussa opittuja rakenneasioita ja sanastoa. Kurssi on tarkoitettu lyseon aloittaville 1. vuosikurssin opiskelijoille, joilla on vaikeuksia englannissa.

15. Literature of the English-speaking world (ENA115)

Tällä englanniksi toteutetulla kurssilla tutustutaan englanninkielisen maailman kirjallisuuden maailmankuulujen novellien, romaanikatkelmien ja runojen avulla. Samalla käsitellään kirjallisuudentutkimuksen peruskäsitteitä ja lähestytään tekstejä myös näiden valossa. Kurssin aikana luetaan yksi vapaavalintainen englanninkielinen romaani, josta kirjoitetaan kirja-arvostelu englanniksi. Kurssi on pääosin englanninkielinen (kirjallisuudentutkimuksen käsitteet myös suomeksi) ja sopii erityisesti sinulle, joka olet kiinnostunut kirjallisuudesta,

pidät lukemisesta tai haluaisit päästä alkuun englanninkielisen kaunokirjallisuuden lukemisessa. Kurssille osallistumiseen riittää tyydyttävä englannin kielen taito.

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Englannissa kurssien suoritusjärjestys on vapaa, mutta kurssit 1–6 suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Kurssit 8, 9, 11 ja 12 suositellaan suoritettavaksi toisena tai kolmantena opiskeluvuotena.

RUOTSI (B1-KIELI)

Ruotsin kielen opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja. Se antaa heille ruotsin kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja sekä tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Se auttaa opiskelijoita syventämään tietojaan kaksikielisestä Suomesta. Ruotsin kielen opetus antaa opiskelijoille valmiudet ruotsin kielen omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Ruotsin kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa kielitaidon kuvausasteikon tasot seuraavasti:

Oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1-oppimäärä	B 1.2	B1.1	B1.2	B1.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti.

Kurssit

Kurssien aiheita käsitellään oman kulttuurin sekä suomenruotsalaisen ja pohjoismaisen kulttuurialueen kannalta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kul-

lakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita ottamalla huomioon opiskelijoiden harrastuneisuus ja toisaalta ajankohtaisuus.

Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kursseittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen sekä käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla kummankin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja ruotsinkielisen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi opiskelijoita tulee ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehitystarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Koulu ja vapaa-aika (RUB101)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta sekä vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeen mukaan. Aihepiireinä ovat opiskelu ja nuorten harrastukset, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteenilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita. Tavoitteena on, että opiskelija selviytyy yksinkertaisista viestintätilanteista.

2. Arkielämää Pohjoismaissa (RUB102)

Kurssilla jatketaan sanaston ja rakenteiden vahvistamista sekä painotetaan puheviestinnän harjoittamista ja kirjoittamista lyhyiden viestinnällisten tehtävien avulla. Kurssilla jatketaan nuorten elämän, opiskelun, työn, harrastusten, palveluiden ja vapaa-ajan tarkastelua. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” antavat näkökulmia kurssin aiheiden tarkasteluun. Vankennetaan suullisen viestinnän strategioiden hallintaa ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen. Kurssilla harjoitellaan eri palvelutilanteissa selviytymistä sekä omasta itsestä, harrastuksista ja perheestä kertomista.

3. Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (RUB103)

Aihepiireinä ovat kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjoismaisena valtiona Euroopassa. Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” tarjoaa mahdollisuuksia käsitellä kurssin aiheita. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kurssilla opetellaan kirjoittamaan ja vastamaan erilaisiin viesteihin, esimerkiksi sähköpostiviestiin. Tavoitteena on, että opiskelija osaa kertoa omasta kotiseudustaan, Suomesta ja suomalaisuudesta.

4. Elämää yhdessä ja erikseen (RUB104)

Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Aihekokonaisuuksista korostuu ”hyvinvointi ja turvallisuus”. Kurssilla vankennetaan oman mielipiteen ilmaisemista ja perustelemista esimerkiksi keskusteluiden, mielipidetekstien ja yleisönosastokirjoitusten avulla.

5. Elinympäristömme (RUB105)

Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys”, ”teknologia ja yhteiskunta” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Kurssilla harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, esimerkiksi mainoksen, sarjakuvan ja pilapiirroksen tekemistä.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

6. Puhu ja ymmärrä paremmin (RUB106)

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa oppimäärälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Kurssin aikana opiskelija osallistuu suullisen kielitaidon kokeeseen.

Kurssilla harjoitellaan muun oppiaineen lisäksi vanhoja ylioppilaskokeita. Ylioppilaskokeet laaditaan kaikkien valtakunnallisten (RUB 1-7) pohjalta.

7. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUB107)

Aihealueita ovat maailmanlaajuiset ilmiöt ja kansainvälinen vaikuttaminen. Kurssilla käsitellään yhteiskunnallisia asioita, päätöksentekoon osallistumista sekä kansainvälistä vaikuttamista ja vastuuta. Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä entistä vaativamman kieliaiineksen avulla. Kurssilla hyödynnetään mm. sanomalehtiä, Internetiä ja muita viestimiä.

Kurssilla harjoitellaan muun oppiaineen lisäksi vanhoja ylioppilaskokeita. Ylioppilaskokeet laaditaan kaikkien valtakunnallisten (RUB 1–7) pohjalta.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

8. Kultur och litteratur (RUB108)

Kurssilla laaditaan eripituisia tekstejä lyhyistä viesteistä laajempiin kirjoitelmiin. Kurssilla perehdytään myös ruotsinkieliseen kulttuuriin hyödyntäen monipuolisesti eri lähteitä mm. kirjallisuutta ja elokuvia.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

9. Förberedningskurs för studentskrivningarna (RUB109)

Kurssilla tehdään aikaisempien vuosien ylioppilaskirjoitustehtäviä ja perehdytään niihin tehtävätyyppeihin, joita ylioppilaskirjoituksissa tällä hetkellä esiintyy.

10. Grammatik för abiturienterna (RUB110)

Kerrataan monipuolisesti kielioppiasioita ja tehdään kirjoitusharjoituksia. Kurssi on tarkoitettu 3. ja 4. vuoden opiskelijoille, joilla on vaikeuksia ruotsin rakenteiden hallitsemisessa.

11. Nybörjarkurs / Ruotsin alkeet (RUB111)

Opitaan ruotsin perussanastoa ja kaikkein keskeisimpiä rakenteita. Kurssi on tarkoitettu 1. vuosikurssin opiskelijalle, jolla on vaikeuksia ruotsin kielessä.

12. Starta på nytt (RUB112)

Ruotsin tukikurssi opiskelijalle, jolla on etenemiseste ja suuria vaikeuksia edetä ruotsin opinnoissa. Kurssi on tarkoitettu kaikille opiskelijoille vuosikurssista riippumatta.

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

- Pakolliset kurssit on suoritettava numerojärjestyksessä.
- Syventävät kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä
- Soveltavat kurssit voi suorittaa vapaavalintaisessa järjestyksessä

RANSKA (B2- JA B3-KIELI)

Perusopetuksen vuosiluokalla 8 alkanut oppimäärä (B2) ja lukiossa alkanut oppimäärä (B3). B2-ranskan opiskelijat opiskelevat oppimäärän alkaen kurssista 3.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (RAB301)

Kurssilla opiskellaan vuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtimistä, hyvästelyä ja esiintymistä. Aihepirit kattavat perheen ja lähimmät ihmissuhteet. Harjoitellaan yksinkertaisia arkipäivän viestintätilanteita. Tutustutaan ranskankieliseen kulttuuriin. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

2. Näin asiat hoituvat (RAB302)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä tilanteissa, kuten asioimista pankissa ja postissa sekä liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluiden käyttämistä. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja yksinkertaisia kirjallisia tehtäviä.

3. Vapaa- aika ja harrastukset (RAB303) (RAB201)

Aihepiiri ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheviestintää, muun muassa mielipiteen ilmaisemista, ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

4. Meillä ja muualla (RAB304) (RAB202)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia ja nähtävyydet. Painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla kirjoittamalla esimerkiksi kortti, viesti tai kirje.

5. Ennen ja nyt (RAB305) (RAB203)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten kurssin teemoja käsittelevien tehtävien avulla.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB306) (RAB204)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua eri tehtävätyyppien avulla.

7. Kulttuuri (RAB307) (RAB205)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita. Kirjoitetaan arvostelu tai tehdään esitelmä joltakin kulttuurin osa-alueelta.

8. Yhteinen maapallomme (RAB308) (RAB206)

Lähtökohtana ovat oman maan ja ranskaa puhuvien maiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkyisiin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä sekä kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

9. Tiede ja tekniikka (RAB309) (RAB207)

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista. Hyödynnetään Internetin tuomia mahdollisuuksia.

10. Luonto ja kestävä kehitys (RAB310) (RAB208)

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen, kuten luonnon-suojelu ja ajankohtaiset ympäristöasiat omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

11. Ylioppilaskirjoitukseen valmistautuminen (RAB311) (RAB209)

Kurssilla käydään läpi edellisten vuosien ylioppilaskirjoitusten kaikkia osa-alueita ja perehdytään nykyisiin tehtävätyyppeihin sekä kerrataan keskeisiä ranskan kielen rakenteita.

SAKSA (B2- JA B3-KIELI)

Perusopetuksen vuosiluokalla 8 alkanut oppimäärä (B2) ja lukiossa alkanut oppimäärä (B3). B2-saksan opiskelijat opiskelevat oppimäärän alkaen kurssista 3.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (SAB301)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästeily ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja tutustutaan saksankieliseen kulttuuriin esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden avulla.

2. Näin asiat hoituvat (SAB302)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja asioitaessa esimerkiksi pankissa ja postissa sekä käytettäessä lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja aterointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista sekä yksinkertaisia kirjallisia viestintätehtäviä.

3. Vapaa-aika ja harrastukset (SAB303) (SAB201)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua, ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta jokapäiväisissä kommunikaatiotilanteissa.

4. Meillä ja muualla (SAB304) (SAB202)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla, kuten kirjoittamalla esimerkiksi kortti, kirje ja erilaisia viestejä.

5. Ennen ja nyt (SAB305) (SAB203)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla, jotka käsittelevät kurssin teemoja.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (SAB306) (SAB204)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, esimerkiksi omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua eri tehtävätyyppien avulla, kuten prosessikirjoituksella.

7. Kulttuuri (SAB307) (SAB205)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita: kirjoitetaan arvostelu tai esitelmä joltakin kulttuurin osa-alueelta.

8. Yhteinen maapallomme (SAB308) (SAB206)

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden eli saksankielisten maiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

9. Tiede ja tekniikka (SAB309) (SAB207)

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä, kuten käyttöohjeita, selontekoja ja haastatteluja.

10. Luonto ja kestävä kehitys (SAB310) (SAB208)

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväen kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä. Luonnonsuojelua vertaillaan meillä ja muualla.

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

11. Ylioppilaskirjoitukseen valmentautuminen (SAB311) (SAB209)

Kurssilla harjoitellaan kaikkia ylioppilaskokeiden osa-alueita: rakennetta, tekstejä, kirjoittamista ja kuuntelua.

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

VENÄJÄ (B2- JAB3-KIELI)

Perusopetuksen vuosiluokalla 8 alkanut oppimäärä (B2) ja lukiossa alkanut oppimäärä (B3). B2-venäjän opiskelijat opiskelevat oppimäärän alkaen kurssista 2.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (VEB301)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtimistä, hyvästelyä ja esittäytymistä. Aluksi opiskellaan kyrilliset aakkoset, harjoitellaan kaunokirjoitusta ja ääntämistä ja tutustutaan venäjän kielen erityispiirteisiin.

2. Näin asiat hoituvat (VEB201) (VEB302)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet. Lisäksi harjoitellaan erilaisia kielenkäyttötilanteita, kuten ostosten tekemistä. Kyrillisten aakkosten luku- ja kirjoitusharjoitukset jatkuvat.

3. Vapaa-aika ja harrastukset (VEB202) (VEB303)

Aihepiirit liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista sekä laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta. Huomioita kiinnitetään myös lukemisen sujuvuuteen, oikeaan ääntämiseen ja kirjoitustaidon vahvistamiseen.

4. Meillä ja muualla (VEB203) (VEB304)

Kurssilla opitaan kertomaan kotimaasta sekä saadaan monipuolista tietoa Venäjästä ja sen asukkaista. Perusrakenteiden opiskelu jatkuu. Lisäksi harjoitellaan puhumista ja puheen ymmärtämistä sekä kirjoitetaan omia lyhyitä tuotoksia.

5. Ennen ja nyt (VEB204) (VEB305)

Kurssin aihepiirejä ovat mm. historia ja elämä nykyajan Venäjällä eri näkökulmista tarkasteltuna. Kurssilla vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa sekä harjoitellaan kuuntelemista, puhumista ja kirjoittamista.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (VEB205) (VEB306)

Aihepiirit liittyvät mm. kouluun, opiskeluun, nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin ja työelämään. Kurssilla harjoitellaan mm. näihin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää sekä pohditaan venäjän kielen hyödyntämistä opinnoissa ja työssä.

7. Kulttuuri (VEB206) (VEB307)

Kurssin aihepiirinä on venäläinen kulttuuri. Opiskelijat perehtyvät eri taiteenlajeihin ja niiden historiaan. Kurssilla harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita ja otetaan huomioon ylioppilaskirjoitusten vaatimukset.

8. Yhteinen maapallomme (VEB207) (VEB308)

Kurssilla tutustutaan nuorisoa, yhteiskuntaa, ympäristöä ja politiikkaa käsitteleviin teksteihin. Lisäksi harjoitellaan tekstin ja kuullun ymmärtämistä, kerrataan rakenteita ja kirjoitetaan aihepiireihin liittyviä kirjallisia tuotoksia sekä harjoitellaan puhumista.

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

9. Arkielämää (VEB208) (VEB309)

Kurssilla käsitellään laajemmin jokapäiväiseen elämään liittyviä aihepiirejä, kuten perhe-elämää, naisten ja miesten rooleja, terveyttä ja vapaa-ajanviettoa. Kurssilla harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita.

10. Kohti ylioppilaskirjoituksia (VEB209) (VEB310)

Kurssilla kerrataan kielioppia ja laajennetaan sanavarastoa monipuolisesti sekä harjoitellaan ylioppilaskirjoitusten kaikkia tehtävätyyppejä..

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssit käydään numerojärjestyksessä.

ESPANJA (B2- JA B3-KIELI)

Perusopetuksen vuosiluokalla 8 alkanut oppimäärä (B2) ja lukiossa alkanut oppimäärä (B3). B2-espanjan opiskelijat opiskelevat oppimäärän alkaen kurssista 3.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (EAB301)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja

esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

2. Näin asiat hoituvat (EAB302)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

3. Vapaa-aika ja harrastukset (EAB201) (EAB303)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan espanjan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

4. Meillä ja muualla (EAB202) (EAB304)

Kurssin aihepiireinä ovat espanjankielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviihtomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

5. Ennen ja nyt (EAB203) (EAB305)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (EAB204) (EAB306)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

7. Kulttuuri (EAB205) (EAB307)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi espanjankielinen kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

8. Yhteinen maapallomme (EAB206) (EAB308)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja espanjankielisten maiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit,

myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

9. Sanastoa ja kertausta (EAB207) (EAB309)

Kerrataan ja syvennetään rakenteita. Luetaan ajankohtaisia tekstejä ja laajennetaan sanavarastoa.

KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI

10. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi (EAB208) (EAB30)

Tehdään aikaisempien ylioppilaskokeiden kirjoitustehtäviä ja kuunteluharjoituksia ja kirjoitetaan aineita.

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

- Suositellaan suoritettavaksi 1–10
- Ei etenemisesteitä

MATEMATIIKKA

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Opiskelijaa ohjataan erityisesti hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin.

Opiskelijaa myös kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

Kurssikuvausten väljyyttä voidaan käyttää resurssien salliessa keskeisten sisältöjen syventämiseen ja eheyttävien kokonaisuuksien muodostamiseen.

Arviointi

Matematiikan opetuksessa arvioinnin tulee kehittää opiskelijan kykyä esittää ratkaisuja, tukea opiskelijaa matemaattisten käsitteiden muodostamisprosessissa ja arvioida kirjallista esitystä sekä opettaa opiskelijalle oman työnsä arvioimista. Osaamisen arvioinnissa kiinnitetään huomio laskutaitoon, menetelmien valintaan ja päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen käytetään hyväksi lukemisessa seuraavia vastaavuuksia: MAA1=MAB1, MAA3=MAB2, MAA6=MAB5, MAA7=MAB4 ja MAA8=MAB3. Pitkän matematiikan kurssi korvaa lyhyen matematiikan kurssin S-merkinnällä (ei arvosanoilla). Jos opiskelija haluaa arvosanan em. lyhyen matematiikan kurseista, hänen täytyy opiskella kyseinen kurssi.

MATEMATIIKKA, PITKÄ OPPIMÄÄRÄ

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle matemaattiset valmiudet, joita tarvitaan ammatillisissa opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii sitä kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää matematiikan kieltä ja osaa käyttää sitä: osaa seurata matemaattisen tiedon esittämistä, lukea matemaattista tekstiä, keskustella matematiikasta ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä.
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1)

Tavoitteet

Opiskelija ratkaisee yhtälöitä ja prosenttilaskuja sekä käyttää neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä. Lisäksi hän tutkii potenssi- ja eksponenttifunktioita.

Keskeiset sisällöt

- potenssifunktio
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- juuret ja murtopotenssi
- eksponenttifunktio

2. Polynomifunktiot (MAA2)

Tavoitteet

Opiskelija käsittelee polynomifunktioita ja ratkaisee toisen asteen polynomiyhtälöitä. Hän ratkaisee korkeamman asteen polynomiyhtälöitä ja -epäyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja binomikaavat
- polynomifunktio
- toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä
- toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen
- toisen asteen polynomien jakaminen tekijöihin
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAA3)

Tavoitteet

Opiskelija tutustuu kaksi- ja kolmiulotteiseen geometriaan. Hän ratkaisee geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioden ja kappaleiden yhdenmuotoisuutta, trigonometriaa ja Pythagoraan lausetta.

Keskeiset sisällöt

- kuvioden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien
- laskeminen

4. Analyttinen geometria (MAA4)

Tavoitteet

Opiskelija tutustuu analyttisen geometrian ja algebran väliseen yhteyteen suorien, ympyröiden ja muiden käyrien avulla. Lisäksi hän ratkaisee itseisarvoyhtälöitä ja -epäyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelien yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

5. Vektorit (MAA5)

Tavoitteet

Opiskelija tutustuu vektorikäsitteeseen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin. Opiskelija ratkaisee geometrisia ongelmia ja tutkii kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

Keskeiset sisällöt

- vektorien perusominaisuudet
- vektorien yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- suorat ja tasot avaruudessa

6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)

Tavoitteet

Opiskelija perehtyy diskreettiin ja jatkuvaan jakaumaan. Hän määrittelee jakauman tunnuslukuja ja perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja laskusääntöihin.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

7. Derivaatta (MAA7)

Tavoitteet

Opiskelija tutustuu rationaaliyhtälöihin ja -epäyhtälöihin. Hän tutkii raja-arvoja, jatkuvuutta ja derivaattaa. Lisäksi opiskelija tutustuu derivoimissääntöihin ja tutkii polynomifunktion kulkua ja ääriarvoja.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA8)

Tavoitteet

Opiskelija tutustuu juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuuksiin derivaatan avulla. Kurssilla selvitetään yhdistetyn funktion derivoimissääntöjä ja opiskelija tutustuu käänteisfunktioihin.

Keskeiset sisällöt

- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9)

Tavoitteet

Opiskelija perehtyy trigonometrisiin funktioihin yksikköympyrän avulla. Hän ratkaisee trigonometrisia yhtälöitä ja derivoi trigonometrisia funktioita. Kurssilla selvitetään lukujonokäsite ja opiskelija tutustuu aritmeettiseen ja geometriseen jonoon ja summaan.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometrinen funktioiden derivaatat
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa

10. Integraalilaskenta (MAA10)

Tavoitteet

Opiskelija ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita. Kurssilla käsitellään määrätyn integraalin käsite ja sen yhteys pinta-alaan ja tilavuuteen. Opiskelija perehtyy muihin integraalilaskennan sovelluksiin.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot

- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

SYVENTÄVÄT KURSSIT

11. Lukuteoria ja logiikka (MAA11)

Tavoitteet

Opiskelija formalisoi väitelauseita ja tutkii niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla. Hän oppii käyttämään kvanttoreita ja tutustuu erilaisiin todistusmenetelmiin. Kurssilla käsitellään lukuteorian perusteet ja alkulukujen ominaisuuksia. Tutustutaan jaollisuuteen, kongruenssiin ja Eukleideen algoritmiin.

Keskeiset sisällöt

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause
- kvanttorit
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

12. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12)

Tavoitteet

Opiskelija ymmärtää absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja likiarvojen tarkkuutta koskevat säännöt. Hän tutustuu iterointiin ja ratkaistaan yhtälöitä numeerisesti. Hän tutkii polynomien jaollisuutta ja soveltaa nykyaikaisia matemaattisia välineitä numeerisiin sovellustehtäviin.

Keskeiset sisällöt

- absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

Tavoitteet

Opiskelija syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettista tuntemusta. Hän täydentää integraalilaskennan taitoja ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen. Lisäksi hän tutkii lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia.

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömydessä
- epäoleelliset integraalit

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

14. Geometrian jatkokurssi (MAA14)

Kurssilla tutustutaan avaruuskappaleisiin ja niiden ominaisuuksiin ääriarvosovelluksineen. Lisäksi syvennetään ja laajennetaan vektorigeometrian ja kompleksilukujen osaamista.

15. Perustaitojen kehittämiskurssi (MAA15)

Varmennetaan kurssien MAA1 ja MAA2 sisältöjen laskutaitoja.

16. Kertauskurssi (MAA16)

Kerrataan kurssien MAA1–MAA5 sisältöjä. Kurssi suoritetaan toisen lukiovuoden alussa.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

17. Laskukurssi (MAA17)

Pakollisten kurssien MAA1–MAA10 sisältöjen kertausta. Kurssi suoritetaan kolmannen lukiovuoden alussa.

18. Pitkän matematiikan kertauskurssi (MAA18)

Opiskelija muodostaa yhtenäiskuvan pitkän matematiikan osa-alueista.

19. Abikurssi (MAA19)

Kurssilla lasketaan aikaisempien vuosien ylioppilastehtäviä.

20. Talousmatematiikkaa (MAA20)

Tavoitteet

Opitaan ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä ja saadaan matemaattisia valmiuksia oman talouden suunnitteluun. Tutustutaan indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina- ja verotuslaskelmiin. Käytetään lukujonoja ja summia taloudellisissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla
- Kurssi yhteinen lyhyen matematiikan kurssin MAB8 kanssa.

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Pakolliset ja syventävät kurssit

- 1. opiskeluvuosi: MAA1, MAA2, MAA3, MAA4 ja MAA5
- 2. opiskeluvuosi: MAA7, MAA8, MAA9, MAA10 ja MAA6, (MAA11 ja MAA12 toisena tai kolmantena vuonna)
- 3. opiskeluvuosi: MAA10 ja MAA13

Soveltavat kurssit

- MAA14 kolmas vuosi
- MAA15 ensimmäinen vuosi
- MAA16 toinen vuosi
- MAA17 kolmas vuosi
- MAA18 kolmas vuosi
- MAA19 kolmas vuosi
- MAA20 kurssin MAA9 jälkeen

MATEMATIIKKA, LYHYT OPPIMÄÄRÄ

PAKOLLISET KURSSIT

1. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB1)

Tavoitteet

Käytetään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja tutustutaan lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteisiin. Vahvistetaan yhtälöiden ratkaisemisen taitoja ja ratkaistaan toisen asteen yhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

2. Geometria (MAB2)

Tavoitteet

Tutustutaan tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden geometrisiin ominaisuuksiin ja pinta-alojen ja tilavuuksien määrittämiseen. Ratkaistaan käytännön ongelmia yhdenmuotoisuuden, suorakulmaisen kolmion trigonometrian ja Pythagoraan lauseen avulla.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

3. Matemaattisia malleja I (MAB3)

Tavoitteet

Tutustutaan lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltamiseen reaali maailman ilmiöissä ja arvioidaan mallien hyvyttä. Ratkaistaan potenssiyhtälöitä ja eksponenttiyhtälöitä logaritmin avulla.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

4. Matemaattinen analyysi (MAB4)

Tavoitteet

Tutkitaan funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin ja tutustutaan derivaattaan muutosnopeuden mittana. Tutkitaan polynomifunktion kulkua derivaatan avulla ja määritetään polynomifunktion suurin ja pienin arvo.

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

Tavoitteet

Käsitellään tilastollisia aineistoja ja määritetään jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukuja. Tutustutaan normaalijakaumaan. Perehdytään todennäköisyyslaskennan käsitteeseen, perusteisiin ja laskulakeihin.

Keskeiset sisällöt

- jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. Matemaattisia malleja II (MAB6)

Tavoitteet

Tutustutaan kahden muuttujan lineaarisiin yhtälöihin ja yhtälöpareihin sekä ratkaistaan kahden muuttujan epäyhtälöitä graafisesti. Opitaan lineaarisen optimoinnin menetelmä. Tutustutaan lukujonoihin, erikoisesti aritmeettiseen ja geometriseen jonoon ja summaan.

Keskeiset sisällöt

- kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono
- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Talousmatematiikka (MAB7)

Tavoitteet

Opitaan ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä ja saadaan matemaattisia valmiuksia oman talouden suunnitteluun. Tutustutaan indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina- ja verotuslaskelmiin. Käytetään lukujonoja ja summia taloudellisissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

8. Matemaattisia malleja III (MAB8)

Tavoitteet

Määritellään trigonometriset funktiot yksikköympyrän avulla ja ratkaistaan trigonometrisia yhtälöitä. Tutustutaan trigonometristen funktioiden kuvaajiin jaksollisten ilmiöiden mallintajina. Tutustutaan vektorikäsitteeseen ja vektorilaskennan peruslaskutoimituksiin.

Keskeiset sisällöt

- trigonometristen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- radiaani
- tyyppiä $f(x) = a$ olevien trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa $f(x) = A \sin(bx)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttiesitys ja skalaaritulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

9. Kertauskurssi (MAB9)

Kerrataan ja syvennetään pakollisilla kursseilla opittuja asioita.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

10. Laskukurssi (MAB10)

Lasketaan vanhoja lyhyen matematiikan ylioppilaskirjoitustehtäviä.

11. Perustaitojen kehittämiskurssi (MAB11)

Varmennetaan pakollisten MAB1- ja MAB2- kurssien sisältöjen laskutaitoa. Kurssin voi valita kahden pakollisen lyhyen matematiikan kurssin jälkeen. (S)

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Pakolliset ja syventävät kurssit

- 1. opiskeluvuosi: MAB1, MAB2 ja MAB5
- 2. opiskeluvuosi: MAB3, MAB4 ja MAB6
- 3. opiskeluvuosi: MAB7, MAB8

Soveltavat kurssit

- MAB9 kolmas vuosi
- MAB10 kolmas vuosi
- MAB11 milloin vain 2. kurssin jälkeen

BIOLOGIA

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita yksittäisten molekyylien ja solujen tasolta biosfääriin asti. Biologialle on tieteenä ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, minkä takia opiskelijoiden omaan käytännön työskentelyyn pyritään biologian opiskelussa kiinnittämään erityistä huomiota. Biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa. Biologia tuo esille uutta tietoa elollisen luonnon monimuotoisuudesta ja kestäväen kehityksen edistämisestä, ja sillä on runsaasti kytköksiä ympäröivään yhteiskuntaan esimerkiksi maa- ja metsätalouden, lääketieteen, bioteknologian, ympäristönsuojelun sekä elintarviketuotannon kautta.

Biologian opetuksen tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen, ihmisen osaksi eliömaailmaa sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä. Lukion biologian tulee myös luoda perusta ymmärtää biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Opetus kehittää opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, herättää kiinnostusta biotieteisiin sekä edistää opiskelijan luonnon monimuotoisuutta säilyttävää ja ympäristöä kohtaan vastuullista käyttäytymistä. Erityisesti kestävä kehitys on biologian opetuksessa jatkuvasti läsnä. Lisälmen lyseon biologian opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti Luma-keskus Majakan tarjoamia mahdollisuuksia kokeelliseen työskentelyyn ja yhteistyöhön Ylä-Savon ammattiopiston kanssa.

Tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee biologian keskeiset käsitteet,
- tunnistaa elämän tuntomerkit ja osaa jäsentää elämän ilmiöt sekä biologian eri organisaatiotasot molekyylitasolta biosfääriin,

- oppii arvostamaan eliökunnan monimuotoisuutta ja ymmärtämään eliöiden sopeutumisen erilaisiin ympäristöihin,
- ymmärtää perimän ja evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä,
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin sekä osaa arvioida kriittisesti eri lähteistä saamaansa biologista tietoa,
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisen biologisen kokeen sekä tulkita sen tuloksia,
- tuntee biotieteiden, esimerkiksi bioteknologian ja lääketieteen, sovelluksia,
- tuntee ihmiselimistön toiminnan peruspiirteet,
- ymmärtää perimän ja ympäristötekijöiden merkityksen terveyden taustana sekä yksilön että ihmiskunnan kannalta sekä
- tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista, kykyä käyttää erilaisia lähteitä biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon. Soveltavien kurssien menestyksellä suorittaminen on hyvä tapa osoittaa harrastuneisuuttaan.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Eliömaailma (BI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan,
- ymmärtää, mitä luonnon monimuotoisuus biosysteemien eri tasoilla tarkoittaa,
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, mekanismit ja merkityksen,
- tuntee muuntelun, sopeutumisen ja lajien välisten suhteiden merkityksen elämän kehitykselle,
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä sekä
- tuntee ekosysteemien keskeiset toimintaperiaatteet.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet ja tunnusmerkit, elämän perusedellytykset
- biologiset tieteet ja luonnontieteelliset tutkimusmenetelmät

Luonnon monimuotoisuuden ilmeneminen

- ekosysteemien ja lajien monimuotoisuus, biodiversiteetin eri tasot

- eläinten käyttäytyminen monimuotoisuuden ilmentäjänä
- geneettinen monimuotoisuus, esimerkiksi omien ominaisuuksien vertailun kautta

Evoluutio – elämän kehittyminen

- elämän syntyvaiheet ja eri eliöryhmien evoluution pääpiirteet
- lisääntymisstrategiat ja evoluutiovoimat
- lajien syntyminen ja häviäminen
- nykyisen eliökunnan luokittelu ja pääryhmät

Miten luonto toimii?

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutus
- ekosysteemien rakenne ja toiminta lähialueen ekosysteemien avulla (esimerkiksi Poro-
vesi järviekosysteemin mallina)
- populaatioiden ominaisuudet ja ympäristön kantokyky
- lajien väliset suhteet (mahdollisimman paljon paikallisia esimerkkejä riistanhoidon tilas-
toista tai vastaavista lähteistä)
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja levinneisyys

2. Solu ja perinnöllisyys (BI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää solun merkityksen elämän perusyksikkönä, tunnistaa erilaisia soluja ja niiden rakenteita,
- ymmärtää solurakenteiden kehityksen ja merkityksen sekä evoluutioprosessin kokonai-
suuden,
- osaa solun kemiallisen rakenteen ja toiminnan sekä osaa kytkeä ne yksilön toimintaan,
- hallitsee solun energiatalouden prosessit ja niiden merkityksen,
- tuntee geneettisen informaation rakenteen sekä sen siirtymisen solusta soluun ja suku-
polvelta toiselle,
- tietää, miten geenit ohjaavat solun toimintaa,
- osaa periytymisen lainalaisuuksien peruseräaatteet sekä
- tietää, kuinka soluja tutkitaan, ja hallitsee kokeellisen työskentelyn taitoja kuten mikro-
skopoinnin.

Keskeiset sisällöt

Solu elämän perusyksikkönä

- solujen tutkiminen mikroskoopilla tai biokemiallisesti
- erilaisia soluja
- solun rakenne ja toiminta, mahdollisuuksien mukaan kokeellista toimintaa solujen toi-
minnan tutkimiseksi

Solun energiatalous

- energian sitominen, esimerkkinä yhteyttäminen
- energian vapauttaminen ja solujen energiankäyttö

Solujen toiminnan ohjaaminen

- DNA:n rakenne ja toiminta

- proteiinisynteesin avulla konkretisoidaan geenien merkitystä solujen toiminnan ohjaajina

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys eliöiden elämässä
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen ja geenien merkitys tässä prosessissa

Periytymisen perusteet

- geenit ja erilaiset alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa, rekombinaatio ja sen merkitys
- periytymismekanismit erilaisten risteytysesimerkkien ja tehtävien avulla

Populaatiogenetiikka ja synteettinen evoluutioteoria; nykyisen evoluutiokäsityksen kehittyminen

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Ympäristöekologia (BI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ekologian perusteet ja ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen elolliseen luontoon,
- ymmärtää biodiversiteetin ja sen säilymisen merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle,
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja seurauksia ekosysteemeissä,
- tutustuu suomalaisiin ekosysteemeihin ja niiden erityispiirteisiin sekä perehtyy myös ihmisen muokkaamiin ekosysteemeihin, painopisteenä oman lähialueen ekosysteemien tunteminen,
- tuntee ja osaa arvioida menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia,
- osaa suunnitella ja toteuttaa pienen tutkimuksen oman lähiympäristönsä tilasta ja esittää sen tulokset sekä
- kehittää ympäristölukutaitoaan, ymmärtää vastuunsa ympäristön tilasta ja osaa toimia kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti niin omassa elämässään kuin myös tulevaisuudessa mahdollisena päättäjänä.

Keskeiset sisällöt

Ekologinen tutkimus

- ekologisten peruskäsitteiden syventäminen
- ekologisen tutkimuksen tehtävä
- ympäristön laadun indikaattorit, oman lähiympäristön tutkimiseen mielekkäiden indikaattorien pohtiminen
- oman tutkimuksen mahdollinen suunnittelu ja toteuttaminen esimerkiksi läheisen järven, joen, suon tai metsän tilan tutkimiseksi

Biodiversiteetti ja sen merkitys

- biodiversiteetti luonnonvarana

- eliölajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojeleminen, suomalaisen suojelualuejärjestelmään ja lainsäädäntöön tutustuminen
- biodiversiteetin väheneminen ja sen aiheuttamien uhkien analysointi

Ekologiset ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- aineiden kiertoon liittyvät globaalit ja alueelliset ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat kartoitusten tai vierailujen kautta tutuksi

Suomen luonnon haavoittuvuus

- pohjoiset metsät, paikallisen metsänhoidon tila ja metsien uhat
- suot ja turvetuotanto, kosteikkojen tila
- järvet ja virtavedet, rehevöityminen ja vesistöjen tila
- Itämeri ja sen tila

Kestävä tulevaisuus

- ekologisesti kestävä kehitys ja yksilön valinnat, oman elämäntavan ja kuluttamisen pohdintaa, lisälmen lyseon kestävä kehityksen strategian tarkastelua
- rakennettu ympäristö ja kaupunkiekologia, oman koulun ympäristön tarkastelua
- ekologisesti kestävä tuotanto, luomutuotanto ja lähiruoka paikallisin esimerkein
- ympäristötekniikan mahdollisuudet, lainsäädännön ja politiikan keinot ohjalla kehitystä, kansainväliset ympäristösopimukset

4. Ihmisen biologia (BI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ihmissolun erilaistumisen pääpiirteet sekä kudosten ja elinten rakenteet ja toimintaperiaatteet,
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelymekanismeja sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia niihin ,
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana,
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia sekä ihmisen yhteisöllisyyden merkityksen terveyden kannalta,
- pystyy selittämään elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan ja tuntee merkityksellisimpien sairauksien syntymekanismeja,
- ymmärtää ihmisen lajinkehityksen sekä perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen sekä
- pystyy tarkastelemaan oppimiaan asioita arkielämän esimerkkien avulla ja tutustumaan alan uutisiin ja arvioimaan niitä kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet

- solujen synty, kasvu ja erilaistuminen kudoksiksi sekä kantasolujen merkitys
- solujen vanheneminen ja kuolema
- syöpä ja sen kehittymiseen vaikuttavat tekijät

Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys

- ruoansulatus ja ravitseminen
- hengityselimistö ja hengityksen säätely
- veri ja verenkierto
- erityselimistöt ja kemiallinen tasapaino, homeostasian ylläpito
- tuki- ja liikuntaelimestö

Elintoimintojen säätely

- umpirauhaset ja hormonit
- hermosto ja aistit
- lämmönsäätely

Ihmisen lisääntyminen

- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus, ehkäisykeinot
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Ihmisen elämänkaari ja yhteisöllisyys

- ympäröivän yhteisön ja elämäntapojen vaikutus terveyteen ja elinikään

Perimän merkitys

- ihmisen evoluutio ja ihminen eläinlajina
- perinnöllisyys ja terveys

Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit

- elimistön puolustusjärjestelmät
- ihminen ja mikrobit
- myrkylliset aineet ja mutageenit muun muassa ravinnossa ja ympäristössä

5. Bioteknologia (BI5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojansa solun hienorakenteesta ja solun eri osien toiminnasta,
- ymmärtää elämän keskeisten molekyylien rakenteen ja merkityksen solun toiminnassa,
- hallitsee tärkeimpien mikrobiryhmien kuten bakteerien ja virusten rakenteen, toiminnan ja lisääntymisen periaatteet,
- tuntee geenien toiminnan ja sen säätelyn sekä ihmisen mahdollisuudet vaikuttaa niihin nykyisellä tekniikalla,
- tuntee geenien etsintä- ja tunnistusmenetelmiä sekä geenien siirtämisen tekniikan pääpiirteet ja hallitsee geeni- ja biotekniikan keskeiset käsitteet,
- tuntee biotekniikan tarjoamia sovellusmahdollisuuksia eri biotieteissä ja teollisuudessa sekä
- pystyy arvioimaan biotekniikan kehittymisen luomia mahdollisuuksia, uhkatekijöitä ja eettisiä ongelmia sekä tekemään niiden pohjalta perusteltuja arkielämän ratkaisuja, sekä tutustuu keskeisiin bioteknologiaa ja geeniteknologiaa sääteleviin säännöksiin ja yhteiskunnan kontrollimahdollisuuksiin.

Keskeiset sisällöt

- Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä
- Solut proteiinien valmistajina

- DNA:n, geenien ja genomien rakenne
- entsyymit solun ja biotekniikan työkaluina

Geenien toiminta

- geenin toiminta ja sen säätely eri eliöryhmissä
- mutaatiot ja syövän syntymekanismit

Geenitekniologia ja sen mahdollisuudet

- geenitekniikan menetelmät ja geenikartoitus
- geenitutkimus lääketieteessä
- geenitutkimus yksilöiden tunnistamismenetelmänä esimerkiksi rikostutkimusten apuna

Mikrobit ja niiden merkitys

- bakteerin ja viruksen rakenne, toiminta ja lisääntyminen
- bakteerien viljely ja käsittely
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa, mikrobien lääketieteellinen merkitys

Biotekniikka teollisuudessa

Kasvien ja eläinten jalostus, geenitekniikan mahdollisuudet maailman ruuantuotannossa

Geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö

- yksilön oikeudet, geenipankit

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

6. Lääketieteellinen biologia (BI6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan ihmisen biologiasta erityisesti ihmisten terveyden ja sairauden kannalta,
- voi kurssilla vahvistaa käsitystään ammatinvalinnastaan ja tutustua terveydenhoitoalan ja lääketieteen perustutkimukseen sekä käytännön työhön sekä
- voi paremmin valmistautua terveydenhoitoalan ja lääketieteen jatko-opintoihin

Keskeiset sisällöt

- geenivirheet ja mutaatiot sairauksien taustalla, syövän biologia ja geenihoito
- mikrobitaudit ja niiden ehkäisy, epidemiologiaa
- ravitsemus ja elintamosairaudet, ravitsemushäiriöt, antioksidantit ja vanheneminen
- päihteiden biologiaa ja aivotutkimuksen uusia tuulia
- lisääntymishäiriöt; keinoalkuinen lisääntyminen, kehitysvammat
- kantasolututkimus ja elinsiirrot
- ympäristöterveydenhuolto ja elinympäristömme vaarat
- erilaiset terveydenhuollon ammatit (vierailut/vierailijat)

Arviointi

S-merkintä

8. Käytännön biologiaa (BI8)

Kurssi korvautunut luonnontieteen työkurssilla LU1.

10. Ympäristöekologian tutkimuskurssi (BI10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii suunnittelemaan, toteuttamaan ja raportoimaan ympäristötieteellisiä tai ekologisia tutkimuksia,
- mahdollisuuksien mukaan pääsee osallistumaan erilaisille luonto- tai ulkomaanretkille ja ymmärtää ympäristökysymysten sekä paikallisen että kansainvälisen luonteen sekä
- osallistuu menossa olevaan projektiin (esim. monikansallinen Comenius-projekti, ystävyyskoulun kanssa suoritettava kahdenvälinen projekti tai jokin kansallinen tai alueellinen projekti), jonka aihe liittyy ympäristöekologiaan

Kurssilla on mahdollista myös integroida opetusta kemian ja fysiikan kanssa.

Keskeiset sisällöt

- oman alueen tai oman maan metsä- tai vesiekosysteemin toiminnan tutkimista käytännössä
- vertailua toisten alueiden tai jopa eri maiden vastaaviin ekosysteemeihin ja niiden toimintaan
- projektisuunnittelua, yhteistyötaitoja, mediataitoja, kansainvälisyyttä

11. Biologian kertauskurssi (BI11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kertailee pakollisten ja syventävien kurssien keskeisimmät asiat erityisesti ylioppilaskokeita sekä pääsykokeita varten.

Keskeiset sisällöt

- elävä solu ja sen toiminta
- evoluutio ja sen mekanismit
- ekosysteemien toiminta
- lisääntyminen ja perinnöllisyys
- ihmisen elimistöjen toiminta
- geenit ja niiden toiminta

- bioteknologian keskeiset käsitteet
- vakavimmat ympäristöongelmat

Arviointi

S-merkintä

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

- B1 on suoritettava ennen kurssia B13.
- B12 on suoritettava ennen kurssia B15.
- Ennen kurssia B16 on suoritettava kurssi B14.
- Kertauskurssin B111 voi suorittaa, kun pakolliset kurssit on käyty.

MAANTIEDE

Maantieteessä tarkastellaan elottoman ja elollisen luonnon sekä ihmisen luomien järjestelmien rakennetta ja toimintaa. Maantieteen opetuksen tulee ohjata opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ympäristökysymysten alueelliseen jäsentämiseen ja kestävä kehityksen mukaisten ratkaisujen etsimiseen.

Lukion maantieteen opetuksen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija oppii maantieteellisen tiedon avulla havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja mielipiteitä, ottamaan kantaa lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

lisalmen lyseon maantieteen opetuksessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti Ylä-Savon alueen luonnonilmiöihin ja kulttuurimaantieteellisiin ilmiöihin.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, tulkita ja kriittisesti arvioida maantieteellistä tietoa, kuten karttoja, tilastoja, kirjallisia, digitaalisia ja muita medialähteitä, sekä osaa hyödyntää monipuolisesti tietotekniikkaa maantieteellisten tietojen esittämisessä,
- ymmärtää, mitä alueellisuus, tila ja paikka merkitsevät maantieteessä ja maantieteellisessä ajattelussa ,
- osaa kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä osaa kriittisesti arvioida ajankohtaisia maailman tapahtumia,

- osaa havainnoida, analysoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti ja maailmanlaajuisesti,
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee, ja osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia,
- tuntee ja ymmärtää erilaisia kulttuureja sekä suvaitsee ja kunnioittaa erilaisuutta,
- tuntee suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja tietää mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä kehitykseen sekä
- osaa toimia ympäröivän maailman kysymyksiin kantaaottavana ja kestäväen kehityksen puolesta toimivana aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan maantieteellisen ajattelun kehittymistä tietojen ja taitojen suhteen. Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja sekä taito havaita alueellisia riippuvuuksia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito tulkita ja arvioida maantieteellistä tietoa sekä soveltaa maantieteellistä tietoa eri tilanteissa. Arvioitavia taitoja ovat maantieteellisen tiedon analysointi-, käsittely- ja esittämistaidot, kuten kartan tulkintataito ja muut graafiset taidot, sekä opiskelijan yhteistyötaidot.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Sininen planeetta (GE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä,
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvat ilmiöt,
- osaa kuvata ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan,
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä,
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla sekä
- osaa soveltaa hankkimaansa luonnonmaantieteellistä tietoa sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- Mitä on maantiede?
- maantiede luonnontieteenä
- maantieteellinen tietoaaines, tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku
- maailmankuvan muutos ja karttakuvan kehitys

Maan planetaarinen luonne

- aurinkokunnan synty ja perusrakenne
- Aurinko ja sen vaikutukset maapallolla

- Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä liikkeessä

- ilmakehän rakenne ja merkitys
- tuuli ja sen synty, planetaariset ja alueelliset tuulet sekä paikallistuulet

Vesikehä liikkeessä

- veden kiertokulku luonnossa, Ylä-Savon vesistöt osana Vuoksen vesistöaluetta, pohjavesitilanne Iisalmen seudulla
- sateiden synty ja jakautuminen
- meriveden liikkeet ja merkitys

Sää ja ilmasto

- sää ja sen ennustaminen
- lämpö- ja ilmastovyöhykkeet
- ilmastomuutos

Maapallon muuttuvat pinnanmuodot

- Maan rakenne
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina, jääkauden jäljet Ylä-Savon alueella (*harjukso, savikot, moreenikummut, muinaisrannat*)

Maapallon kasvillisuusvyöhykkeet

- kasvillisuusvyöhykkeiden sijainti ja kuvaus, *maannokset*
- ihmisen toiminnan edellytykset ja vaikutukset eri kasvillisuusvyöhykkeillä

Luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

- käytetään hyväksi myös paikallista aineistoa, kuten alueen maastokarttoja, ilmakuvia, valokuvia, ja tehdään mahdollisuuksien mukaan maastoretkeä

2. Yhteinen maailma (GE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää kulttuurimaantieteen käsitteitä sekä osaa tulkita ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja rakenteita käyttämällä kulttuurimaantieteen teorioita ja malleja,
- tuntee eri kulttuureja ja osaa arvioida niiden kehittymiseen vaikuttaneita tekijöitä,
- osaa analysoida maapallon eri alueiden väestönkehitystä ja asutuksen piirteitä sekä kaupungistumisen syitä ja seurauksia,
- osaa arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan eri alueilla sekä ymmärtää ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen merkityksen,
- tuntee aluesuunnittelun tavoitteita ja vaikuttamiskeinoja,
- tuntee kehittyneisyyserojen erilaiset ilmenemismuodot sekä
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia, ympäristön tilaa sekä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitystä nyt ja tulevaisuudessa maapallon eri alueilla.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät

- lähestymistavat ja näkökulmat
- maantieteellinen mieltäminen ja miellekartat
- paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti, esimerkiksi Eurooppa osana muuta maailmaa, Suomi osana Eurooppaa ja Ylä-Savo osana Suomea, oman kotiseudun vahvuudet ja heikkoudet

Väestö ja asutus

- väestönkehitys ja väestönkasvu
- asutuksen alueellinen jakautuminen, muuttoliikkeet ja kaupungistuminen, esimerkiksi muuttoliikkeen merkitys Pohjois-Savossa, veto- ja työntekijät, ulkomaalaiset Suomesa/Savossa/lisalmessa
- kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistökulttuurit

Luonnonvarat

- luokittelu ja riittävyys, esimerkiksi luonnonvarat lisalmen seudulla

Alkutuotanto ja ympäristö

- ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys sekä kestävä maa- ja kalatalous
- maatalouden muodot
- maatalouden edellytykset ja muodot Ylä-Savon alueella, EU:n vaikutus esimerkiksi ympäristötukien muodossa
- metsät luonnonvarana ja kestävä metsätalous, muun muassa metsien merkitys kotiseudulle

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet ja energialähteet
- teollisuuden sijainti
- teollisuuden edellytykset ja muodot lisalmen/Ylä-Savon alueella, mahdollisuuksien mukaan paikallisiin yrityksiin tutustuminen esimerkiksi yritysvierailun tai ryhmätyön avulla
- kestävän teollisuuden ja energiatalouden periaatteet

Liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikennejärjestelmät, Ylä-Savon liikenteellinen sijainti
- matkailu ja sen merkitys eri alueilla, esimerkiksi matkailukohteet Ylä-Savon alueella, luontomatkailu
- maailmankauppa, reilu kauppa
- alueellinen leviämismalli – maantieteellinen diffuusio

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- ytimet ja periferiat
- maankäyttö maaseudulla ja kaupungeissa, esimerkkinä lisalmen erilaiset alueet
- keskukset ja vaikutusalueet, esimerkiksi lisalmen/naapurikuntien/kotikylän asema Suomen keskushierarkiassa
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla, esimerkkeinä perinnemaisemista Väisälänmäki Lapinlahdella ja Iimäki

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet, paikallisia esimerkkejä, asiantuntija-apua kaupungin kaavoitusosastolta
- kehittyneisyserot eri aluetasoilla
- kansainvälinen yhteistyö
- globalisaatio

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Riskien maailma (GE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyvät riskit maapallolla sekä osaa arvioida niiden merkitystä ihmisen ja ympäristön kannalta,
- tuntee, millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee, sekä osaa vertailla ja arvioida eri alueiden riskiherkkyyttä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti,
- osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien riskien välistä suhdetta,
- osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia riskiuutisia eri medioissa sekä osaa soveltaa oppimaansa tietoa riskiuutisten analysointiin ja arviointiin,
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla uhkia voidaan välttää tai niiden vaikutuksia lieventää,
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen sekä
- tietää mahdollisuudet ennakoita riskejä ja varautua niihin, säädellä ristiriitoja sekä toimia kestäväen kehityksen mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys

Luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet

- avaruuteen liittyvät uhkat, endogeeniset riskit, myrskyt, tulvat, kuivuus ja eliöperäiset riskit
- luonnonriskeihin varautuminen

Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet

- luonnonvarojen käyttöön liittyvät riskit: energiakysymykset ja luonnonvarojen riittävyys, puhtaan veden saatavuus, eroosio ja aavikoituminen, ilmaston muutos, saastuminen ja biodiversiteetin heikkeneminen
- mahdollisuudet estää ja pienentää ympäristöriskejä kestäväen kehityksen keinoin

Ihmiskunnan riskit ja riskialueet

- väestönkasvu ja nälkä, kaupungistuminen, globalisoitumiseen liittyvät riskit, yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet, sodat, pakolaisuus ja sosiaalinen eriarvoistuminen
- ristiriitojen säätelymahdollisuudet

Tekniset riskit

4. Aluetutkimus (GE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kartografian perusteet,

- tuntee maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteita ja sovellusmahdollisuuksia,
- osaa kerätä tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa eri tavoin, kuten kenttähavainnoinnin, kyselyn tai haastattelun avulla sekä kartastoista, kartoista, tilastoista ja muista lähteistä,
- osaa käyttää tietoverkkoja aineistojen hankinnassa, vuorovaikutteisessa työstämisessä ja tulosten julkaisemisessa,
- osaa visualisoida alueellista tietoa karttoina, diagrammeina ja valokuvina,
- osaa analysoida ja tulkita hankkimaansa aineistoa ja laatia aineiston avulla kuvauksen alueesta sekä
- osaa tieteellisen kirjoittamisen periaatteet, kuten kriittisen lähteiden käytön ja viittaus-tekniikan, sekä tuntee tekijänoikeudet.

Keskeiset sisällöt

Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot

- kenttähavainnot, kysely ja haastattelu
- kartat, niiden mittakaavat, karttaprojektiot ja karttatyypit, ilmakuvat ja satelliittikuvat; käytetään hyväksi paikallista aineistoa, apuna Maanmittauslaitoksen Pohjois-Savon maanmittaustoimisto ja Iisalmen kaupungin Tekninen keskus
- numeeriset lähteet sekä niiden visualisointi karttoina ja diagrammeina, esimerkiksi tilastokeskuksesta, Pohjois-Savon ympäristökeskuksesta ja/tai Iisalmen kaupungin Teknisestä keskuksesta saatavan aineiston esittäminen kartalla ja diagrammeina
- painettu lähdekirjallisuus ja digitaalisessa muodossa, kuten tietoverkoissa ja CD-ROM-tallenteina, olevat lähteet

Paikkatietojärjestelmät

- paikkatiedon perusteet ja sen sovellusmahdollisuudet, asiantuntija-apua esimerkiksi kaupungin Teknisestä keskuksesta
- esimerkkejä maantieteellisen lähdeaineiston käsittelystä, tulkinnasta ja visualisoinnista eritasoisilla alueilla paikkatieto-ohjelman avulla

Oma aluetutkimus

- tutkimusalueen valinta
- aineiston keruu karttojen, tilastojen, digitaalisen paikkatietoaineiston tai muiden tietolähteiden avulla, aineiston käsittely ja tulkinta sekä pienimuotoisen aluekuvauksen raportointi
- aihealueet: tutkimusalueen sijainti osana laajempia aluekokonaisuuksia, alueen koko, luonnonolot, väestö ja asutus, luonnonvarat ja maankäyttö, elinkeinot, liikenne ja palvelut, alueen jako osa-alueisiin sekä alueen ongelmat ja kehittäminen

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

5. Suomen maantiede ja maantieteen kertaus (GE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa keskeiset luonnon ja kulttuurimaantieteen käsitteet soveltaen niitä Suomen maantieteeseen,
- tunnistaa ja osaa kuvata Suomen luonnon erityispiirteitä,

- ymmärtää Suomen erityisaseman pohjoisena teollisuusmaana, jossa harjoitetaan myös tuottavaa maa- ja metsätaloutta,
- ymmärtää ekologisesti ja taloudellisesti kestäväen kehityksen välttämättömyyden Suomen taloudessa sekä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestäväen kehityksen merkityksen tulevaisuuden kannalta sekä
- syventää kartanlukutaitojaan

Keskeiset sisällöt

Sijainti

- Suomen sijainti Skandinaviassa, vertailu muihin yhtä pohjoisessa oleviin alueisiin
- pinnanmuodostus ja vesistöt
- endo- ja eksogeenisten ilmiöiden pääkohtien kertaus (litosfäärilaatat ja niiden liikkeet, rapautuminen, eroosivoimat)
- endogeeniset ilmiöt Suomessa: muinaiset poimutukset, lohkoliikunnot, maan kohoaminen
- eksogeeniset ilmiöt Suomessa: rapautuminen (pakkasrapautuminen), virtaavan veden vaikutus (jokilaaksot, jokien meanderointi, suistot), tuulen vaikutus (dyynit), rantavoimat, jääkauden jäljet
- Suomen vesistöalueet ja vesien tila, Itämeri
- pinnanmuotojen tulkinta maastokartalta
- ilmasto ja sää
- valaistus-, lämpö-, paine- ja tuulivyöhykkeiden kertaus
- Suomen ilmastoon vaikuttavat tekijät
- polaaririntaman syklonien vaikutus Suomen sähän

Kasvillisuus

- maapallon kasvillisuusvyöhykkeiden kertaus
- Suomen elävän luonnon kehitys, metsät ja suot
- Suomen luonnonmaantieteelliset alueet

Väestö

- väestönkehitys, alueellinen sijoittuminen Suomessa
- muuttoliike ja kaupungistuminen
- vähemmistöt ja niiden asema Suomessa: ruotsalaiset, saamelaiset, romaanit, ulkomalaiset

Talous

- maa- ja metsätalous (Suomen maatalouden erityispiirteet, maatilat, maatalouden tulevaisuus, EU:n vaikutus, metsänomistus, metsien hoito)
- teollisuus, kauppa ja liikenne

Aluesuunnittelu kunnan, väliportaan ja valtakunnan tasolla

- kaavoitus
- EU - tukialueet
- suojelualueet, Natura-ohjelma

Suomi ja muu maailma

- Suomi ja globalisaatio
- kehitysyhteistyö

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Syventävät ja soveltavat kurssit GE3,4 ja 5 pakollisten jälkeen, järjestys vapaa. Kurssin GE2 voi suorittaa ennen kurssia GE1, mutta suositeltavaa on opiskella GE1 ensin.

FYSIIKKA

Fysiikka on empiirinen luonnontiede, jossa luonnon perusrakennetta ja -ilmiöitä pyritään ymmärtämään ja selittämään käyttäen luonnosta kokeellisin menetelmin saatavaa tietoa. Tavoitteena on löytää luonnossa yleispäteviä lainalaisuuksia ja esittää ne matemaattisina malleina.

Fysiikan opiskelulle luonteenomainen kokeellisuus voi olla aihepiirin, opetuksen vaiheen ja välineiden mukaan opiskelijoiden omakohtaista työskentelyä, opettajan esittämiä demonstraatioita, vierailujen, videoiden tai vain kerronnan kautta tapahtuvaa toimintaa. Kokeellisuudella tuetaan opiskelijaa omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja. Fysiikan opiskelu kehittää opiskelijan kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja. Kokeellisuus auttaa opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja tukee luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä.

Opiskelija oppii tarkastelemaan luonnon rakenteita ja ilmiöitä omien aikaisempien tietojensa ja käsitystensä valossa. Hän oppii tiedostamaan ja kyseenalaistamaan ennakkokäsityksiään ja tarkentamaan maailmankuvaansa hankkimansa uuden tiedon perustella. Opiskelija oppii suunnittelemaan kokeita yhdessä ja keskustelemaan kokeellisesti hankitusta tiedosta tai aineistosta, sen käsittelystä ja mallintamisesta sekä sen luotettavuuden arvioimisesta. Opiskelijayhteisö oppii jakamaan uuden tiedon keskenään.

Luonnontieteiden opiskelussa tiedon hankkimiseen käytetään kokeellisia menetelmiä, erilaisia tiedon lähteitä sekä tapoja käsitellä tietoa. Fysikaalisen tiedon lähteenä on ensisijaisesti luonto. Koulussa luonnontieteellisen tiedon lähteinä ovat lisäksi oppi- ja tietokirjat, digitaaliset tietovarannot ja alan asiantuntijat.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa ihmisen osana luontoa ja ymmärtää fysiikan merkityksen luonnonilmiöiden mallintamisessa,
- ymmärtää kokeellisen toiminnan ja teoreettisen pohdiskelun merkityksen luonnontieteellisen tiedon muodostumisessa,
- hahmottaa fysiikan merkityksen tieteessä, taiteessa, tekniikassa, kommunikaatiossa ja elinkeinoelämässä sekä ihmisen arkiympäristössä,
- vaikuttaa aktiivisesti ja vastuullisesti terveellisen ja turvallisen ympäristön luomiseksi,
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla,
- pystyy ratkaisemaan luonnontieteiden ja teknologian alaan kuuluvia ongelmia fysiikan lakeja ja käsitteitä luovasti hyväksi käyttäen,
- hankkii ja käsittelee tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tapaan,

- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia mittauksia, kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia sekä soveltamaan niitä,
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä tiedonhankinnassa sekä kykenee esittämään ja julkistamaan tietoja monipuolisella tavalla myös teknisiä apuvälineitä käyttäen sekä
- tarkastelee fysiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä ihmistä fysiikan tietojen soveltajana, tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niiden taitavaan, eettiseen ja hallittuun käyttöön tuotteiden aikaansaamisessa ja arkielämän helpottamisessa sekä saa valmiuksia ymmärtää teknologisten sovellusten vaikutuksia.

Arviointi

Fysiikassa arvioidaan opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista erityisesti matemaattisia malleja käyttäen. Arvioinnin kohteena ovat myös tiedonkäsittelytaitojen, kokeellisen työskentelyn taitojen sekä muiden opiskelua tukevien taitojen kehittyminen, kuten fysikaalisen ongelman ratkaisuprosessin jäsennetty kuvaaminen.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa tyydytystä tiedon ja ymmärtämisen tarpeelleen sekä saa vaikutteita, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa kohtaan,
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla,
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta,
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita sekä kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan kokeellisesti saatua tietoa ja esittämään sitä muille,
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti sekä
- käyttää opiskelun tukena tieto- ja viestintäteknikkaa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamisessa prosesseissa
- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen, tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana
- liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävien kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla,
- tutkii luonnon ilmiöitä sekä mallintaa ja esittää niitä matemaattisten ja graafisten menetelmien avulla,
- rakentaa fysiikan malleja ja käyttää niitä ennusteiden tekemiseen,
- tutkii ja havainnollistaa malleja tieto- ja viestintätekniikan avulla,
- tutustuu klassisen fysiikan osa-alueisiin ja modernin fysiikan alkeisiin,
- tutustuu fysiikan eri osa-alueisiin liittyvään teknologiaan,
- tutustuu fysiikan merkitykseen yhteiskunnan eri alueilla sekä
- tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niihin liittyviin turvallisuustekijöihin.

2. Lämpö (FY2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt,
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä sekä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat

3. Aallot (FY3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin sekä
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

Keskeiset sisällöt

- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valo, peilit ja linssit

- ääni, melun terveysvaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen

4. Liikkeen lait (FY4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja,
- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin sekä
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa.

Keskeiset sisällöt

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

5. Pyöriminen ja gravitaatio (FY5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää mekaniikan osaamistaan sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa sekä
- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta.

Keskeiset sisällöt

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike
- satelliitit ja niiden käyttö

6. Sähkö (FY6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan sekä

- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä.

Keskeiset sisällöt

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki
- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi

7. Sähkömagnetismi (FY7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä,
- perehtyy sähköturvallisuuteen sekä
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä: pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus

8. Aine ja säteily (FY8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kvantittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakenneosien dynamiikkaa hallitsevina periaatteina sekä
- syventää kokonaiskuvaa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

Keskeiset sisällöt

- sähkömagneettinen säteily

- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit, esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvanttuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi
- ydinreaktiot ja ydinenergia
- aineen pienimmät osaset ja niiden luokittelu

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

9. Fysiikan kertauskurssi (FY9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kattavan kokonaiskuvan lukiofysiikasta,
- ymmärtää fysiikan peruslakien merkityksen kaikilla fysiikan osa-alueilla sekä
- oppii ratkaisemaan eri tilanteisiin liittyviä ongelmia ja perustelemaan käytetyt ratkaisutavat ja laskut fysikaalisesti

Keskeiset sisällöt

- fysiikan säilymislait
- luonnonilmiöiden selittäminen matemaattisten mallien avulla ja mallien rajoitukset
- suureet ja niiden keskinäinen riippuvuus
- suureyhtälöt sekä suureiden symbolit ja yksiköt
- laskuharjoitukset

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

Soveltavien kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- tottuu entistä enemmän itse käyttämään fysikaalisia välineitä luonnonilmiöitä tutkimaan ja selittäessään,
- syventää taitojaan tutkimusten omakohtaisessa suunnittelussa ja toteutuksessa,
- kehittää kykyään etsiä kriittisesti tietoja eri lähteistä sekä
- kypsyä tutkimuksiensa dokumentoinnissa

10. Fysiikan työkurssi (FY10)

Korvautunut luonnontieteen työkurssilla LU1.

11. Liikunnan ja lääketieteen fysiikkaa (FY11)

Kurssilla tutkitaan liikunnan ilmiöitä kokeellisen lähestymistavan muodossa. Osa kurssista voi olla projektiluontoisesti toteutettuja mittauksia ja niiden analysointia. Lääketieteen fysiikan osiossa tutustutaan fysiologisten ilmiöiden sekä lääketieteellisten hoito- ja tutkimusmenetelmien fysiikkaan. Esitiedoiksi riittää FY1 kurssi. Suositus on valita kurssi 2. tai 3. opiskelu-vuotena. Kurssin painotus liikunnan ja lääketieteen fysiikan välillä määräytyy kurssin valinneiden opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.

KURSSIN SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Tästä järjestyksestä voi poiketa, mutta ensintäytyy keskustella aineen opettajan kanssa.

KEMIA.

Kemian opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus välittää kuvaa kemiasta yhtenä keskeisenä perusluonnontieteenä, joka tutkii ja kehittää materiaaleja, tuotteita, menetelmiä ja prosesseja kestäväen kehityksen edistämiseksi. Opetus auttaa ymmärtämään jokapäiväistä elämää, luontoa ja teknologiaa sekä kemian merkitystä ihmisen ja luonnon hyvinvoinnille tutkimalla aineita, niiden rakenteita ja ominaisuuksia sekä aineiden välisiä reaktioita.

Kemian opetukselle on luonteenomaista kemiallisten ilmiöiden ja aineiden ominaisuuksien havaitseminen ja tutkiminen kokeellisesti, ilmiöiden tulkitseminen ja selittäminen mallien ja rakenteiden avulla, ilmiöiden kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä ilmiöiden mallintaminen ja matemaattinen käsittely. Monipuolisin työtavoin ja arviointimenetelmin opiskelijoita ohjataan kemian tietojen ja taitojen sekä persoonallisuuden kaikkien osa-alueiden kehittämiseen. Kemian opetuksen toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden opiskeluvaihtoimet ja luodaan myönteinen kuva kemialla sekä sen opiskelua kohtaan.

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kemian keskeisimmät peruskäsitteet ja tietää kemian yhteyksiä jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin,
- osaa kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä ja käsitellä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeistä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkitystä,
- osaa tehdä ilmiöitä koskevia kokeita ja oppii suunnittelemaan niitä sekä osaa ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat,
- osaa tulkita ja arvioida kokeellisesti tai muutoin hankkimaansa tietoa ja keskustella siitä sekä esittää sitä muille,
- perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä,
- perehtyy teollisuuden ja ympäristötekniikan nykyaikaiseen teknologiaan,

- osaa käyttää kemiallista tietoa kuluttajana terveyden ja kestäväen kehityksen edistämiseksi sekä keskustelijana ja päättäjänä, kun on kyse luonnosta, ympäristöstä ja teknologiasta sekä
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Arviointi

Arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito.

Arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon kokeellisen tiedonhankinnan ja tiedonkäsittelytaitojen kehittyminen, johon kuuluvat

- havaintojen tekeminen, mittausten ja kokeiden suunnittelu ja toteutus
- työvälineiden ja reagenssien turvallinen käyttö
- tulosten esittäminen sekä suullisesti että kirjallisesti
- tulosten tulkitseminen, mallintaminen ja arviointi
- johtopäätösten tekeminen ja soveltaminen.

Arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seuranta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Ihmisen ja elinympäristön kemia (KE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä,
- syventää aiemmin opittujen kemian perusteiden ymmärtämistä kurssilla käsiteltävien asioiden yhteydessä,
- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle,
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä,
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia,
- oppii kokeellisen työskentelyn, kriittisen tiedonhankinnan ja -käsittelyn taitoja sekä
- osaa tutkia kokeellisesti orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia ja reaktioita, tuntee erotus- ja tunnistamismenetelmiä sekä osaa valmistaa liuoksia.

Keskeiset sisällöt

- orgaanisia yhdisteryhmiä kuten hiilivetyjä, orgaanisia happiyhdisteitä, orgaanisia typiyhdisteitä sekä niiden ominaisuuksia ja sovelluksia
- orgaanisissa yhdisteissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus
- erilaiset seokset, ainemäärä, pitoisuus
- orgaanisten yhdisteiden hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä protoninsiirtoreaktioita

2. Kemian mikromaailma (KE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä,
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja, taulukoita ja järjestelmiä,
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrittämisessä käytettäviä menetelmiä sekä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit
- hapetuslukujen määräytyminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria

3. Reaktiot ja energia (KE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen elinympäristössä (teollisuus),
- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa sekä niiden merkityksen yhteiskunnassa,
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti sekä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia
- stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö
- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa
- reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

4. Metallit ja materiaalit (KE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja,
- tuntee hapettimia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumis-pelkistymisreaktioita,
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia,
- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä sekä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit, komposiitit

5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja siihen liittyviä laskennallisia tasapainosovelluksia,
- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnonilmiöissä sekä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- reaktiotasapaino
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit, puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

6. Kokeellista kemiaa (KE6)

Korvautunut luonnontieteen työkurssilla LU1.

7. Oluen kemiaa (KE7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija perehtyy

- oluen valmistuksen eri vaiheisiin liittyviin kemiallisiin ja mikrobiologisiin ilmiöihin,
- tärkeimpiin oluen kemiallisiin yhdisteisiin ja niiden kemiaan sekä
- oluen valmistuksen laaduntarkkailuun.

Keskeiset sisällöt

- olueen liittyviä kemiallisia ja fysikaalisia määrittämiä perinteisin ja nykyaikaisin laboratoriomenetelmin, muun muassa ominaispaino, väri, kantavierreväkevyys, uute- ja etanolipitoisuus
- paikallisen panimon asiantuntijaesityksiä
- tutustuminen olutpanimon ja sen laboratorion toimintoihin
- työselostusten tekeminen, saatujen tulosten luotettavuuden arviointi

8. Kokoava kurssi (KE8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kerta ja syventää aiemmillä kemian kursseilla saavuttamia kemiaan tietoja muun muassa luonnontieteellisiä ja teknisiä jatko-opintoja varten sekä
- kehittää kokeellisen työskentelyn taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- aiempien kemian kurssien keskeisten sisältöjen kertaaminen
- YO - tehtävien harjoittelu
- luonnontieteellisten alojen korkeakoulu- ja AMK -tason pääsykoetehtävien harjoittelu
- tutustumista nykyaikaisiin kemiallisiin määritysmenetelmiin, kokeellista työskentelyä
- Paikallisuutta kemian opetuksessa ja opiskelussa tuodaan esille vierailuilla, kutsumalla oppitunneille paikallisia kemian ja -teollisuuden asiantuntijoita sekä valitsemalla kokeellisen työskentelyn ja mittauksen kohteiksi paikallisia näytteitä .

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

- Kurssit 1 – 5 suositellaan suoritettaviksi numerojärjestyksessä.
- Ennen kurssia 6 on suoritettava kurssi 1 ja mielellään myös kurssi 2.
- Ennen kurssin 7 suorittamista on suoritettava kurssit 1 ja 2 . Suositeltavaa ja hyödyllistä on opiskella myös kurssi 6 ennen kurssia 7..
- Kurssi 8 suoritetaan kurssien 1 – 5 jälkeen.

EVANKELIS-LUTERILAINEN USKONTO

Uskonnon opetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuriperintöön sekä uskonnosta nousevaan elämäkatsomukselliseen ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin. Uskonnon opetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää.

Uskonnon opetus on erilaisia näkemyksiä huomioon ottavaa ja yksilöllistä vakaumusta kunnioittavaa. Oppiaineksen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologista ja uskon-totieteellistä tutkimusta. Koska uskonto on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa, uskonnon ope-tuksella on luontaiset kytkennät myös humanistis-yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideainei-siin.

Uskonnon opetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä, tutkimusta ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa painottuvat aktivoivat työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan ja autetaan heitä prosessoimaan ja sisäistämään kurssien sisältöjä ja kasvamaan asetettujen tavoitteiden suuntaan.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskun-nassa ja kulttuurissakin,
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä,
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri- identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskon-nollista perinnettä,
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskoviin ihmisten kanssa monikulttuu-risessa yhteiskunnassa ja maailmassa,
- ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten rat-kaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen sekä
- hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opis-kelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Uskonnon luonne ja merkitys (UE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana,
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevän kysymyksenasettelun ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan,
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankuvan jäsentämiseen,
- tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen osana uskonnon tutkimusta sekä
- oppii pyhyden ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaus.
- Paikallisuus näkyy muun muassa Raamatun kulttuurivaikutuksien etsimisessä suomalaisesta ja paikallisesta kulttuurista. Lisäksi kurssilla käytetään esimerkkejä paikallisista yhteisöistä.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon määrittely ja tutkiminen sekä uskontotieteessä että teologiassa
- uskonnon ydinkysymykset, esimerkiksi kärsimyksen ongelma
- uskonto yhteisöissä ja yksilön kokemuksessa
- uskontotieteen peruskäsitteiden hallinta
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä ja sisällöstä
- Raamatun tutkimus - ja tulkintatavat
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin

2. Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta (UE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöön -sä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa,
- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen sekä kirkon poliittisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa,
- ymmärtää, miten kristinusko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa sekä
- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen ekumeenisen perustan.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon synty ja leviäminen
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon

- lännen kirkko keskiajalla (käsiteltäviä aiheita muun muassa luostarilaitos, paavinvalta, pyhimyskultti)
- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja sen seuraukset ja kirkkojen kehitys uudella ajalla
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu

3. Ihmisen elämä ja etiikka (UE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämänkysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen,
- saa käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun, muun muassa käsitteet moraali, arvot ja normit,
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuistaan,
- saa perustiedot ihmisen elämänkysymyksistä (esimerkiksi kärsimyksen ongelmasta ja siitä, mitä on kuoleman jälkeen) ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin,
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämänkysymyksiin ja etiikkaan sekä
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön, ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

Keskeiset sisällöt

- ihmisen tärkeät elämänkysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta
- hyvän ja pahan käsitteet
- kristillinen etiikka ja etiikan teoriat
- yksilöeettisiä kysymyksiä, joiden valintaan opiskelijat voivat vaikuttaa

SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Uskontojen maailmat (UE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet,
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollisia ja eettisiä perinteitä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä. (Jos on aikaa, tarkastellaan myös pienempiä yhteisöjä kuten jainalaisuutta ja sikhismiä)

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja opit
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta
- paikallisuus: pyritään sitomaan esitetyt uskonnot opiskelijoiden tunteisiin riitteihin ja oppirakennelmiin

5. Mihin suomalainen uskoo? (UE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen,
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä sekä
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat, esimerkiksi kristinuskon saapuminen Suomeen, katolilaisuuden vaikutus kulttuuriin, reformaatio
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa (uskontojen jaotteluminen)
- ei- kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

6. Nykyajan uskonnollisuus (UE6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu nykyajan uskonnollisuuteen liittyviin käsitteisiin ja ilmenemismuotoihin ja niissä vaikuttaviin vanhoihin uskomuksiin, myytteihin ja käsityksiin,
- täydentää tietojaan uskonnollisista liikkeistä ja niiden luokittelusta Suomesta koko maailmaan,

- tutustuu yliluonnollisen- käsitteen koko sisältöön,
- saa lisää tietoa eri liikkeiden opillisista korostuksista sekä
- tutustuu uskonnollisuuteen liittyviin kaupallisiin tekijöihin.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään nykyajan uskonnollisia ilmiöitä kuten uskolla parantamista, hurmosta, uskonnon kaupallistamista ja nykyajan taikauskoa uskontotieteen kannalta.

Lisäksi tarkastellaan kaupallisuuden luomia uskonnollisuuden muotoja ja uskonnollisia liikkeitä maailmalta.

- suhtautumistapoja yliluonnolliseen
- uskonnollisten liikkeiden luokittelu
- yliluonnollisen tutkiminen
- elämäntapaliikkeet, esimerkiksi Krisna-liike
- vahingollisia uskonnollisia liikkeitä ja niiden tunnuspiirteitä
- kaupallinen uskonnollisuus, esimerkiksi tv-pastorit, parantajat, ennustajat
- nykyajan uskonnollisuuden muut ilmenemismuodot

7. Käytännön etiikka (UE07)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- täydentää ja syventää kolmannen kurssin tietoja,
- soveltaa käytännössä eettisiä teorioita,
- oppii väittely- ja keskustelutekniikan alkeet,
- oppii ottamaan huomioon muiden mielipiteet keskustelussa,
- tutustuu median eettiseen keskusteluun sekä
- pystyy luomaan harkittuja ja perusteltuja kannanottoja eettisiin ongelmiin.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla kerrataan etiikan peruskäsitteet ja opetetaan keskustelemaan eettisistä ongelmista perustellusti.

- etiikan peruskäsitteiden kertaus ja laajentaminen
- pohdintaa, keskusteluja sekä pari- ja ryhmätöitä nykyajan eettisistä ongelmista
- aiheina muun muassa sensuuri, ihmisoikeudet, oikeudenmukaisuus, luonnonsuojelu ja nykyajan lääketieteen eettiset ongelmat ja median moraalit

8. Uskonto ja kulttuuri (UE08)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, mikä on kulttuurin käsitteen merkitys ennen ja nyt,
- tuntee eurooppalaisen kulttuuriin syntyyn vaikuttaneiden kulttuurien uskonnollisuuden peruspiirteitä,

- tunnistaa taiteen ja yleistiedon kannalta tärkeitä myyttejä ja mytologisia tapahtumia sekä
- tunnistaa uskonnollisen sanaston ja symboliikan vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- myyttien ja uskonnollisten käsitysten syntyteorioita
- aiheeseen liittyvää sanastoa
- eurooppalaisen kulttuurin kannalta tarpeellisia klassisia uskontoja, esimerkiksi Kreikan ja Rooman uskonnot
- Kreikan ja Rooman mytologiaa ja uskonnollista taidetta
- mytologian aiheiden käyttöä nykyaikana
- Kristinuskon peruskirjan Raamatun tuntemus ja vaikutus kulttuuriin, esimerkiksi sanonnat, symboliikka, mytologia
- mahdollista toteuttaa yhteistyössä esimerkiksi kuvataiteiden opetuksen kanssa

9. Uskonnon kertauskurssi (UE09)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ylioppilasvastauksen arvosteluperiaatteet,
- kertoo pakollisten kurssien pääasiat,
- oppii tekemään kuva- analyysin sekä
- saa mahdollisuuden harjoitella reaaliavastauksen tekemistä ja saa palautetta kirjoituksistaan.

Keskeiset sisällöt

- erilaisten kysymystyyppien läpikäynti
- ylioppilaskirjoitusten säännösten läpikäynti
- kuva- analyysin tekeminen
- kurssien 01 - 05 perusasioiden kertaus
- harjoituskirjoitusten ja harjoitusvastausten tekeminen
- oman tuotoksen arviointi

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Kannattaa kuitenkin opiskella kurssi yksi ennen kursia neljä.

ORTODOKSINEN USKONTO

Tavoitteet ja tehtävä

Ortodoksisen uskonnon opetuksen tavoitteena on

- ohjata opiskelijat toimimaan aktiivisesti kirkon ja yhteiskunnan jäsenenä,
- saada opiskelijat kiinnostumaan omasta kirkostaan ja ymmärtämään sen traditiota,
- yhteiskunnan muuttuessa ohjata opiskelijat ymmärtämään kirkon asema ja merkitys,
- ohjata opiskelijat kunnioittamaan toisten ihmisten uskonnollista vakaumusta,
- ohjata opiskelijat toimimaan eettisesti oikein elämänsä eri tilanteissa.

Opetusjärjestelyt ja työtavat

Kurssin opetus järjestetään opiskelijoille tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Opetusryhmät muodostetaan opiskelijoiden määrän mukaisesti. Tarvittaessa ne voidaan yhdistää yhdeksi vuorokurssiperiaatteella opiskeltavaksi ryhmäksi.

Arviointi

Arvioinnissa käytetään opiskeltavan kurssin kannalta siihen parhaiten soveltuvia arviointikeinoja, esimerkiksi reaalikoe- ja esseetyyppisiä vastauksia, kirjoitelmia ja tutkielmia. Opiskelijaa arvioidaan niin kurssin aikana kuin sen lopussa.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Ortodoksien maailma (UO1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen sekä kirkon nykyisyyttä muovanneet tekijät,
- ymmärtää oman kirkkonsa muotoutumisen historian kulussa,
- tuntee ortodoksisia paikalliskirkkoja sekä niiden historiallista ja kulttuurista merkitystä sekä
- näkee oman uskonnollisen perinteensä osana historiallista ketjua.

Keskeiset sisällöt

- varhaiskirkko
- Bysantin aika – oppi ja hallinto määräytyvät
- idän ja lännen kirkon ero
- Venäjän kirkko ja muut ortodoksiset paikalliskirkot
- orintaaliset kirkot
- Kiovan ja Venäjän kirkot
- lännen kirkot

2. Uskonoppi ja etiikka (UO2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- perehdyttää opiskelija ortodoksisen uskon perusteisiin ja lähteisiin,
- johdattaa opiskelija ymmärtämään sakramenttien merkitys ja pyhyys sekä
- ohjata opiskelija ymmärtämään ortodoksisen kirkon ihmiskuva ja etiikan perusteet.

Keskeiset sisällöt

- ortodoksisen opin perusteet
- oppi Pyhästä Kolminaisuudesta
- sakramentit
- ajan pyhittäminen ja pyhät ihmiset
- vuorokauden jumalanpalvelukset
- ortodoksinen ihmiskuva
- oppi Neitsyt Mariasta
- yksilö- ja yhteisöeettisiä kysymyksiä

3. Raamattutieto (UO3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- ohjata opiskelija tuntemaan Raamatun synty ja rakenne,
- perehdyttää opiskelija pyhiin kirjoituksiin sekä
- opettaa Raamatun merkitys ortodoksisen kirkon traditiossa.

Keskeiset sisällöt

- Raamatun synty ja alkukertomukset
- profeetat ja messiasodotus
- viisaukskirjallisuus
- evankeliumit ja Jeesus
- lähetyskirjeet

SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Uskontojen maailma (UO4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- opettaa opiskelijoille kunkin maailmanuskonnon tärkeimmät erityispiirteet,
- perehdyttää opiskelijat ymmärtämään, mikä on maailmanuskontojen merkitys yhteiskuntaan ja kulttuureihin sekä niiden kannattajien ajatteluun,

- ohjata opiskelijat vertailemaan eri uskontojen peruskysymyksiä ihmiselämästä ja tiedostamaan niiden samankaltaisuus sekä
- opettaa arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä Suomessa ja maailmalla.

Keskeiset sisällöt

- hindulaisuus, buddhalaisuus, Kiinan ja Japanin uskonnot, juutalaisuus, islam
- levinneisyys
- pyhät kirjat ja oppi
- eettiset ohjeet
- kultit ja rituaalit
- suuntauokset ja tulkinnat
- uskonnot ja taide
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Ortodoksinen Suomi (U05)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- tutustuttaa opiskelija oman kirkon historiaan ja nykypäivään,
- ohjata opiskelija ymmärtämään, mikä merkitys eri kirkoilla on ollut ja on suomalaisessa yhteiskunnassa ja sen kehityksessä,
- perehdyttää opiskelija monikansalliseen ortodoksiseen kulttuuriin Suomessa,
- selvittää, mikä on Suomen uskonnollinen nykytila sekä
- johdattaa opiskelijat uskontotaiteeseen.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen muinaisuskonto
- ortodoksit idän ja lännen välissä
- katolilaisuudesta luterilaisuuteen
- itsenäisen Suomen ortodoksinen kirkko
- maahanmuuttajien ortodoksinen perinne – ykseys ja erilaisuus
- uskonnollinen tilanne nykypäivän Suomessa

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Oppiaineena elämänskatsomustieto on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin ihmis-, yhteiskunta- kuin kulttuuritieteitäkin. Elämänskatsomustiedon opetuksessa ihmisiä pidetään luonnollisina, tajunnallisina ja kulttuurisina toimijoina, jotka luovat ja uudistavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämänskatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisesti.

sina. Oppiaineen opetuksessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämäkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä opiskelijoiden yhteisöllisten hyvän elämän ihanteiden ja käytäntöjen hahmottumista.

Elämäkatsomustieto kartuttaa pohdiskellen ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajua, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevaisuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

Opetuksen tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen

- rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan,
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään,
- kehittää arvostelu-, harkinta- ja toimintakykyään,
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestäväen kehityksen periaatteita.

Arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Hyvä elämä (ET1)

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvattaa kykyään sitoutua valitsemiinsa moraalisiin periaatteisiin ja haluaan toimia arvostustensa mukaisesti,
- kasvattaa valmiuttaan ja haluaan välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta,
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan,
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäkatsomuksia koskevia väitteitä sekä

- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämänkatsomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan suvaitsevaisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- peruskäsitteet: elämänkatsomus, elämänkatsomustieto, hyvä elämä, minuus, identiteetti
- hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntymä ja kuolema, optimismi, pessimismi ja realismi
- elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- identiteetin muodostaminen ihmisen elämänkaaren aikana sekä eettiset valinnat eri elämäntilanteissa
- yksilöllinen elämä ennen sekä nykyisessä monien mahdollisuuksien yhteiskunnassa
- hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntapoihin ja tottumuksiin

2. Maailmankuva (ET2)

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä,
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja,
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä sekä
- jäsentää omaa maailmankuvaansa ja pitää sen samalla avoimena mielekkäälle keskustelulle.

Keskeiset sisällöt

- maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämänkatsomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde
- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäistieteiden ja uskontojen rajankäynti
- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina
- länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitteiden ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkipäiväinen arviointi

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille,
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä,
- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteiskunnallista vallankäyttöä,
- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentavaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen sekä
- ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys, yksityinen ja julkinen
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot
- teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- hyvä kansalainen suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet ja niiden historia
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisena kysymyksenä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Kulttuuriperintö ja identiteetti (ET4)

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana sekä toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttavana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan kulttuuria merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana,
- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin,
- kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvo-
tuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä,
- oppii suvaitsevaisuutta erilaisia elämänkatsomuksellisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja
kohtaan,
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin sekä

- ymmärtää rasismia, muukalaisvihan ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisyys ja kulttuuriperintö
- saamelaiset, suomalaiset ja eurooppalaiset kulttuuripiirteet ja niiden nykyinen merkitys
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus
- etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa
- elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrisyys sekä rasismia ja suvaitsevaisuuden historia

5. Maailman selittäminen katsomusperinteissä (ET5)

Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Kurssilla perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä,
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämänselityksiä koskevia väitteitä,
- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeinä pidettyjä uskomusjärjestelmiä ja elämänselityksellisiä ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittymisestä nykyajassa,
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä sekä
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt
- uskonnon ja uskonnollisuuden olemus
- uskontokritiikki: sosiologinen, moraalinen, antropologinen ja psykologinen
- ateismi ja agnostismi
- sekulaarin humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia
- humanismi ja kristinusko länsimaiden katsomuksellisinä perusvirtauksina

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Pakolliset kurssit kannattaa suorittaa ennen syventäviä kursseja.

FILOSOFIA

Filosofinen ajattelu käsittelee koko todellisuutta, sen monimuotoista hahmottamista sekä ihmisen toimintaa siinä. Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkiperäisesti ja keskustellen. Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofiasa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi.

Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää arvostelukykä. Filosofian opetus edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuullisiksi ja suvaitsevaisiksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja,
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluita,
- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluita sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti ja järkevästi sekä
- hallitsee yleissivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin.

Arviointi

Filosofiasa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja,
- ymmärtää, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja,
- tunnistaa erilaisia filosofisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta sekä
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta.
- Paikallisuus näkyy siinä, että pohdintoihin ja esimerkkeihin sovelletaan koulun yhteistä arvoperustaa.

Keskeiset sisällöt

- filosofian olemus ja keskeiset filosofian osa-alueet
- hengen ja aineen suhde, vapaus ja välttämättömyys
- tieto, tietäminen, totuus, perustelu, käsitteet ja kokemukset tiedon muodostamisessa
- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, oikeudenmukaisuus ja vapaus
- toimintaa ohjaavien arvojen luonne ja suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin kuten kauneuteen
- hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia kysymyksiä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Filosofinen etiikka (FI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin,
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalisisista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein,
- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein sekä
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevaisuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.
- Paikallisuus näkyy siinä, että esimerkiksi lähiympäristön eettiset ongelmat, ympäristöetiikka ja ekofilosofia ovat myös tutkimisen kohteina. Kurssilla otetaan huomioon myös kestävän kehityksen näkökulma.

Keskeiset sisällöt

- moraalinen ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka

- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustelut, moraalien suhde oikeuteen ja uskontoon, järjen ja tunteiden asema moraalisisissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä
- Opiskelijat tekevät kurssin aikana oman eettisen kartan käsitellyistä aiheista ja kirjoittavat oppimispäiväkirjaa. Kaikkiin filosofian kursseihin liittyy opiskelijan itsearviointi.

3. Tiedon ja todellisuuden filosofia (FI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä,
- osaa arvioida, millaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä ja katsomuksissa,
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä sekä
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta.
- Paikallisuus näkyy siinä, että esimerkiksi tiedon merkitystä pohditaan paikallisten yrittäjien näkökulmasta, eri alojen asiantuntijat kohtaavat filosofisessa keskustelussa, kukin opiskelija tutustuu haluamansa tieteen alan filosofiaan.
- Syventävillä kursseilla tehdään filosofinen pienimuotoinen tutkimus tai tutkiva essee opiskelijaa kiinnostavasta aiheesta.

Keskeiset sisällöt

- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- argumentoinnin ja päättelyn perusteet
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä
- tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta

4. Yhteiskuntafilosofia (FI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin,
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa,
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta sekä
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa.
- Paikallisuus näkyy muun muassa nykykulttuuriin liittyvissä kysymyksissä. Kurssilla käsitellään myös ei-länsimaista filosofiaa, vieraantumista ja monikulttuurisuutta.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteoriat, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat
- poliittinen filosofia: konservatismiin, liberalismiin ja sosialismiin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnat
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus
- Paikallisuus näkyy siten, että esimerkiksi opiskelijoiden oma suuntautuminen ja mielenkiinto otetaan aiheiden valinnassa huomioon. Ne, jotka haluavat valmentautua filosofian yo- kokeisiin, perehtyvät aiempien vuosien vastauksiin ja kirjoittavat muutamia harjoitusvastauksia.

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Kurssin yksi suositellaan suoritettavaksi ennen syventäviä kursseja.

HISTORIA

Lukion historian opetus luo opiskelijalle edellytyksiä ymmärtää eri aikakausien luonnetta, oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja sekä auttaa häntä hahmottamaan kansainvälistä maailmaa. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova oppiaine. Opetuksen lähtökohtana ovat historian luonne tieteenalana ja sen tiedon muodostumisen perusteet. Sen vuoksi huomiota kiinnitetään tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan sekä pyritään ottamaan huomioon ilmiöiden moniperspektiivisyys. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteydet. Muutoksen analyysia korostavana oppiaineena historia luo mahdollisuuksia käsitellä tulevaisuutta sekä arvioida tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia. Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Oman maan menneisyyttä tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset tapahtumat sekä niiden taustat ja seuraamukset,
- näkee nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historian jatkumoon ja näin rakentamaan historiatietoisuuttaan,
- osaa hankkia menneisyyttä koskevaa tietoa ja arvioida sitä kriittisesti sekä ymmärtää sen monitulkintaisuuden, suhteellisuuden ja syy-yhteyksien monisäikeisyyden,
- osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja historiallisia ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä nykyajan näkökulmasta,
- ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden erilaisuutta sekä

- saa aineksia ihmisoikeuksia ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan luomiseen sekä toimintaan vastuullisena kansalaisena.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsenyntyneitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä: kokeiden asemasta voidaan käyttää opintotehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (HI1)

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä esihistoriasta nykyaikaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestävästä kehityksestä,
- ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen,
- tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan sekä
- tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria – pyyntikulttuurin aika

- ihmisen kehitysvaiheet
- keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa

Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset

- työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit

Välimeren talousalue antiikin aikana

- Kreikan talouselämä
- Rooma – miljoonakaupunki ja imperiumi
- orjuus ja antiikin ajan tekniikka

Keskiajan talous- ja yhteiskuntajärjestelmä

- feodaalisyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Löytöretket

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset
- maailmantalouden syntyminen

Teollistuva maailma

- tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet
- muutokset sukupuolten työnjaossa
- yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset
- muutokset kaupunkirakenteessa

Globaali kulutusyhteiskunta

- raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen
- massatuotanto ja kulutusyhteiskunta
- sosialistinen suunnitelmatalous
- kolmannen maailman muotoutuminen
- kasvun rajat ja uudet haasteet

2. Eurooppalainen ihminen (HI2)

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä. Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin tuotoksiin erityyppisen historiallisen lähdeaineiston avulla. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena käsitteenä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla Euroopan keskeiseen kulttuuriperintöön,
- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana,
- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjinä,
- tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia sekä
- tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa.

Keskeiset sisällöt

Antiikin aika

- demokratian synty
- antiikin kulttuuri

Keskiajan yhtenäiskulttuuri

- keskiajan ihmisen maailmankuva ja tapakulttuuri
- uskonnon merkitys kulttuurissa

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- uskonpuhdistus
- barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty

Valistuksen aikakausi

- valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen

- Yhdysvaltain itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö

Aatteiden vuosisata

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata

Nyky aika

- kulttuurin pirstoutuminen
- populaarikulttuuri massaviihteeksi

3. Kansainväliset suhteet (HI3)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiötä taloudellisen, aatteellisen ja valtapoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia on demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa,
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita sekä
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

Keskeiset sisällöt

Suurvaltojen ylivalta-yritykset

- kansainvälisen politiikan peruskäsitteet
- imperialismin teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan

Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota

- eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi ja kansanvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen

Kylmä sota

- kylmän sodan teoriat: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinapaisen maailman johtajina
- kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa

Uusi epävarmuuden aika

- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinapaisuuden purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset
- kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa
- Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa

- uudet kansainväliset rakenteet

4. Suomen historian käännekohtia (HI4)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelunkohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset,
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan sekä
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin ajan perintö

- Vallanvaihdos
- Suomen liittäminen Venäjään
- autonomian synty

Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen

- aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat

Yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros

- elinkeinorakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen
- sääty-yhteiskunnan hajoaminen ja kansalaisyhteiskunnan synty
- sortokaudet ja kansanvallan synty

Suomen itsenäistymisprosessi

- Suomen itsenäistyminen
- sisällissota
- hallitusmuoto

Kahtiajaosta eheytymiseen

- oikeistoradikalismin nousu
- elintason nousu
- kulttuurista kulutustavaraa

Toinen maailmansota jälkiseurauksineen

- sodat ja jälleenrakentaminen
- ulkopoliitiikan muutos

Hyvinvointivaltion rakentaminen

- rakennemuutos
- 1960- ja 1970-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos

Suomen uusi kansainvälinen asema

- kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää

Paikallisuus

- Iisalmen paikallishistorian vaiheita liitetään osaksi maamme tapahtumia

SYVENTÄVÄT KURSSIT

5. Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen,
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen,
- ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin,
- oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä sekä
- oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria

- esihistoria ja tulkinnat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
- asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet

Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla

- Suomi idän ja lännen välimaastossa
- sääty-yhteiskunnan synty
- asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset

Uuden ajan uudet tuulet

- uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen

Suurvaltakausi

- suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- talous, väestö, koulutus

Vapauden ja hyödyn aika

- kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys
- kustavilaiset uudistukset
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet

Paikallisuus

- Iisalmen paikallishistorian vaiheita liitetään osaksi maamme tapahtumia

6. Kulttuurien kohtaaminen (HI6)

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkin tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa,
- ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden,
- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa,
- oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa sekä
- osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia
- islamin maailma
- Japani
- Kiina
- Korea
- Latinalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. MAAILMA TÄNÄÄN (HI7)

Kurssi on tarkoitettu maailman ja Suomen ajankohtaisten uutisten, tapahtumien ja niiden taustojen tarkasteluun. Mistä on todella kysymys? Kurssi syventää opiskelijan yleissivistystä, HI3-kurssin tietämystä ja valmiuksia ylioppilaskirjoituksia varten.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan tiiviisti muutamat ajankohtaiset maailman ja Suomen tapahtumat sekä niiden keskeisimmät historialliset taustat, muutokset ja seuraukset,
- ymmärtää eri valtioiden, aatteiden tai ihmisryhmien eturistiriitojen vaikutuksia sekä
- pyrkii suhtautumaan kriittisesti tiedotusvälineiden, myös Internetin, välittämään tietoon.

Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavaksi aiheiksi valitaan viidestä (noin) kymmeneen seuraavista:

- Afganistan
- Afrikka
- Irak
- Israel, Palestiinan alue
- Euroopan unioni
- Globalisaatio
- Eurooppa, äärioikeisto, Pohjois-Irlanti, entisen Jugoslavian hajoaminen
- Nato
- Venäjä
- Yhdysvallat
- Suomi
- muut ajankohtaiset asiat, sopimukset, vaalit, kriisit, sodat tai tapahtumat

8. YHDYSVALTOJEN HISTORIA (HI8)

Kurssi tarkastelee maailman johtavan suurvallan Yhdysvaltojen historian keskeisiä kehityslinjoja asuttamisesta 2000-luvulle sekä lyhyesti amerikkalaista kulttuuriperintöä. Kurssi syventää opiskelijan yleissivistystä, HI3 ja HI6-kurssien tietämystä ja valmiuksia ylioppilaskirjoituksia varten.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee pääpiirteissään Yhdysvaltojen historian päälinjat ja niiden yhteyksiä Euroopan alueeseen,
- tuntee tiiviitä esimerkkejä Yhdysvaltojen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisesta kehityksestä sekä
- tutustuu Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuureihin ja amerikkalaista kulttuuriperintöön.

Keskeiset sisällöt

Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit

- alkuperä, heimot, elinkeinot

Siirtolaiset

- löytöretkeilijät, siirtolaisuus
- orjuus
- asutus, elinkeinot, ristiriidat

Itsenäistyminen

- tausta, sota

Laajentuminen

- villi länsi, intiaanisodat
- talous, väestö, koulutus
- muuttuva ulkopoliittikka

Sisällissota

- kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys, tausta
- sota, vaikutukset

Teollistuminen

- teollistuminen, keksinnöt, kasvu

USA ensimmäisen ja toisen maailmansodan aikana

- I maailmansota
- "Iloinen 1920-luku"
- suuri pörssiromahdus ja lama
- II maailmansota

Kylmä sota 1947 - 1990

- politiikan teoriat ja kriisit, kilpavarustelu
- talous,
- YK:n apuna ja ilman YK:n tukea, ennalta ehkäisevä sota

Kulttuuri

- kulttuurikehitys
- rock-sukupolvi, muutoksen 1960-luku, vastakulttuuri
- amerikkalaisuus

USA:n historian vaihteita liitetään esimerkein osaksi maamme tapahtumia mahdollisuuksien mukaan.

9. HISTORIAN KERTAUSKURSSI (HI9)

Tämä on tarkoitettu abiturienttien tiiviiksi valmennuskurssiksi ylioppilaskirjoituksiin kertamalla ja harjoittelemalla historian (ja oppiaineiden läheisyyden ja luonteiden mukaisesti osin myös yhteiskuntaopin) yo-kirjoitusten vanhoja kysymyksiä, mallivastauksia, historian yksityiskohtia ja pitkiä linjoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- parantaa valmiuksiaan ylioppilaskirjoituksia varten,
- kertaa ja ymmärtää historian kurssien sisältöjen pitkiä linjoja ja yksityiskohtia,
- tutustuu vanhoihin historian (ja yhteiskuntaopin) ylioppilaskoe-kysymyksiin ja mallivastauksiin sekä
- pyrkii kehittämään ylioppilaskirjoituksissa tarvittavaa vastaustekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

- historian (ja yhteiskuntaopin) kurssien kertaaminen mahdollisuuksien mukaan eri opetusmenetelmin
- muutamien tarkoituksenmukaisten tai ajankohtaisten maailman tai Suomen tapahtumien käsittely ylioppilaskirjoituksia varten
- syventyminen historian kurssien sisältöjen pitkiin linjoihin ja yksityiskohtiin
- tutustuminen vanhoihin historian (ja yhteiskuntaopin) yo-kysymyksiin ja mallivastauksiin
- yo-kokeessa tarvittavan vastaustekniikan parantaminen

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Pakolliset historian kurssit HI1 ja HI2 opiskelijan olisi hyvä käydä ensimmäisinä pakollisina historian kursseina numerjärjestyksessä. Lisäksi suositellaan HI9-kurssia viimeiseksi kurssiksi. Kaikki kurssit on mahdollista suorittaa itsenäisesti muualla kerrotuin ehdoin, mutta suositellaan ainakin HI1-, HI2-, HI7-, HI9-, HI10- ja HI11-kurssien suorittamista luokkaopetuksena.

Jos suunnittelee historiaan vastaamista ylioppilaskirjoituksissa, suositellaan otettavaksi HI9-kertauskurssi viimeiseksi kurssiksi.

Ohjeellisia historian esimerkkivalintoja:

1. vuosi HI 1, HI 2 + muut syventävät ja soveltavat HI-kurssit
2. vuosi HI 3 / HI 5, HI 6 + muut syventävät ja soveltavat HI-kurssit
3. vuosi HI 4, HI 9 + muut syventävät ja soveltavat HI-kurssit

YHTEISKUNTAOPPI

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijoiden käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta. Yhteiskunnan rakennetta ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan, Euroopan ja maailman näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteiden sisällöistä. Se luo opiskelijoille edellytyksiä aktiiviseen ja kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan. Opetus perustuu keskeisiin yhteiskuntaeettisiin arvoihin, kuten oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoon, sosiaaliseen vastuuseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, työn ja yrittäjyyden arvostukseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena,
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin,
- hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön,
- on selvillä kansalaisyhteiskunnan vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista ja osaa myös käyttää niitä,
- pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota,
- kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen ristiriitaisista ja arvosidonnaisista, yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä sekä
- saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskuntäkäsityksen rakentamiseen.

Arviointi

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä taitoon arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista,

numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla tai käyttämällä vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Yhteiskuntatieto (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet,
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet,
- omaksuu tasapainoisen ja analyyttisen näkökulman yhteiskuntaan sekä
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne
- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion mahdollisuudet

Valta

- valta käsitteenä ja vallankäytön muodot
- poliittiset järjestelmät

Vaikuttaminen

- demokratia ja kansalaisyhteiskunta
- globaali vaikuttaminen
- vaikuttamisen haasteet

Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät

- perusoikeudet
- tuomio- ja järjestysvalta
- turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat

Sosiaalipolitiikka

- tarkoitus, tehtävä ja muodot

2. Taloustieto (YH2)

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se pohjautuu taloustieteisiin. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden

näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kansantalouden keskeisiin perusteisiin, käsitteisiin ja teorioihin,
- tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin,
- saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä ja tarkastelee taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta sekä
- tuntee työnteon ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisten elinkeinot

- alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen
- palveluyhteiskunta

Taloudellinen toiminta ja yritykset

- talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta ja kuluttaja

Talouselämän vaihtelut ja häiriöt

- taloudellinen kasvu
- keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina

Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

- markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko

Julkinen talous ja talouspolitiikka

- verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat
- tulopolitiikka

Suomi kansainvälisessä kaupassa

- kansainvälistyvä talous ja Suomi
- globalisaation vaikutuksia Suomen talouden tulevaisuudennäkymiin
- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Kansalaisen lakitieto (YH3)

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista,
- saa perustiedot Suomen tuomioistuinlaitoksesta ja kansalaisen kannalta merkittävistä kansainvälisistä tuomioistuimista,
- oppii hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat,
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana,
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä sekä
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- Suomen oikeushistoria
- oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
- peruskäsitteet
- oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, takaus ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin

Rikos- ja prosessioikeus

- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

4. Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni (YH4)

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta,

- oppii toimimaan Euroopan unionin kansalaisena,
- tuntee Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia,
- osaa hankkia Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa sekä
- ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen identiteetti

- yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus

Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan unionissa

- Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä
- suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet

Euroopan unionin alueelliset vaikutukset

- nuorten opiskelu ja työnteko EU:ssa
- alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta

Euroopan unionin haasteet

- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

5. Yhteiskuntaopin kertauskurssi (YH5)

Abiturienttien tiivis yo-valmennuskurssi kertaamalla ja harjoittelemalla yhteiskuntaopin (ja oppiaineiden läheisyyden ja luonteiden mukaisesti osin myös historian) yo-kirjoitusten vanhoja kysymyksiä, mallivastauksia, yksityiskohtia ja pitkiä linjoja.

6. Vaikuttajakurssi (YH6)

Kurssi perehdyttää laajemmin YH1-4-kurssien sisältöihin painottaen esimerkiksi ajankoh-
taisia asioita Suomen yrittäjyydestä, politiikasta, taloudesta, turvallisuuspolitiikasta ja Eu-
roopan unionin toiminnasta. Kurssi pyrkii antamaan monipuoliset valmiudet opiskelijalle
toimia aktiivisesti yhteiskunnallisena vaikuttajana, yrittäjänä ja poliitikkona.

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Opettajan suositus on kuitenkin seuraava:

1. vuosi YH 3
2. vuosi YH 2
3. vuosi YH 1

YH4-kurssi joko 1. tai 2. vuonna
YH5- ja YH6 -kurssit joko 2. tai 3. vuonna

Suosittelaa kaikkien YH-kurssien suorittamista luokkaopetuksena.

PSYKOLOGIA

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskelleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiselle ja omakohtaiselle soveltamiselle. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä.

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu, psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen,
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia,
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen sekä opiskeluunsa ja ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen,
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta sekä
- kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten – kuten teknologisen kehityksen – tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuusien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijaan. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemansa asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Psyykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus (PS1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla,
- ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa,
- tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emotio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla,
- ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen tiedon avulla omaa opiskeluaan sekä
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.

Paikallisuus näkyy mm. siinä, että opiskelijat tutustuvat erilaisia tiedonkeruumenetelmiä käyttäen psykologisen tiedon soveltamiseen lisäalassa esimerkiksi päiväkodissa ja vanhainkodissa.

Keskeiset sisällöt

- psykologia tieteenä: psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet, psykologisen tiedon muodostuminen, keskeisiä lähestymistapoja psykologisten ilmiöiden selittämiseen
- psyykkisen toiminnan luonne: psykologian peruskäsitteitä, toimintaa ohjaavia psyykkisiä, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä
- oppimisen psykologian perusteet ja sovelluksia
- sosiaalipsykologian perusteita, kuten ryhmädynamiikka, roolit ja normit

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Ihmisen psyykkinen kehitys (PS2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta,
- tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä,
- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan,
- ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja sen, että kehitykseen voidaan vaikuttaa sekä
- ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

Paikallisuus näkyy mm. siinä, että tutustumme paikallisten eri alojen asiantuntijoiden tiedon käsittelyyn esim. haastatteluilla ja vierailukäynneillä.

Keskeiset sisällöt

- yksilön psyykinen kehitys elämän eri vaiheissa
- psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologisten teorioiden valossa
- psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä
- psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen
- psyykkisen kehityksen tutkiminen
- opetellaan tutkimuksen tekoa tutkivan oppimisen mallin mukaisesti ja työstetään tutkimus posterin muotoon

3. Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (PS3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kognitiivisten prosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan, periaatteita,
- ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta,
- ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin sekä
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- kognitiiviset perusprosessit
- vireystilan säätely, nukkuminen ja uni
- hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta sekä niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin
- kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus
- kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovelluksia
- tutustuminen johonkin paikalliseen kuntoutuspalveluja tarjoavaan laitokseen

4. Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta (PS4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen toiminnan olevan sekä tietoisesti ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikutuksen alaisista,
- tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioiden ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta,
- ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden,
- ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin,
- ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa,

- ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta sekä
- tutustuu aiheeseen paikallisesti esimerkiksi haastatteleamalla paikallisia taiteenharjoittajia.

Keskeiset sisällöt

- eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys
- motivaation ja emootioiden perusteoriat ja tutkimus
- motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa
- motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla
- motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta
- korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

5. Persoonallisuus ja mielenterveys (PS5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt,
- ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen,
- ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen,
- tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja,
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja,
- laatii kurssin tavoitteita sisältöalueista käsin,
- kerää kurssia käsittelevän aineiston portfolioiksi sekä esittelee ja arvioi aineistonsa oppimisprosessin näkökulmasta.

Paikallisuus kurssilla tulee esille esim. siten, että tutustumme lisälmen mielenterveyspalveluihin vierailukäyntien ja haastattelujen avulla.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä, esimerkiksi minuus ja identiteetti
- persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
- persoonallisuuden tutkiminen
- mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt
- psykoterapia ja lääkehoito mielenterveysongelmien hoidossa
- psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

6. Abien kertauskurssi (PS6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaan 1–5 kurssien perusasiat,
- oppii tulkitsemaan psykologian tutkimustuloksia taulukoista ja kaavioista,
- oppii laatimaan toteuttamiskelpoisen tutkimussuunnitelman,
- tuntee psykologian tutkimusmenetelmät ja osaa käyttää niitä,
- tuntee psykologian eri alueiden perustutkimustuloksia ja osaa soveltaa niitä vastatesaan sekä
- tuntee yo-vastausten tehtävätyypit ja arvosteluperiaatteet.

Keskeiset sisällöt

- psykologian ajankohtaisaiheisiin tutustuminen
- vanhojen yo-kysymysten läpikäyminen yksin ja ryhmässä
- opiskelijaesseiden arviointia
- mallivastausten pisteytystä
- omien tuotosten arviointi
- harjoituskokeena preliminääri, joka käsittää kurssit 1–6

7. Ihmissuhdetaidot ja sosiaalipsykologia (PS7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee sosiaalipsykologian peruskäsitteet,
- tunnistaa erilaisia ryhmiä ja niiden merkityksen käyttäytymiselle,
- osaa arvioida mielenterveyteen vaikuttavia riskitekijöitä ja osaa ennalta hoitaa mielen-terveyttään sekä
- osaa nähdä tunteiden ilmaisemisen merkityksen osana psyykkistä hyvinvointia.

Keskeiset sisällöt

- käyttäytymisen yhdenmukaistajia – konformistisuus
- erilaiset ryhmät
- asenteet
- kiusaaminen yksilö- ja ryhmäpsykologisena ilmiönä
- tunteiden ilmaisemisen viestinnällisiä keinoja
- Käsittelemme harjoituksissa myös opiskelijoiden valitsemia teemoja sekä hankalia tunteita.
- Kurssilla tehdään myös muutama kirjallinen työ: kertomus itselle tärkeästä ryhmästä/ryhmätilanteen havainnointi /sinun elämäsi lapsuudesta asti seuranneen haastattelun/oppimispäiväkirja kurssista.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

8. Arjen psykologiaa (PS8)

Oletko oman elämäsi sankari? Millainen on elämänstrategiasi? Entä työ-elämävalmiutesi? Osaatko hyödyntää persoonallisuuttasi eduksesi? Kurssilla tehdään paljon erilaisia testejä. Harjoitellaan kohtaamaan erilaisia haasteita sekä niistä selviytymistä. Laaditaan elämänstrategia. Toteutetaan monimuoto-opetuksena.

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Kurssin yksi suorittamista suositellaan ennen muiden kurssien suorittamista.

MUSIIKKI

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukseen, että musiikki on merkittävä osa ihmisen kultuuria.

Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Tehtävänä on tarjota elämyksiä, taitoja ja tietoja, jotka lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä ja rohkaisevat häntä elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Musiikinopetuksessa on keskeistä opiskelijan oma ilmaisu, luovuus, vuorovaikutustaidot ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen, ajattelu ja kyky oman toiminnan arviointiin kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuisia ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Musiikin tuottaminen – laulaminen, soittaminen ja musiikillinen keksintä – ja kuunteleminen ovat opetuksen keskeisiä sisältöjä.

Oppisisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilainen suuntautuminen ja lähtötaso. Musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä. Taideaineena musiikin tulee tukea ja luoda koulun kulttuuritoimintaa. Se on tärkeä osa koulun juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija saa valmiuksia taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikin alalla ja median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja kykenee arvioimaan sitä sekä oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista,

- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti laulaen ja soittaen,
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan,
- syventää tietojaan musiikin eri tyyleistä, lajeista ja historiasta,
- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta ja toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa,
- oppii ymmärtämään musiikin ja äänen merkitystä mediassa,
- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa sekä
- osaa asettaa musiikinopiskelulleen tavoitteita ja arvioida niiden toteutumista.

Arviointi

Musiikinopetus tarjoaa samanaikaisesti useita tapoja kehittää opiskelijoiden muusikkoutta ja musiikillista osaamista. Kukin opiskelija syventää musiikillisia valmiuksiaan sekä itsenäisesti että yhdessä ryhmän kanssa. Nämä musiikinopiskelun erityispiirteet edellyttävät jatkuvaa ja monipuolista arviointia, jolla suunnataan ja tarkennetaan oppimisprosessin kulkua. Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan musiikillista edistymistä ja hänen musiikkisuhteensa syventymistä. Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Musiikki ja minä (MU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella. Hän pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle. Hän tutkii omia mahdollisuuksiaan musiikin tekijänä ja tulkitsijana, kuuntelijana sekä kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä. Kursilla syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

2. Moniääninen Suomi (MU2)

Tavoitteena on oppia tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa musiikin keinoin omaa kulttuurista identiteettiä. Kurssilla tutustutaan Suomessa esiintyviin musiikkikulttuureihin ja niiden osakulttuureihin, tutkitaan niiden taustaa, kehitystä ja piirteitä. Kurssilla tehdään tietokonepohjainen ryhmätö, joka yhdistää musiikkia, kuvia ja äänitettyä puhetta.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikointivalmiuksien kehittämiseen. Sisältöjen tulee edustaa eri musiikinlajeja: populaari-, taide- ja perinnesiikkia.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Ovet auki musiikille - bändikurssi (MU3)

Kurssilla harjoitellaan laulamaan ja soittamaan opiskelijoiden lempibiisejä bändisoittimilla. Ovit vapaan säestyksen alkeita pianolla ja/tai kitaralla sekä saat kokemusta yhtyesoitosta. Pääset myös halutessasi laulamaan livebändin säestyksellä. Soveltuu sekä aloittelijoille että edistyneille.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa - soolo- ja yhtyelaulu (MU4)

Kurssilla harjoitellaan äänenmuodostusta, hengitystekniikkaa, fraseerausta ja tulkintaa yhtye- ja soololaulun keinoin. Soveltuu kaikille, jotka osaavat laulaa vähintään Ukko Nooan nuotilleen. Kurssilla käytettävä materiaali käsittää pakollisia ja yhteisesti sovittavia ja sovittavia kuorojen ja lauluyhtyeiden teoksia.

5. Musiikkiprojekti (MU5)

Kurssilla suunnitellaan ja toteutetaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillinen kokonaisuus. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

6. Musiikin lukiodiplomi (MU6)

Musiikin lukiodiplomin perustana on opiskelijan koko lukioaikainen musiikinopiskelu. Musiikin lukiodiplomin voi suorittaa kahdella eri tavalla: musiikkiprojektina tai näytesalkkuna lukioaikaisista töistä. Valtakunnallisen lukiodiplomin suoritusehtona on, että opiskelija on suorittanut vähintään neljä musiikin kurssia. Arviointi suoritetaan asteikolla 1-5.

KUVATAIDE

Lukion kuvataideopetuksessa opiskelija oppii tulkitsemaan, arvostamaan ja arvottamaan omaa ja muiden kuvallista kulttuuria. Kuvataideopetuksen tarkoituksena on kehittää opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan ja ympäristön visuaalisista ilmiöistä ja niiden merkityksistä. Omakohtainen taiteellinen työskentely antaa opiskelijalle mahdollisuuden taiteesta nauttimiseen, onnistumisen kokemuksiin ja itselle tärkeiden asioiden ilmaisemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan mielikuvituksen, luovan ajattelun ja assosiaatiokyvyn kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan ja perustelemaan esteettisiä ja eettisiä arvovalintojaan omassa elämässä, kuvataiteessa, mediassa ja kulttuuriympäristössä. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Opetuksessa syvennetään visuaalisen kulttuurin yleissivistyksen perusteet ja luodaan riittävät edellytykset jatko-opinnoille.

Opetuksen sisältöjä ovat kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu, taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen, ympäristön suunnittelu, arkkitehtuuri ja muotoilu sekä median visuaaliset tekstit. Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Oppisisällöistä rakennetaan teemallisia kokonaisuuksia ja opetuksessa tehdään yhteistyötä eri taiteen- ja tieteenalojen kanssa. Opetuksen lähtökohdaksi on opiskelijan oma kokemus, jonka pohjalta opiskelija toteuttaa monipuolisia kuvien tuottamis- ja tulkintaprosesseja. Oppiaineiden välistä yhteistyötä tehdään kouluympäristön viihtyvyyden ja kulttuuritoiminnan lisäämiseksi. Opiskelija hankkii projekti- ja kulttuuri-osaamista työskennellessään yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja arvottamaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria omassa elämässään ja yhteiskunnassa,
- tuntee kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä taideosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnassa, arvioinnissa ja työskentelyprosessin kuvailussa,
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin sekä yhteistyöhön,
- oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä kuvallisessa ilmaisussaan,
- tuntee nykytaidetta ja kuvataiteen historiaa,
- ymmärtää mediakulttuuria ja sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan,
- oppii mediatuotannon visuaalisen sisällön suunnittelua, tuottamista ja esteettistä arviointia ja osaa soveltaa mediateknologiaa omassa kuvallisessa työskentelyssään,
- tuntee arkkitehtuurin, muotoilun ja esinekulttuurin visuaalista kieltä ja historiaa,
- tiedostaa oman toimintansa vaikutukset luontoon, kulttuurimaisemaan, rakennettuun ympäristöön ja niitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä
- osaa käyttää ja arvostaa kulttuuripalveluja.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tulee antaa tietoa opiskelijan edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataideopetuksen tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja. Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teoretietoja omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilö- ja ryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Minä, kuva ja kulttuuri (KU1)

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii ilmaisemaan ajatuksiaan, tunteitaan, kokemuksiaan kuvataiteen keinoin,

- oppii käyttämään taiteen käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia,
- tuntee visuaalisen kulttuurin sisältöjä ja perusteita,
- pystyy kriittisesti tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä, tekemään tulkintaa niiden sisällöstä, muodosta ja merkityksistä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- mitä taide on: taide yksilön ja yhteiskunnan kannalta, erilaiset taidekäsitteet (imitaatioteoria, ilmaisuteoria, metafyyminen teoria, psykoanalyttinen teoria, kommunikaatioteoria)
- kuvan valta ja vallan kuva kulttuurissa
- oma kuvallinen ilmaisu: piirtäminen, maalaaminen, kolmiulotteinen työskentely
- kuvan rakentamisen keinot: sommittelu, muoto, väri, liike, tila ja aika
- kuvan tulkinta ja analysointi kuvallisilla ja sanallisilla keinoilla

2. Ympäristö, paikka ja tila (KU2)

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetiikkaa ja suunnitteluprosesseja,
- oppii ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa tekemään havaintoja eri näkökulmista (esteettisyys, eettisyys, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävä kehitys),
- oppii tarkastelemaan ympäristöä luonnonvaraisena, rakennettuna, sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä sekä kulttuurisena viestinä sekä
- ymmärtää yhteisö- ja ympäristötaiteen merkityksen ympäristösuunnittelussa ja laajemmin visuaalisessa kulttuurissa

Keskeiset sisällöt

- tila käsitteenä: tilan kokeminen psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet: mittakaava, liike, tila, suhdetarjestelmät, rakenne, väri, muoto ja materiaali
- maisema, rakennus, esine ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä
- arkkitehtuuri ja muotoilu kulttuurisesti kestävä kehitys ja talouselämän näkökulmasta
- mallintaminen, havainnekuvat, pienoismallit ja materiaalikokeilut

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Media ja kuvien viesti (KU3)

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii erittelemään ja tulkitsemaan median kuvaaman maailman suhdetta kulttuuriin ja todellisuuteen,
- ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa,
- oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä sekä
- oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan.

Keskeiset sisällöt (painotusalueet vaihtuvat kurssikohtaisesti)

- kuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, www-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisuus
- graafinen suunnittelu: taitto, typografia, kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
- mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu
- valokuva mediassa
- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
- visuaalisuus tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa
- YRITTÄJYYS: opiskelijat toteuttavat yritysmuotoilua (perustavat esim. ryhmässä firman, jolle luovat yritysimagon logolla, tuotemerkillä, pakkauksilla, mainonnalla jne.)

4. Taiteen kuvista omiin kuviin (KU4)

Tavoitteet

Opiskelija

- hahmottaa kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti,
- ymmärtää kuvataiteen sisältöjä ja ilmaisutapoja eri aikoina ja eri kulttuureissa,
- käyttää omassa ilmaisussaan hyväkseen taiteen tuntemustaan sekä
- oppii työskentelemään itsenäisesti ja harjaantuu pohdiskelemaan, sanalliseen itsearviointiin.

Keskeiset sisällöt

- taidekuvan tulkinta ja analyysi erityisesti kuvin
- eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa
- aiheen kehittyminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- kuvan sisältö ja muoto taiteilijan ja kulttuurin viestinä, sommittelu, kuten väri, valo, varjo ja liike, illusorisuus ja kolmiulotteisuus sekä pinnan rakenne ja materiaali
- eri tyyllilajien ilmeneminen Suomen taiteessa (esim. ekspressionismi, pop-taide)

5. Nykyaiteen työpaja (KU5)

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii seuraamaan ja arvioimaan nykyaiteen ajankohtaisia ilmiöitä,
- oppii havaitsemaan ja oivaltamaan visuaalisia merkityksiä ympäristössä sekä sovelta-
maan havaintojaan omassa ilmaisussaan,
- oppii ymmärtämään ja käyttämään nykyaiteen keinoja työskennellessään erilaisten il-
miöiden parissa sekä
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

- mitä nykyaide on: nykyaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitteet
- nykyaide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus, visuaaliset alakulttuurit
- oman nykyaiteellisen tuotannon toteuttaminen
- tutustutaan lisäalasta tai lähiympäristöstä lähtöisin olevien nykyaiteilijoiden esim. Kaa-
rina Kaikkosen tuotantoon

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

6. Kuvallinen lopputyö/lukiodiplomi (KU6)

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii itsenäiseen prosessinomaiseen työskentelyyn,
- pystyy soveltamaan aiemmin oppimiansa tietoja ja taitoja monipuolisesti ja luovasti sekä
- pystyy osoittamaan kuvallisen ajattelunsa kypsyyttä luomalla pohdiskelevan ja taiteelli-
sesti koskettavan teoksen.

Keskeiset sisällöt

Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa

- joko oma kuvallinen lopputyö, jolloin hän voi itse valita työnsä teeman ja toteutustekni-
kan,
- tai valtakunnallinen kuvataiteen lukiodiplomi, jolloin hän valitsee Opetushallituksen mää-
räämistä tehtävistä toteutettavakseen mieleisensä

Diplomitöitä tulee arvioimaan oman opettajan lisäksi yksi ulkopuolinen arvioitsija

Arviointi: S-merkintä. Lopputyöstä opiskelija voi halutessaan saada numeroarvioinnin as-
teikolla 4–10.

7. Valokuvaus 1 (KU7)

Tavoitteet

Opiskelija

- oppii valokuvauksen perusteet kuvaamalla järjestelmäkameralla,
- oppii vedostamaan mustavalkovalokuvia laboratoriossa,
- osaa soveltaa valokuvailmaisuun liittyviä kuvallisia tekijöitä ja ymmärtää niiden merkityksen kuvan tulkintaan vaikuttavina keinoina

Keskeiset sisällöt

- Kuvataan mustavalkoisia valokuvia, jotka vedostetaan Kulttuurikeskuksen valokuva-laboratoriossa.
- Opiskellaan järjestelmäkamerakuvaukseen liittyviä asioita, kuten valotuksen säätöä himmentimen aukon ja suljinajan avulla, kuvan syväterävyys- ja liiketerävyysvaihteluita ja kuvan muokkausta vedostusvaiheessa.
- Kerrataan sommittelun teoriaa.

8. Valokuvaus 2 (KU8)

Tavoitteet

Opiskelija

- syventää valokuvaukseen liittyviä tietoja ja taitoja,
- tutustuu digitaaliseen valokuvaukseen ja kuvan käsittelyyn tietokoneella sekä
- ymmärtää valokuvauksen yhdeksi tärkeäksi taiteen lajiksi, jolla on mahdollisuus ilmaista monipuolisesti ajatuksia, tunteita ja tunnelmia.

Keskeiset sisällöt

- Valokuvataan sekä järjestelmä- että digitaalikameroilla erilaisiin teemoihin liittyviä kuva-sarjoja, jolloin osa kuvista on mustavalkovedoksia ja osa värillisiä mustesuihku- tai la-sertulostimella tulostettuja vedoksia.
- Harjoitellaan digitaalista kuvankäsittelyä tietokoneella.

9. Piirustus, maalaus, taidegrafiikka (KU9)

Tavoitteet

Opiskelija

- kehittää omaa piirustus/maalaustekniikkansa monipuolisempaan, ilmaisuvoimaisempaan suuntaan,
- perehtyy erilaisiin taidegrafiikan muotoihin ja oppii käytännössä perusteita vähintään yhdestä grafiikan tekotavasta.

Keskeiset sisällöt

- Opiskelija tutustuu eri taiteilijoiden erilaisiin tapoihin tehdä kuvaa, ja pohtii, millainen tulkinta tällaisilla keinoilla luodaan kuvattaviin asioihin.
- Opiskelija tutustuu erilaisiin piirtimiin, maalaus- ja taidegrafiikan muotoihin ja toteuttaa tiettyyn teemaan liittyen oman taidesalkkunsa, joka sisältää piirustuksia, maalauksia ja grafiikkavedoksia.
- Mahdollisuuksien mukaan pyydetään joku paikallinen taiteilija (esim. Osmo Monto) kertomaan omasta taiteestaan.

10. Taitoa ja taidetta -työpaja (KU10)

Opiskelijalla on mahdollisuus perehtyä itseään kiinnostaviin kuvataiteen osa-alueisiin. Kurssilla voi toteuttaa esim. sarjakuvia, lyhytelokuvia, maalauksia tai piirustuksia eri tekniikoilla, veistoksia, keramiikkatöitä tai pienoismalleja. Jos opiskelija suunnittelee pyrkivänsä opiskelemaan taide-, media- tai arkkitehtialan oppilaitoksiin, hän voi tällä kurssilla harjoitella tulevia pääsykokeita varten.

11. Taideprojekti (KU11)

Tavoitteet

Opiskelija

- luo kansainvälisiä kontakteja taiteen tekemisen merkeissä,
- omaksuu uusia asioita vieraista kulttuureista ja tuo omaa kulttuuria ja koulua tunnetuksi muualla,
- oppii vastuulliseen ja pitkäjänteiseen projektiluonteiseen työskentelyyn sekä
- oppii esim. näyttelyn rakentamisen työvaiheet.

Keskeiset sisällöt

- Opiskelijat luovat tiettyyn teemaan ja mahdollisesti myös tiettyyn tekniikkaan liittyen taideproduktion, joka voi olla esim. musiikinäytelmän visuaalisen osuuden toteutus tai jokin julkaisu esim. lyseon oma taidekalenteri, lyseon pelikortit tai postikortit.
- Taideprojekti voi toteutua yhteistyössä toisen oppilaitoksen kuvataideopiskelijoiden kanssa tai oman koulun toisen oppiaineen esim. taito- ja taideaineiden kanssa.

LIIKUNTA

Lukion liikunnanopetuksen ensisijaisena tehtävänä on tukea opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä ja kasvua. Liikunnanopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa sekä ohjata opiskelijaa ymmärtämään liikunnan merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Liikunnan myönteiset kokemukset vahvistavat psyykkistä vireystilaa ja jaksamista koulutyössä. Liikunnassa opiskelija ilmaisee itseään ja kokee elämyksiä. Se on toiminnallinen oppiaine, jossa edistetään nuoren kehitystä ja oppimista kognitiivisella, sosio-emotionaalisella, eettis-esteettisellä alueella ja kehitetään fyysis-

motorisia ominaisuuksia. Liikunnan avulla vahvistetaan sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuutta, ohjataan vastuullisuuteen ja reilun pelin hengen ymmärtämiseen sekä hyviin tapoihin.

Fyysisen kunnon harjoittamisen ja seurannan avulla opiskelijaa ohjataan ymmärtämään hyvän kunnon merkitys jaksamiselle ja työkyvyille. Monipuolisella liikunnan opetuksella luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen monipuolisesti ottaen huomioon vuodenaajat ja paikalliset olot. Suomalaisen liikuntakulttuurin perinteet otetaan huomioon valittaessa liikuntamuotoja.

Opetusjärjestelyinä käytetään yksilö-, pienryhmä- sekä ryhmäopetusta. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille opetusta eriytetään yksilöllisten tarpeiden pohjalta. Opetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon turvallisuus, monikulttuurisen oppilasaineuksen erityistarpeet sekä uskonnollinen vakaumus.

Opetuksen tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitojaan ja tietojaan eri liikuntamuodoissa,
- saa valmiuksia omaehtoiseen liikuntaharrastukseen,
- osaa arvioida omaa fyysistä kuntoaan sekä asettaa itselleen tavoitteita,
- toimii hyvien tapojen mukaisesti, noudattaa sovittuja sääntöjä sekä osaa liikkua luonnonarvoja kunnioittaen sekä
- osaa työskennellä rakentavasti, turvallisesti ja vastuullisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä.

Arviointi

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua uusiin lajeihin. Tarvittaessa opetusta eriytetään opiskelijälähtöisesti. Kurssien suunnittelussa tulee ottaa huomioon vuodenaajat niin, että pakollisten kurssien aikana pyritään harjoittamaan kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa. Opetuksessa tulee korostaa liikunnan vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin. Opiskelussa huomioidaan turvallisuus ryhmiä muodostettaessa.

1. Taitoa ja kuntoa (LI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- jatkaa peruskoulussa opittujen liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista,
- saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan,
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia,
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin sekä

- ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnon harjoittamisen periaatteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi.

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, oman fyysisen kunnon mittaaminen ja arviointi
- lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- uinti ja vesipelastus
- yleisurheilu
- suunnistus ja luontoliikunta

2. Liikuntaa yhdessä ja erikseen (LI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojaan,
- saa perustiedot kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen,
- saa ohjausta henkilökohtaisen, terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen aktivoimiseen,
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä,
- oppii arvostamaan ja ylläpitämään terveyttä ja työkykyä sekä
- kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- kuntouinti ja vesiliikunta
- luontoliikunta
- jokin uusi liikuntalaji

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kurssien tavoitteena on opiskelijalähtöisyyden korostuminen, yhteistoiminnallisuuden edistäminen ja koulun yhteishengen vahvistaminen. Syventävien kurssin sisältöjen tarkentaminen tapahtuu opiskelijoiden kanssa yhdessä.

3. Virkisty liikunnasta (LI3)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssi koostuu yhdestä tai useammasta liikuntamuodosta sekä erilaisista rentoutusmenetelmistä.

4. Pallopelikurssi (LI4)

Sisä- ja ulkopallopelejä ryhmän toiveiden mukaisesti (jalkapallo, koripallo, lentopallo, pesäpallo jne.). Tavoitteena on palloilutaitojen kehittäminen ja pelikäsityksen parantaminen.

5. Kuntoliikunta (LI5)

Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen sekä jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen. Opiskelijat laativat henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman kurssille, joka toteutetaan sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

6. Salibandykurssi (LI6)

Kurssin pääsisältö on joukkuepelitaitojen ja -sääntöjen oppiminen. Lisäksi kurssilla harjoitellaan henkilökohtaista mailatekniikkaa.

7. Jääpelikurssi (LI7)

Kurssin tavoite on joukkuepelien taktinen osaaminen ja henkilökohtaisten pelitaitojen parantaminen. Kurssilla pelattavat pelit ovat jääkiekko, kaukalopallo sekä ringette. Lisäksi kurssilla pelataan eri pallopelejä sovellettuina jääolosuhteisiin.

8. Tanssi-ilmaisun kurssi (LI8)

Kurssin pääsisältö on eri tanssityyleihin ja tanssikulttuuriin tutustuminen käytännön harjoitusten ja teoriaopiskelun avulla. Opiskelijoiden toiveiden mukaisesti tutustutaan esim. nykytanssiin, jazz- ja moderniin tanssiin sekä hiphoppiin ja afrotanssiin.

10. Mailapelikurssi (LI10)

Kurssi käsittää opiskelijoiden toiveiden mukaisesti sulkapalloa, pöytätennistä, tennistä, squashia sekä golfia. Osaan lajeista opiskelijoilla tulee olla omat tai vuokravälineet. Kurssilaiset maksavat osan kenttä- ja salivuokrista. Kurssi järjestetään syksyllä ensimmäisessä jaksossa tai keväällä kuudennessa jaksossa.

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

9. Yhdessä liikkuen (vanhat tanssit) (LI9)

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia. Kurssin sisältönä ovat vanhat tanssit, vanhojen päivän tapakulttuuriin tutustuminen sekä hyvien käytösten kertaaminen.

11. Fitness-kurssi (LI11)

Kurssin pääsisältönä ovat opiskelijoiden toiveiden mukaisesti esimerkiksi seuraavat lajit: aerobisin eri muodot, kuntosaliharjoittelu (henkilökohtainen opastus ja -ohjelma), hydrobic (= vesivoimistelu), body pump, pallojumppa, circuit training (= kiertoharjoittelu kuntopiiriin tapaan), kuntonyrkkeily, kuminauhajumppa, rentoutusharjoitteet, lihahuoltoharjoitteet (venytys, hieronta jne.)

Kurssin päätavoite on, että opiskelija ymmärtää liikunnan välittömät ja välilliset vaikutukset ihmisen fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen.

12. Talvinen retkikurssi (LI12)

Kurssin tavoite on opiskelijoiden toiveiden mukaisesti organisoida ja toteuttaa kolmen päivän pituinen (pe-su) liikuntaretki johonkin talviurheilukeskukseen. Pääsisältöinä ovat erilliset talviurheilumuodot, kuten laskettelu, maastohiihto ja jääpelit. Lisäksi kurssisisältöön kuuluvat ryhmän toivomuksen mukaisesti eräät sisäliikuntalajit. Opiskelijat joutuvat maksamaan osan kustannuksista itse.

13. Lasten ja nuorten liikunnanohjauksen perusteet (LI13)

Kurssi antaa opetuslalle, liikunta- ja nuorisoalalle sekä terveydenhuollon ammattiin haluaville opettamisen ja johtamisen perusvalmiuksia. Kurssi koostuu liikuntajärjestöjen peruskoulutusmateriaalista ja sisältää teoriaa, demonstraatioita sekä opetusharjoittelua. Mahdollisuuksien mukaan kurssilaiset osallistuvat koulun liikuntatapahtumien tai muun vastaavan tapahtuman suunnitteluun ja organisointiin. Kurssille osallistujat saavat todistuksen. Kurssilaiset voivat hyödyntää taitojaan esim. koulunkerhojen vetäjinä, urheiluseuran ohjaajina, leirien vetäjinä, kesätyöpaikoilla tai urheilukouluissa.

14. Liikunnan lukiodiplomi (LI14)

Valtakunnallisen liikunnan lukiodiplomin suorittamisen ehtona on, että opiskelija on suorittanut vähintään viisi liikunnan kurssia, ja tähän määrään sisältyy myös terveystieto. Tämän lisäksi opiskelija antaa näytöt liikuntatiedoista (tutkielma), liikuntakykyisyydestä (yleiskestävyys, lihaskunto, nopeus, liikkuvuus, liikehallintatekijät) ja erityisosaamisesta valitsemaansa lajissa. Opiskelijan laatiman portfolion ja muun seurannan perusteella todistukseen merkitään myös muut eniten harrastetut lajit, menestyminen kilpaurheilussa ja osallistuminen koulun liikuntatoimintaan pääsääntöisesti lukion aikana. Yhteistyötaidot arvioidaan liikuntakurssien perusteella.

Todistukseen merkitään opiskelijalle arvosana (1–5).

15. Liiku monipuolisesti (LI15)

Kurssin tavoitteena ovat perusliikunnan monipuolinen harrastaminen, liikuntataitojen ylläpitäminen ja opiskelijoiden yhteisten liikuntaharrastusten edistäminen. Kurssisisältö rakennetaan opiskelijoiden toiveiden mukaisesti.

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

- Suositellaan, että LI 1 suoritetaan ennen LI2-kurssia.
- Ei etenemisesteitä

TERVEYSTIETO

Terveystiето on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoitus on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Tämä osaaminen ilmenee tiedollisina, sosiaalisina, tunteiden käsittelyä ohjaavina, toiminnallisina, eettisinä sekä tiedonhankintavalmiuksina. Terveysosaamiseen kuuluu valmius ottaa vastuuta oman ja toisten terveyden edistämisestä. Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairautta sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena työ- ja toimintakyknä. Lukion terveystiedon opiskelussa terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla. Tärkeää on myös terveyttä koskeva arvopohdinta.

Pakollisen kurssin aikana opiskelija perehtyy terveyteen ja sairauksiin vaikuttaviin tekijöihin kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn sekä työ- ja toimintakyvyn edistämisen näkökulmasta. Keskeistä on omien terveystottumusten ja itsehoitovalmiuksien kehittäminen.

Syventävillä kursseilla perehdytään seikkaperäisemmin nuoren arkielämässään tarvitsemiin terveysresursseihin, terveystottumuksiin ja selviytymisen keinoihin sekä terveystietämisen käsittelyyn vastuullisen aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta. Terveyteen ja sairauksiin liittyviä tekijöitä ja niihin vaikutusmahdollisuuksia tarkastellaan tutkimuksen, terveydenhuollon ammattikäytäntöjen, palvelujen käytön sekä historiallisen ja yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää työ- ja toimintakyvyn, turvallisuuden sekä sairauksien ehkäisyn ja terveyden edistämisen merkityksen,
- osaa käyttää terveyden edistämiseen, terveyteen ja sairauteen liittyviä keskeisiä käsitteitä,
- ymmärtää sairauksien, erityisesti kansantautien ja tartuntatautien, ehkäisyn merkityksen ja tuntee niiden keskeisiä ehkäisy- ja hoitomahdollisuuksia yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta,

- pohtii terveyttä koskevia arvokysymyksiä ja osaa perustella omia valintojaan ja oppii arvostamaan terveyttä voimavarana sekä edistämään terveyttä,
- tuntee kansanterveyden historiallista kehitystä ja väestöryhmien välisten terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä,
- tuntee terveyden- ja sosiaalihuollon peruspalveluja sekä kansanterveyteen liittyvää kansalaistoimintaa,
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin sekä osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa ja erilaisia terveyskulttuuriin liittyviä ilmiöitä.

Arviointi

Arvioinnissa korostetaan terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Huomio kiinnitetään siihen, miten opiskelija osaa käyttää ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnin kohteena on opiskelijan valmius terveyttä ja sairautta koskevaan eettiseen arvopohdintaan ja taito perustella omia terveystietoja sekä taito arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Terveystiedon arvioinnissa voidaan käyttää kurssikokeita, yksilö- ja ryhmätehtäviä, esitelmää, pienimuotoisia kartoituksia ja tutkimuksia sekä toiminnallisia tehtäviä.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Terveyden perusteet (TE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn sekä työturvallisuuteen ja muuhun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista omassa elämäntavassaan ja ympäristössään,
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä oppii pohtimaan niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja yhteiskunnassa,
- tunnistaa terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä,
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveystietoja ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä terveystieteen näkökulmasta sekä
- tuntee keskeiset terveyden ja sosiaalihuollon palvelut.

Keskeiset sisällöt

- työ- ja toimintakykyyn sekä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveystieteet, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys
- seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö
- kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä niihin liittyvät riski- ja suojatekijät sekä niihin vaikuttaminen
- sairauksien ja vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen
- terveyserot maailmassa, terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen

- terveystietojen tiedonhankintamenetelmiä sekä terveyttä koskevan viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin kriittinen tulkinta
- terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelujen käyttö, kansalaistoiminta kansanterveystyössä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Nuoret, terveys ja arkielämä (TE2)

Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin tavoitteita nuoren arkielämän terveystottumuksista ja selviytymisen keinoista. Eri sisältöalueiden avulla tarkastellaan terveysongelmia selittäviä kulttuurisia, psykologisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden tulkintoja. Lisäksi perehdytään käsitykseen itsestä ja muista fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla. Eriytisesti korostetaan terveyden ylläpitoon liittyvää vastuullisuutta. Työskentelyssä korostuvat arvopohdinta, yksilö- ja ryhmäharjoitukset, draama ja sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä keskustelu- ja argumentaatiotaitoja kehittävät työmuodot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan elämäänsä aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta,
- osaa pohtia ja tarkastella terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja arvostuksia,
- osaa perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja arvioida elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille sekä
- osaa kuvata koettua terveyttä ja terveysongelmia selittäviä ilmiöitä ja niiden erilaisia tulkintoja.

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiyhteisössä
- vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen
- elämänilo, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisien kohtaaminen
- ruoan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta, terveystoiminta, syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykinen turvallisuus, väkivallaton viestintä
- seksuaaliterveys
- terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tulkintoihin tutustuminen, esimerkiksi elämän mielekkyyden kokeminen, ruumiinkuva/kehollisuus, mielihyvä ja riippuvuudet nykyaikana
- tupakka, alkoholi ja huumeet yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmasta

3. Terveys ja tutkimus (TE3)

Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttaviin historiallisiin tekijöihin ja näkökulmiin, terveyden ja sairauden tutkimiseen sekä kuolleisuuteen ja sairastavuuteen liittyviin kehityslinjoin. Kurssilla käsitellään myös terveydenhuollossa ja itsehoitona toteutettaviin tavallisimpiin tutkimuksiin, niiden tulosten tulkintaan ja johtopäätöksiin. Lisäksi perehdytään pakollisen kurssin tavoitteita syventäen terveydenhuollon eri käytäntöihin, terveystieteen palvelujen tar-

jontaan sekä yksilön asemaan terveyden- ja sairaudenhoidossa. Työskentelyssä korostuvat toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, tutkiva oppiminen ja vierailukäynnit.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa pohtia kansanterveystieteen ja ehkäisevän terveydenhuollon kehityksen päälinjoja kansallisesti ja maailmanlaajuisesti,
- osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa,
- toteuttaa pienimuotoisia terveys-/terveyskäyttämiskartoituksia omassa opiskeluympäristössään ,
- osaa käyttää terveydenhuollon palveluja ja tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet sekä
- osaa pohtia ja arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- terveyden edistämiseen, sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä
- terveyskäyttämisen ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät
- terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet
- tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito, medikalisaatio
- terveystottumusten arvioiminen ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen

4. Terveystiedon kertauskurssi (TE4)

Kurssin aikana kerrataan pakollisen kurssin ja valtakunnallisten syventävien kurssien sisältöjä. Kurssilla käydään läpi ylioppilaskirjoitusten mahdollisia kysymyksiä ja harjoitellaan vastaustekniikoita.

KURSSIEN SUORITTAMISJÄRJESTYS

Suosittellaan, että pakolliset kurssit suoritetaan ennen syventäviä kursseja.

OPINTO-OHJAUS

Opinto-ohjauksen tehtävänä on auttaa ja tukea opiskelijaa lukio-opinnoissa ja antaa opiskelijalle tarvittavaa tietoa jatko-opinnoista ja työelämään siirtymisestä. Opinto-ohjauksen kurssit tarjoavat opiskelijalle perustiedot ja taidot, joiden varassa hän pystyy suunnittelemaan jatko-opintoja ja pohtimaan ammatissa toimimista. Lisäksi opiskelija saa henkilökohtaista ohjausta ja pienryhmäohjausta kaikissa lukio-opiskeluun, jatko-opintoihin, tulevai-

suuteen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä. Opinto-ohjaus auttaa myös erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita opintoihin liittyvissä käytännön kysymyksissä.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opiskelija pystyy

- itsenäisesti suunnittelemaan henkilökohtaisen opinto-ohjelmansa,
- tunnistamaan opintoihin liittyviä ongelmia ja hakemaan niihin apua (hyvinvointi ja turvallisuus -aihekokonaisuus),
- opiskelemaan täysipainoisesti koko lukion ajan,
- löytämään ja kehittämään omia henkilökohtaisia opiskelutaitojaan sekä
- hankkimaan tietoa käyttämällä hyväksi tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia (viestintä- ja mediaosaaminen -aihekokonaisuus).

Opiskelija tuntee

- keskeiset jatkokoulutusoppaat ja ammatinvalintaan liittyvät materiaalit,
- toisen asteen ammatillisen koulutuksen, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen keskeisen koulutustarjonnan,
- työ- ja elinkeinoelämää sekä yrittäjyyttä (aktiivinen kansalainen ja yrittäjyys -aihekokonaisuus).

Opiskelija osaa

- käyttää tietoverkoissa olevaa informaatiota itsenäisesti jatko-opintoihin hakeutumisen tukena (viestintä- ja mediaosaaminen -aihekokonaisuus),
- arvioida realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa sekä tulevan koulutuksen valinnassa sekä
- etsiä tietoa opiskelusta ja työskentelystä ulkomailla.

Opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan tarkoituksenmukaisesti ottaen koko ajan huomioon jatko-opintosuunnitelmansa. Opiskelijalla on mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja koulutukseen eri oppilaitoksissa toisella vuosikurssilla kahden päivän ajan. Kolmannella vuosikurssilla opiskelijalla on mahdollisuus lähteä tutustumaan yhteen yliopistojen abeille suunnattuun tutustumispäivään (nk. abi-päivät).

PAKOLLINEN KURSSI

1. Koulutus, työ ja tulevaisuus (OP1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen liittyvät tiedot sekä tuntee Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamat jatko-opintomahdollisuudet.

Kurssiin liittyy omakohtaista tutustumista paikalliseen työelämään (tet) sekä paikallisiin toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin.

Kurssilla käsitellään kaikille yhteisiä lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin, ammatti- ja urasuunnitteluun liittyviä kysymyksiä sekä lukio-opintojen ajankohtaisia asioita.

Kurssista puolet toteutetaan perusvalmiuksien kurssilla lukion alkaessa. Keskeiset käsiteltävät asiat ovat lyseoon, omaan ryhmään sekä ryhmänohjaajaan tutustuminen sekä perehtyminen lyseon käytänteisiin ja lukio-opiskeluun.

Toisen lukiovuoden osuus on tutustuminen työelämään ja koulutusvaihtoehtoihin. Kolmantena vuonna korostuvat ylioppilastutkintoon ja jatko-opintoihin liittyvät asiat.

SYVENTÄVÄ KURSSI

2. Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta (OP2)

Tavoitteena on lisätä opiskelijan opiskeluvalmiuksia, parantaa itsetuntemusta ja ohjata hänet perehtymään jatko-opintojen ja työelämän keskeisiin kysymyksiin. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan jatko-opiskelupaikkaan.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijan opintosuunnitelman tarkistaminen ja mahdollinen korjaaminen
- oppimispäiväkirja esim. viikon ajalta
- itsetuntemus ja ammatinvalinta (asiantuntijan vierailu) ja ammatinvalintatesti
- suomalaiset työmarkkinat/iisalmelaiset työmarkkinat
- iisalmelainen yrittäjävieras/vierailu iisalmelaiseen yritykseen
- jatko-opintovaihtoehtojen kertaus, lisälmen tarjoama koulutus
- portfolio: henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma ja sen arviointi edellisvuosien tilastojen avulla
- hakeminen jatkokoulutukseen
- opiskeluun, työelämään ja ammatinvalintaan liittyvät tietoverkot ja niiden käyttö
- vieraita eri oppilaitoksista

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Työelämään tutustuminen (OP3)

Opiskelija tutustuu valitsemaansa ammattiin ja työpaikkaan koulun loma-aikoina tai viikonloppuina vähintään 30 tunnin ajan. Opiskelija hankkii tutustumispaikan itse ja laatii ammatista, työpaikasta ja kokemuksistaan TET -raportin.

4. Tutor -kurssi (OP4)

Kurssi tutustuttaa lyseon toimintakulttuuriin ja lukio-opintoihin sekä antaa valmiuksia esitellä lyseossa opiskelua erilaisissa infotilaisuuksissa ja ohjata tulevia opiskelijoita heidän kurssivalinnoissaan. Kurssi sisältää esiintymiskoulutuksen (6 tuntia), lyseon käytänteisiin ja kurssitarjontaan perehtymistä, lyseon esittelytehtäviä, vieraiden opastamista.

5. Tutor-toiminta (OP5)

Kurssi edellyttää OP4-kurssin käymistä. Tutor-toiminta käsittää lyseon esittelytehtäviä, vieraiden opastamista, tulevien lyseolaisten ohjaamista ja muita eteen tulevia tehtäviä. Jokainen aktiivinen lukuvuosi tutor-toiminnassa tuottaa ½ kurssia OP4-kurssin suorittamisen jälkeen.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Osallistumalla koulumme tietotekniikan kursseille voit hankkia itsellesi Tietokoneen käyttäjän A-kortin. Tietokoneen käyttäjän A-kortti on suunnattu hyötykäyttäjälle, joka käyttää tietokonetta työssä ja vapaa-aikana. Tutkinnon sisältö ja vaadittava osaamistaso vastaa työelämän tarpeisiin ja sisältää tärkeimmät tietotekniikan osa-alueet. Tutkinto on ohjelmistoriippumaton. Lisää tietoja saa osoitteesta www.tieke.fi.

1. Tietotekniikan perusteet, käyttöjärjestelmä ja tiedonhallinta (AT1)

Tietotekniikan perusteet

- Ergonomia
- Peruskäsitteet
- Tietokoneen rakenne ja kokoonpano
- Tietokoneen toimintaperiaate
- Sähköinen asiointi
- Tekijänoikeudet
- Tietoliikenteen peruskäsitteiden ymmärtäminen
- Tietoturva

Tietotekniikan perusteet -moduulin suorittajalla on kokonaiskuva tietotekniikasta ja sen hyödyntämisestä elämän eri alueilla. Hän ymmärtää tietotekniikan soveltamisen mahdollisuudet sekä tietoturvaan ja yksilön tietosuojaan liittyvät asiat kuluttajan näkökulmasta.

Käyttöjärjestelmä ja tiedonhallinta

- Käyttöjärjestelmän hallinta
- Ohjauspaneelin tuntemus
- Apuohjelmien käyttö
- Leikepöydän käyttö
- Kansioden käsittely
- Tiedostojen käsittely ja ominaisuudet
- Tallennusvälineet
- Oman tietokoneen ja verkkoympäristön ymmärtäminen
- Tietoturva

Käyttöjärjestelmä ja tiedonhallinta -moduulin suorittaja osoittaa itsenäisesti tietokonetta käyttäen, että hän hallitsee valitsemansa käyttöjärjestelmän käytön ja tiedonhallintaan liittyvät perusasiat.

2. Tekstinkäsittely (Word 2007) (AT2)

- Tekstin kirjoittaminen ja korjaaminen
- Alueoiminnot
- Tekstin liittäminen muista lähteistä
- Kirjasinmuotoilut
- Kirjasintyyli- ja -tehosteet

- Merkkien lisääminen
- Asettelut
- Kielenhuolto
- Luettelomerkit ja numerointi
- Lajittelu
- Kuvan lisäys
- Piirtotyökalujen käyttö
- Tiedoston julkaiseminen PDF-muotoon

Tekstinkäsittely-moduulin suorittaja osoittaa itsenäisesti tietokonetta käyttäen, että hän hallitsee valitsemansa tekstinkäsittelyohjelman peruskäytön.

3. Internet ja sähköposti (AT3)

- WWW-sivun löytäminen URL-osoitteen perusteella
- Tietoturva
- Selaimen asetukset
- Netiketti
- Kopioiminen ja/tai tallentaminen tiedostoksi www-sivuilta
- Suosikit/kirjanmerkit
- Sähköpostiviestit
- Sähköpostin liitetiedostot
- Sähköpostiviestien hallinta
- Osoitteisto
- Tekijänoikeudet
- Tiedonhaku
- Verkkopalveluiden käyttö

Internet ja sähköposti -moduulin suorittaja osoittaa itsenäisesti tietokonetta käyttäen, että hänellä on peruskäyttäjän taidot sähköisessä viestinnässä. Hän hallitsee valitsemansa selainohjelman ja sähköpostin sujuvan käytön. Lisäksi hänellä on perustaidot tiedonhallinnasta ja verkkopalveluiden käytöstä.

4. Taulukkolaskenta ja tietoaineistot taulukoissa (AT4)

Taulukkolaskenta

- Tietojen syöttö
- Alueoiminnot
- Laskeminen taulukossa
- Taulukon muokkaus
- Ulkoasun muotoilu
- Lajittelu
- Piirtotyökalujen käyttö
- Kaavio
- Taulukkovälilehtien käsittely
- Sivun asetukset ja tulostaminen
- Tiedoston julkaiseminen PDF-muotoon

Taulukkolaskenta-moduulin suorittaja osoittaa itsenäisesti tietokonetta käyttäen, että hän hallitsee valitsemansa taulukkolaskentaohjelman peruskäytön.

Tietokannat

- Tiedoston käsittely
- Taulukkovälilehtien käsittely
- Taulukoiden käsittely
- Tietojen ylläpito
- Poiminnan / kyselyn tekeminen
- Sivun asetukset ja tulostaminen

Tietokannat-moduulin suorittaja osoittaa itsenäisesti tietokonetta käyttäen, että hän hallitsee valitsemansa tietokantaohjelman peruskäytön tai taulukkolaskentaohjelman tietokantaominaisuudet.

Esitysgrafiikka

- Esityksen aloittaminen
- Esityksen muokkaaminen
- Tekstinkäsittely
- Piirto
- Kuvien käsittely
- Objektien käsittely
- Toistuvat elementit
- Näytöllä katseltava esitys
- Tiedoston julkaiseminen PDF-muotoon

Esitysgrafiikka-moduulin suorittaja osoittaa itsenäisesti tietokonetta käyttäen, että hän hallitsee valitsemansa esitysgrafiikkaohjelman peruskäytön.

5. Verkkotyöskentely (AT5)

Langaton viestintä

- Matkaviestinlaitteiden tunteminen, käyttöönotto ja käyttäminen
- Liittymäpalvelujen tunteminen ja käyttö
- Matkapuhelimen käyttöön liittyvät tilanteet
- Tekniikat, palvelut ja sovellukset
- Käyttäjän palvelut
- Käyttäjän tietoturva
- Kannettavat tietokoneet
- Langattomien sovellusten ja tekniikoiden käyttö
- Langaton toimisto

Langaton viestintä -moduulin suorittaja osaa itsenäisesti ottaa käyttöön uuden matkaviestimen ja sen liittymään kytketyt palvelut. Hän ymmärtää matkaviestimen viestintäratkaisuna ja hallitsee laitteen tietoturvan perusteet. Lisäksi hän osaa ottaa käyttöön kannettavan tietokoneen lisälaitteet ja osaa myös hankkia tietoa uusista laitteista ja verkoista.

Oppiminen ja työskentely verkossa

- Kokoustilanteet
- Oppimistilanteet
- Verkkotyöskentely
- Verkkosivun tuottamisen perusteet
- Julkaisujärjestelmien sisältöjen ylläpito

Oppiminen ja työskentely verkossa -moduulin suorittaja osaa toimia itsenäisesti kokous-, oppimis- ja kehittämistilanteissa tietotekniikkaa järkevästi hyödyntäen. Hän ymmärtää myös julkaisujärjestelmien merkityksen ja tiedon ylläpitotavat siellä. Lisäksi hän löytää keinoja työelämälähtöisen oppimisen tukemiseen.

KURSSIEN SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Seuraava etenemisjärjestys olisi kuitenkin suositeltava.

1. AT1 Tietotekniikan perusteet, käyttöjärjestelmä ja tiedonhallinta.

Kurssi antaa yleiskuvan tietotekniikasta ja sisältää asioita, jotka seuraavissa kursseissa edellytetään osattaviksi.

2. AT2 Tekstinkäsittely

Tässä kurssissa on Office-ohjelmien yhteiset piirteet esitetty tarkemmin kuin muissa kursseissa.

3. Muut kurssit voi suorittaa kurssin AT2 jälkeen missä järjestyksessä hyvänsä

TIETOKONEEN KÄYTTÄJÄN A-KORTTI -TUTKINTO

lisalmen lyseon opiskelijana on sinulla mahdollisuus valita vain joitakin kiinnostavia tietotekniikan kursseja tai vaikka kaikki viisi kurssia ja suorittaa valtakunnallinen tietokoneen A-ajokortti. Tietokoneen A-kortin suorittaminen antaa sinulle valmiudet käyttää itsenäisesti tietokonetta. Tutkinto on suunnattu tietokoneen hyötykäyttäjälle. A-kortti vastaa jatko-opiskelun ja työelämän tarpeisiin sisältäen tärkeimmät tietotekniikan osa-alueet.

Tietokoneen käyttäjän A-kortti -tutkinto koostuu kolmesta pakollisesta ja vähintään neljästä valinnaisesta moduulista.

Opiskeltavat moduulit	Kurssi	Pakollinen/Valinnainen
Laitteen ja tiedon hallinta	AT1	Pakollinen moduli
Tekstinkäsittely	AT2	Pakollinen moduli
Internet ja sähköposti	AT3	Pakollinen moduli
Esitysgrafiikka	AT1	Valinnainen moduli
Taulukkolaskenta	AT4	Valinnainen moduli
Tietoaineistot taulukoissa	AT4	Valinnainen moduli
Verkkotyöskentely	AT5	Valinnainen moduli

Kaikki ajokortin suorittaneet saavat virallisen todistuksen. Todistus on myöhemminkin arvokas jatkokoulutuksessa tai työpaikkaa haettaessa. Osallistumalla tietotekniikan kursseille kehität itsellesi taidot, joilla pärjät mainiosti A-kortti näyttökokeissa. Lisää tietoja osoitteesta: www.tieke.fi.

MUUT KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

1. Perusvalmiuksien kurssi (PV1)

Kurssi on pakollinen kaikille lukio-opiskelun alussa, koska se sisältää ensimmäisen vuosikurssin pakollisen opinto-ohjauksen osuuden.

Perusvalmiuksien kurssi sisältää mm. seuraavia lyseon aloittamiseen liittyviä asioita:

- lyseon historia
- lukiokoulutuksen asema Suomen koulutusjärjestelmässä
- ylioppilastutkinto
- lukion ainevalinnat ja jatko-opinnot
- lyseon eri aihepiirien suunnitelmat (turvallisuussuunnitelma, päihdeohjelma, kestävän kehityksen suunnitelma)
- lyseon terveydenhoitopalvelut
- opinto-opas
- ryhmänohjaajien haastattelu
- ryhmän opiskelijoiden tutustuminen toisiinsa

2. Ilmaisutaidon peruskurssi (IT1)

Harjoitellaan mm. rentoutumista, aistien terävöittämistä, vuorovaikutusta ja improvisaatiota. Valmistellaan mahdollisesti jokin oma esitys. Tutustutaan teatteriesitykseen.

3. Ilmaisutaidon jatkokurssi (IT2)

Kurssin sisältö vaihtelee vuosittain. Opiskelijat voivat valmistaa esim. pienen teatteri- tai musikaaliesityksen. Tehdään yhteistyötä kuvataiteen, musiikin ja liikunnan kanssa.

KANSAINVÄLISYYSKASVATUS

Kansainvälisyyskasvatuksen tavoitteena on suvaitsevaisuuden ja kansainvälisyyden lisäämiseen koulussa, ja sen tulisi näkyä kaikessa koulun toiminnassa. Perinteisesti kieltenopetus on pyrkinyt tähän tuomalla esille eri maiden kulttuureja ja niiden eroja. Varsinaisessa kansainvälisyyskasvatuksessa pyrimme syventämään kulttuuristen erojen ymmärrystä ja lisäämään suvaitsevaisuutta, niin että ne hyödyntäisivät mahdollisimman paljon koko koulun toimintaa.

4. Kansainvälisyyskurssi 1 (KV1)

Kurssilla käsitellään seuraavia aiheita: suomalaisuus, omat juuret, oman maan esittely vieralla kielellä, esiintymistaitojen parantaminen, ihmissuhdetaidot, vieraan kulttuurin kohtaaminen, kulttuurienvälinen viestintä. Kurssin tavoitteena on vahvistaa omaa suomalaista identiteettiä ja parantaa sosiaalisia vuorovaikutustaitoja.

5. Kansainvälisyyskasvatus 2 (KV2)

Kurssilla työstitään yhteinen teema. Sovitaan ryhmän kanssa maa tai maanosa, johon perehdytään. Teeman ympärille rakennetaan mahdollisuuksien mukaan myös luentoja, vierailuja, koko koulun kansainvälisyyspäivä tai teemaan liittyvä opintomatka. Pohditaan yhdessä toimimisen mahdollisia ongelmakohtia ja pyritään löytämään keinoja ongelmien välttämiseksi.

6. Kansalaisen turvakurssi (KT1)

Kansalaisen turvakurssi on maanpuolustuskoulutuksen (MPK) lukiolaisille järjestämä kurssi, jossa keskitytään normaali- ja poikkeusoloissa yksilön turvallisuutta edistäviin kansalaisvalmiuksiin. Opetus toteutetaan käytännön harjoitteluna ja luentoina. Kurssin pituus on 40 tuntia. Kurssi sopii kaikille 15 vuotta täyttäneille naisille ja miehille.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustietoja ja taitoja kansalaisen turvallisuuden lisäämiseksi,
- ymmärtää nykyisen Suomen turvallisuuspoliittisen tilanteen,
- tutustuu poliisiin, pelastustoimen, armeijan ja terveydenhuollon alan ammatteihin ja toimintaan poikkeusoloissa sekä
- saa virikkeitä sosiaalisena ja vastuullisena kansalaisena toimimiseen.

Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavia tieto- ja taitoaiheita ovat mahdollisuuksien mukaan seuraavat:

Turvallisuuspolitiikka ja maanpuolustus

- Suomen turvallisuuspoliittinen asema, taloudellinen maanpuolustus
- vierailu varuskunnassa (esimerkiksi Rissalassa Karjalan Lennostossa HävLLV 31)
- YK:n rauhanturvaaminen
- väestönsuojelu

Kansalaisvalmiuksia lyseolaiselle

- ensiapuharjoitus
- toiminta onnettomuustilanteessa, hätäilmoitus
- pelastustoiminta, sammutusvälineet, tutustuminen pelastustoimeen
- irti ja karkuun, aggressiivisen ihmisen kohtaaminen, itsepuolustusharjoitus
- henkinen turvallisuus, vastoinkäymisten kohtaaminen, masennus, avioero, itsemurha, miten selvitä kuolemantapauksesta?
- kodin tietoturvallisuus, sähköturvallisuus
- rikosten ennaltaehkäisy, tutustuminen poliisitoimeen
- aseet ja turvallisuus, turvallinen aseiden käsittely, lain määräykset

Liikuntakoulutus

- kartan ja kompassin käyttäminen, suunnistusharjoitus

7. METSÄVAELLUS (MV1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii selviämään luonnossa retkeilystä nauttien,
- tuntee turvallisuuden vaikuttavat tekijät ja osaa liikkua maastossa jokamiehen oikeuden mukaisesti,
- parantaa lajintuntemustaan maastossa sekä
- kokee positiivisia luonto- ja liikuntaelämyksiä ja oppii sosiaalisia taitoja

Keskeiset sisällöt

- kurssi liittyy sekä biologiaan että liikuntaan
- suunnistustaidot, kartanluku, maastontuntemus
- varusteet ja matkan suunnittelu, varusteiden testausta
- retkeilijän ensiaputaidot
- ruoan valmistaminen retkioloissa ja tulenteke
- käytännön eräretken toteuttaminen maastossa

8. Luonnontieteen työkurssi (LK1)

Luonnontieteen työkurssi on kokeellisen työskentelyn kurssi, jolla on tarjolla fysiikan, kemian ja biologian töitä. Kurssilla pääsee tekemään niitä töitä, joita ei muilla kursseilla ehditä tekemään. Kurssin voi suorittaa oman aikataulun mukaan nopeassa tai hitaammassa tahdissa (vaikka kahden tai kolmen vuoden aikana).

9. Abitoimikuntakurssi (ABI1)

Kurssi on tarkoitettu abiturienteille, jotka haluavat osallistua abikirjan tai freskon tekemiseen tai penkkaritoimikunnan työskentelyyn.

10. AIHEKOKONAISUUDET

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat lukion toimintakulttuuria jäsentäviä toimintaperiaatteita ja oppiainerajat ylittäviä, opetusta eheyttäviä painotuksia. Niissä on kysymys koko elämäntapaa koskevista asioista.

Kaikkia aihekokonaisuuksia yhdistävinä tavoitteina on, että lyseon opiskelija osaa

- havainnoida ja analysoida nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä,
- esittää perusteltuja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta,
- arvioida omaa elämäntapaansa ja vallitsevia suuntauksia tulevaisuusnäkökulmasta sekä sekä
- tehdä valintoja ja toimia tavoiteltavana pitämänsä tulevaisuuden puolesta.

Kaikille lukioille yhteisiä aihekokonaisuuksia ovat

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
- hyvinvointi ja turvallisuus

- kestävä kehitys
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä- ja mediaosaaminen.

Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa oppiaineeseen luontuvalla tavalla sekä lyseon toimintakulttuurissa. Aihekokonaisuuksien pääasiat sisältyvät perusteiden ainekohtaisiin osiin (luku 8, s. 20 alkaen).

1. Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi, vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi. Se merkitsee osallistumista ja vaikuttamista yhteiskunnan eri alueilla poliittiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen toimintaan sekä kulttuurielämään. Osallistumisen tasot ovat paikallinen, valtakunnallinen, eurooppalainen sekä globaali. Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteiden ja ihmisoikeuksien tuntemustaan,
- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä kunnioittaen muiden mielipiteitä,
- tuntee yhteiskunnan erilaisia osallistumisjärjestelmiä sekä niiden toimintatapoja,
- haluaa osallistua lähiyhteisön, kotikunnan, yhteiskunnan ja elinympäristön yhteisen hyvän luomiseen yksilönä ja ryhmässä sekä vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon,
- omaksuu aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden toimintatavakseen,
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja, mahdollisuuksia ja toimintaperiaatteita,
- ymmärtää työn merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle sekä
- tuntee kuluttajan vaikuttamiskeinot ja osaa käyttää niitä.

Lyseossa tämän aihekokonaisuuden toteuttamisen pääpaino on omakohtaisten osallistumis- ja vaikuttamiskokemusten luomisessa. Koulun oman aktiivisen toiminnan lisäksi tällaista opiskeluympäristöä pyritään kehittämään yhteistyössä muiden yhteiskunnan elimien, erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa.

2. Hyvinvointi ja turvallisuus

Lyseossa pyritään luomaan edellytyksiä osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeudenmukaisuuden kokemiselle. Nämä ovat tärkeitä elämänilon, mielenterveyden ja jaksamisen lähteitä. Hyvinvointi ja turvallisuus -aihekokonaisuuden tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää oman ja yhteisönsä hyvinvoinnin perusedellytykset. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta perheessä, lähiyhteisöissä ja yhteiskunnan jäsenenä. Se vakiinnuttaa hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää arkiosaamista, jota jokainen tarvitsee kaikissa elämänvaiheissa ja erityisesti elämän kriisitilanteissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ilmaista tunteita ja näkemyksiä vuorovaikutustilanteissa yhteisödynamiikkaa kehittäväällä tavalla sekä käsitellä myös pettymyksiä, ristiriitaisia kokemuksia ja konflikteja väkivallattomasti,
- rohkaistuu ottamaan yksilöllistä vastuuta opiskeluyhteisön jäsenten hyvinvoinnista ja yhteisöllisyydestä sekä ottamaan itse vastaan yhteisön tukea,
- osaa arvioida, mitkä yhteisölliset ja yhteiskunnalliset toimintatavat tai rakenteelliset tekijät edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja mitkä voivat vaarantaa ne,

- toimii niin, että hän vaikuttaa myönteisesti opiskeluyhteisönsä hyvinvointiin ja turvallisuuteen,
- tunnistaa vakavat ongelmat sekä osaa niiden ilmaantuessa hakea apua ja käyttää hyvinvointipalveluita tai ryhtyä muihin tarkoituksenmukaisiin toimiin myös poikkeustilanteissa sekä
- osaa kohdata muutoksia ja epävarmuutta sekä rakentaa pohjaa uusille mahdollisuuksille.

Hyvinvointi- ja turvallisuuskokemus on yleensä samanaikaisesti fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen. Kysymys oikeudenmukaisuuden toteutumisesta liittyy siihen olennaisena osana. Kokemus on yksilöllinen, mutta sen perusta yhteisöllinen.

3. Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet. Ihmisen tulee oppia kaikessa toiminnassaan sopeutumaan luonnon ehtoihin ja maapallon kestokyvyn rajoihin. Lyseossa opiskelijoita kannustetaan kestäväan elämäntapaan ja toimintaan kestäväan kehityksen puolesta.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestäväan kehityksen ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden samanaikainen toteuttaminen tekee kehityksestä kestäväan,
- osaa mitata, arvioida ja analysoida niin luonnon- ja kulttuuriympäristön kuin sosiaalisenkin ympäristön muutoksia,
- pohtii, millainen on kestävä elämäntapa, luontoa pilaamaton ja ekotehokas tuotanto ja yhdyskunta, sosiaalista pääomaansa vahvistava yhteisö ja yhteiskunta sekä luontoperustastaan ylisukupolisesti huolehtiva kulttuuri,
- osaa ja tahtoo toimia kestäväan kehityksen puolesta omassa arjessaan, lukiolaisena, kuluttajana ja aktiivisena kansalaisena sekä
- osaa tehdä yhteistyötä paremman tulevaisuuden puolesta paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kestäväan kehityksen haasteita tulee oppia tarkastelemaan monista näkökulmista:

- Selvitetään, miten ihmistoiminta on vaikuttanut ympäristöön ja miten ihmisen tapa muokata ympäristöjään on muuttunut kulttuurievoluution aikana.
- Analysoidaan maailmanlaajuisia ympäristöuhkia ja niiden syitä sekä keinoja korjata kehityksen suuntaa.
- Tarkastellaan väestönkasvuun, köyhyyteen ja nälkään liittyviä ongelmia.
- Arvioidaan aineiden ja energian kiertokulkuja luonnossa ja tuotantojärjestelmissä sekä opetellaan säästämään energiaa ja raaka-aineita.
- Pohditaan, millaista voisi olla taloudellinen kasvu, joka ei perustu raaka-aineiden ja energian käytön lisäämiseen, ja mikä merkitys talouden vakaudella on ympäristönsuojelulle ja ihmisten hyvinvoinnille.
- Tutustutaan kestäväan kehityksen periaatteita toteuttaviin yrityksiin ja teknologioihin sekä opitaan käyttämään kuluttajan vaikutuskeinoja.
- Selvitetään, miten ihmisen toiminnot voivat sopeutua ympäristöhinsä kulttuuriperintöä arvostaen ja luonnon monimuotoisuutta vaarantamatta.
- Harjoitellaan kestäväan elämäntavan käytäntöjä ja selvitetään niiden rakenteellisia edellytyksiä. Opetukseen ja lukion arkeen tuodaan esimerkkejä onnistuneista käytännöistä.

Rohkaistuakseen aktiiviseksi kestävästä kehityksen edistäjäksi opiskelija tarvitsee kokemuksia siitä, että hänen omilla eettisillä, käytännöllisillä, taloudellisilla, yhteiskunnallisilla ja ammatillisilla valinnoillaan on merkitystä. Opetuksen lisäksi kestävästä elämäntapaan kannustavat lukion oma kestävä kehityksen ohjelma sekä ympäristötietoinen toimintakulttuuri.

lusalmen lyseolla on oma kestävä kehityksen ohjelma, jota päivitetään vuosittain (ks. liite s. 187) Oppilaiden ja henkilökunnan edustajista koostuva työryhmä ideoi ja seuraa kestävä kehityksen toteutumista koulussamme. Toimintamuotoja ovat esim. tiedottaminen, paperin- ja energiankulutuksen seuranta, jätteiden lajittelu, kirpputori, oppikirjojen kierrätys, kummilapsitoiminta ja teemapäivä. Kestävä kehitys huomioidaan hankintoja tehtäessä.

Kunkin oppiaineen kohdalla on eritelty, miten kestävä kehitys tuodaan esille eri yhteyksissä.

4. Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Lukiokoulutuksen tulee tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia rakentaa kulttuuri-identiteettiään äidinkielen, menneisyyden jäsentämisen, uskonnon, taide- ja luontokokemusten sekä muiden opiskelijalle merkityksellisten asioiden avulla. Opiskelijan tulee tietää, mitä yhteiset pohjoismaiset, eurooppalaiset ja yleisinhimilliset arvot ovat ja miten ne tai niiden puute näkyvät omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa. Lukion tulee tarjota opiskelijalle runsaasti mahdollisuuksia ymmärtää, miten kulttuuriperintömme on muodostunut ja mikä voi olla hänen tehtävänsä kulttuuriperinnön ylläpitäjänä ja uudistajana. Lukion tulee vahvistaa opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta, joiden pohjalta on mahdollista saavuttaa kulttuurien välisen toiminnan taito ja menestyä kansainvälisessä yhteistyössä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurikäsitteen erilaisia tulkintoja ja osaa kuvata kulttuureiden erityispiirteitä,
- tuntee henkistä ja aineellista kulttuuriperintöä,
- on tietoinen omasta kulttuuri-identiteetistään, tietää, mihin kulttuuriseen ryhmään hän tahtoo kuulua ja osaa toimia oman kulttuurinsa tulkkina sekä
- arvostaa kulttuureiden monimuotoisuutta elämän rikkautena ja luovuuden lähteenä sekä osaa pohtia tulevan kulttuurikehityksen vaihtoehtoja.

Oppimistavoitteet

Opiskelija osaa kommunikoida monipuolisesti myös vierailta kielillä kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa ja pyrkii toimimaan aktiivisesti keskinäiseen kunnioittamiseen perustuvan monikulttuurisen yhteiskunnan rakentamiseksi. Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kulttuuriympäristönä ja hyviin tapoihin sekä lukion omiin traditioihin, juhliin ja muihin tapahtumiin. Opiskelijoita kannustetaan monikulttuuriseen vuorovaikutukseen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

5. Teknologia ja yhteiskunta

Teknologian kehittämisen lähtökohtana on ihmisen tarve parantaa elämänsä laatua ja helpottaa elämäänsä työ- ja vapaa-aikana. Teknologian perustana on luonnossa vallitsevien lainalaisuuksien tunteminen. Teknologia sisältää tiedon ja taidon suunnitella, valmistaa ja käyttää teknologisia tuotteita, prosesseja ja järjestelmiä. Opetuksessa korostetaan teknologian ja yhteiskunnan kehittymisen vuorovaikutteista prosessia.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnontieteiden ja muiden tieteenalojen tietoa pohtiessaan teknologian kehittämismahdollisuuksia,
- ymmärtää ja osaa arvioida ihmisen suhdetta nykyteknologiaan sekä osaa arvioida teknologian vaikutuksia elämäntapaan, yhteiskuntaan ja luonnonympäristön tilaan,
- osaa arvioida teknologian kehittämistä ohjaavia eettisiä, taloudellisia, hyvinvointi- ja tasa-arvonäkökohtia sekä ottaa perustellen kantaa teknologisiin vaihtoehtoihin,
- ymmärtää teknologian ja talouden vuorovaikutusta sekä osaa arvioida teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työn sisältöön ja työllistymiseen sekä
- oppii yrittäjyyttä ja tutustuu paikalliseen työelämään.

Aihekokonaisuuden tulee ohjata opiskelija pohtimaan teknologian kehittämistä suhteessa yhteiskunnallisiin muutoksiin historiallisista, ajankohtaisista ja tulevaisuuden näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, käyttämään ja hallitsemaan teknologiaa. Hänen on opittava teknologian kehittämistyöhön kuuluvaa innovatiivisuutta ja ongelmanratkaisutaitoja. Hänen tulee oppia tarkastelemaan teknologian arvolähtökohtia ja seurannaisvaikutuksia. Nykyihmisen riippuvuutta teknologiasta tulee tutkia ja pohtia yksilön, työelämän ja vapaa-ajan kysymyksiä. Erityisesti kiinnitetään huomiota ihmisen perustarpeiden näkökulmasta välttämättömään ja ei-välttämättömään teknologiaan. Opiskelijaa kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen sekä osallistumaan yksilönä ja kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sitä koskevaan päätöksentekoon. Aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan tutustumalla eri alojen teknologioihin. Näitä ovat esimerkiksi hyvinvointi ja terveys, informaatio ja viestintä, muotoilu ja musiikki, ympäristönsuojelu, energiantuotanto, liikenne sekä maa- ja metsätalous.

6. Viestintä- ja mediaosaaminen

Lukio-opetuksen tulee tarjota opiskelijalle opetusta ja toimintamuotoja, joiden avulla hän syventää ymmärrystään median keskeisestä asemasta ja merkityksestä kulttuurissamme. Lukion tulee vahvistaa opiskelijan aktiivista suhdetta mediaan ja valmiutta vuorovaikutukseen sekä yhteistyötä paikallisen/alueellisen median kanssa. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään mediavaikutuksia, median roolia viihdyttäjänä ja elämysten antajana, tiedon välittäjänä ja yhteiskunnallisena vaikuttajana, käyttäytymismallien ja yhteisöllisyyden kokemusten tarjoajana sekä maailman- ja minäkuvan muokkaajana. Opiskelija havainnoi ja erittelee kriittisesti median kuvaaman maailman suhdetta todellisuuteen. Opiskelija oppii huolehtimaan yksityisyydensuojastaan, turvallisuudestaan ja tietoturvastaan liikkeessään media-ympäristöissä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa riittävät viestien tulkinta- ja vastaanottotaidot: hän oppii mediakriittisyyttä valinnoissa ja mediatekstien tulkinnoissa sekä kuluttajan tarvitsemia yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja,
- osaa käsitellä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä: hän oppii vastuuta median sisällöntuotamisessa, käytössä ja mediakäyttäytymisessään,
- saa paremmat vuorovaikutus-, viestintä- ja vaikuttamistaidot,
- pystyy tuottamaan mediatekstejä ja monipuolistamaan ilmaisullista osaamistaan tuottaessaan itse mediatekstien sisältöjä ja välittäessään niitä,
- tottuu käyttämään mediaa opiskelun välineenä ja opiskeluympäristönä, harjaantuu käyttämään mediaa opiskeluun liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä tiedonhankinnassa ja -välittämisessä,
- tuntee median toimintaan vaikuttavia taloudellisia ja yhteiskunnallisia tekijöitä sekä
- saa tietoa viestintäalasta, mediatuotannosta ja tekijänoikeuksista.

Mediaosaaminen on lukiossa sekä taitojen että tietojen oppimista. Media on sekä opiskelun kohde että väline. Mediakasvatus on verbaalisten, visuaalisten, auditiivisten, teknisten ja yhteiskunnallisten taitojen sekä opiskelutaitojen kehittämistä. Se edellyttää oppiaineiden välistä yhteistyötä ja yhteistyötä eri viestintävälineiden kanssa sekä oppimista aidoissa toimintaympäristöissä.

10.1. Aihekokonaisuudet oppiaineittain

1. AKTIIVINEN KANSALAISSUUS JA YRITTÄJYYS

Äidinkieli:

- Opiskelijat esittävät ja perustelevat mielipiteitään sekä kirjallisesti että suullisesti useilla kursseilla.

Ruotsi:

- Opiskelijat osaavat ilmaista mielipiteitään, keskustella niistä ja perustella niitä.
- Pari- ja ryhmätöyt tukevat aktiivisena kansalaisena toimimista ja sisäistä yrittäjyyttä.

Englanti:

- Aihekokonaisuus liittyy kurssien 3 ja 4 teemaan, mutta kaikilla kursseilla ilmaistaan mielipiteitä sekä suullisesti että kirjallisesti.

Ranska A-kieli

- Opetussuunnitelman yhteiset aihekokonaisuudet esiintyvät ranskan kielen luontevina osina. Painotukset voivat vaihdella aihepiirien mukaan.
- kurssit 3, 4

Ranskan kieli, B2- ja B3-kieli

- kurssit RAB204 ja RAB306

Saksa

- Teemana SAA103-, SAA104- ja SAA108 -kursseilla.

Venäjä

- Opetussuunnitelman yhteiset aihekokonaisuudet esiintyvät venäjän kielen kurssien luontevina osina. Painotukset voivat kuitenkin vaihdella kurssien aihepiirien mukaan.
- kurssit 2 ja 6

Espanja

- kursseilla 4, 6, 8.

Biologia

- Ryhmä- ja projektitöiden ja yhteistoiminnallisen oppimisen käyttö opetuksessa harjaantuttaa omien mielipiteiden ilmaisuun ja sisäiseen yrittäjyyteen.
- Ihmisen biologian ja ympäristöbiologian opetuksessa korostetaan jokaisen mahdollisuuksia vaikuttaa sekä omaan että elinympäristönsä terveyteen.
- Ympäristöbiologian opetuksessa korostetaan niin yksittäisen ihmisen kuin yritystenkin vastuuta ympäristöstään.

Maantiede

- Ryhmä- ja projektitöiden ja yhteistoiminnallisen oppimisen käyttö opetuksessa harjaanuttaa omien mielipiteiden ilmaisuun ja sisäiseen yrittäjyyteen.
- Aluesuunnittelun yhteydessä tuodaan esille kansalaisten vaikutusmahdollisuudet oman alueensa kehittämiseen.
- Monissa eri yhteyksissä, mm. luonnonvarojen käytön ja maailmankaupan opiskelun yhteydessä, pohditaan omia vaikuttamismahdollisuuksia.

Fysiikka

- Korostetaan luonnontieteellisen ja varsinkin fysikaalisen tiedon merkitystä yhteiskunnallisessa vastuunalaisessa päätöksenteossa.
- Keskustellaan esimerkiksi energian tuotantotavoista, jolloin eri näkökulmat on osattava perustella niin fysiikan kuin muidenkin tietojen pohjalta.
- Tehdään oppilastöitä yhdessä, jolloin opitaan aloitteellisuuden, suunnitelmallisuuden ja yhteistyön merkitys.

Kemia

- Yhteistyökykyä ja -taitoja sekä aloitteellisuutta harjoitellaan ja toteutetaan kokeellisen työskentelyn yhteydessä kaikilla kursseilla.
- Korostetaan vastuullisuutta työturvallisuudesta ja ympäristön hyvinvoinnin huomioinnista.
- Saaduista tuloksista keskustellaan ja niiden luotettavuutta arvioidaan yhdessä.

Evankelis-luterilainen uskonto

- Etiikan opetus (kurssit 03 ja 07) kertoo ja käsittelee ihmisoikeuksia ja yleisiä moraaliperiaatteita.
- Tavoitteena on, että oppilas pystyy käyttämään eettistä harkintaa muodostaessaan oman perustellun mielipiteensä ja pystyy myös keskustelemaan siitä kunnioittaen muiden mielipidettä.
- Uskonnon opetus pyrkii myös käsittelemään työn, rahan ja talouden moraalisia ja eettisiä puolia. Yhteiskunnan erilaisista osallistumisjärjestelmistä esitellään uskonnollisia yhteisöjä ja niiden toimintaa (kurssit 05, 06).

Ortodoksinen uskonto

- Kasvattaa opiskelijoista aktiivisia kristittyjä toimimaan yhteiskunnan parhaaksi.
- Iisalmen ortodoksinen seurakunnan ylläpitämä Evakkokeskus

Elämäkatsomustieto

- Opiskelija tutustuu kansalaisuuden käsitteisiin, ihmisoikeuksiin ja demokratian toteutumiseen. Kursseilla käsitellään myös yhteiskuntien eettisiä toimintaperiaatteita ja erilaisia yhteiskuntajärjestelmiä. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy sitoutumaan valitsemiinsa moraalisiin periaatteisiin ja toimimaan arvostustensa mukaisesti, kuitenkin toisen ihmisen arvomaailmaa ja vakaamusta kunnioittaen. (kurssit 01,02,03)

Historia ja yhteiskuntaoppi

- OPS:n aihekokonaisuudet liittyvät ja sisältyvät olennaisesti historian ja yhteiskuntaopin kurssien sisältöihin, jotka jo lueteltiin edellä kurssien kohdilla. Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys tulevat esille yhteiskuntaopin kurssien käsittelyssä. Nämäkin aihekokonaisuudet limittyvät osaksi YH1-, YH2-, YH3- ja YH4-kurssien sisältöä.

Psykologia

- kurssit PS1, PS2, PS5 ja PS8.
- Haastatteluja ja vierailukäyntejä (päiväkoti, alakoulu, vanhainkoti) (PS2)

- Tutustutaan lisälmen mielenterveyspalveluihin (vierailukäynti psykiatriseen sairaalaan, nuorisopoliklinikalle tai työntekijöiden haastattelu) (PS5)
- Tutustutaan verkon kautta erilaisia psykologisia palveluja tarjoaviin yrityksiin, koulutukseen ja opetukseen, psykologian laitoksiin, tutkimuksiin ja haastatellaan työntekijöitä ja ollaan yhteydessä tutkijoihin. (PS1 ja PS5)
- asiantuntijat ja aloittelijat tiedonkäsittelijöinä ja oppiminen kongnitiivisena prosessina (PS3 ja PS8)

Musiikki

- eri alojen taiteilijat yhteiskunnallisina vaikuttajina
- musiikin mahdollisuudet yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- kulttuurivaikuttaminen: miten pääsen vaikuttamaan (kunta- ja muilla tasoilla)
- yhteiskunnan rooli kulttuuriasioissa: millä tavalla yhteiskunta tukee kulttuuritoimintaa (koulutus, konserttitoiminta, tilat, rakennukset).
- musiikkibisnes, musiikkialaan liittyvät eri ammatit, joista osa tarjoaa mahdollisuuden yrittäjäksi

Kuvataide

- Opiskelija osallistuu kulttuurielämään esim. järjestämällä näyttelyitä.
- Opiskelija oppii ottamaan vastuuta erilaisissa projekteissa.

2. HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS

Äidinkieli:

- Opiskelijat harjaantuvat ilmaisemaan itseään sekä kirjallisesti että suullisesti.
- Hyvän opiskeluilmapiiirin luomiseen kiinnitetään erityishuomiota.

Ruotsi:

- Kurssilla edistetään myönteisen opiskeluilmapiiirin muodostumista.
- Opiskelijat saavat valmiudet ilmaista tunteitaan ja näkemyksiään suullisesti ja kirjallisesti.

Englanti:

- Aihe liittyy kurssien 1 ja 2 teemaan, mutta kaikilla kursseilla ilmaistaan tunteita ja näkemyksiä suullisesti ja kirjallisesti. Myönteisen opiskeluilmapiiirin luominen on olennainen osa opetusta.

Ranska A- kieli

- kurssi 2

Ranskan kieli, B- 2 ja B-3 kieli

- kurssit RAB203 ja RAB305

Venäjä

- kurssit 2 ja 5

Saksa

- kurssien SAA101 ja SAA102 aihepiiri

Espanja

- kursseilla 1, 2, 5

Biologia

- Ryhmätöissä opiskelijat tutustuvat paremmin toisiinsa ja oppivat kunnioittamaan toistensa mielipiteitä.
- Ihmisen biologiassa käsitellään ihmisen fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia monipuolisesti ja pohditaan oppilaiden kanssa esimerkiksi päihteiden ja huumeiden vaikutuksia ihmisen toimintaan ja turvallisuuteen.
- Biotekniikan yhteydessä sivutaan uusien tekniikoiden turvallisuuskysymyksiä monipuolisesti ja pohditaan niiden vaikutuksia ihmisen ja ihmiskunnan hyvinvointiin.
- Kaikilla laboratoriokursseilla opetellaan turvallista työskentelyä ja omasta työturvallisuudesta huolehtimista esimerkiksi kemikaaleja käsiteltäessä.

Maantiede

- Ryhmätöissä opiskelijat tutustuvat paremmin toisiinsa ja oppivat kunnioittamaan toisten mielipiteitä.
- Ihmisten perustarpeita ja niiden toteutumista maailman eri osissa käsitellään GE2-kurssilla, omaa ja Suomen tilannetta voi verrata muuhun maailmaan.
- GE3-kurssilla käsitellään erilaisia luonnon ja ihmisten toiminnasta johtuvia uhkatilanteita ja sitä, miten niihin voidaan valmistautua ja miten niistä selvitään.

Fysiikka

- Kohdellaan jokaista opiskelijaa samalla, luottamusta herättävällä tavalla, jolloin ryhmässä syntyy yhdessä tekemisen kulttuuri.
- Opetetaan opiskelijat luottamaan toisiinsa, jolloin virheiden tekemistä ei tarvitse pelätä vaan virheet korjataan yhdessä.
- Työturvallisuus fysiikan töiden yhteydessä opettaa ottamaan huomioon eri tilanteissa esiintyvät fyysistä turvallisuutta uhkaavat tekijät ja välttämään ne.

Kemia

- Kiinnitetään huomiota työ- ja opiskeluympäristön turvallisuuteen erityisesti kokeellisessa työskentelyssä.
- Ryhmätyöskentely niin kokeellisessa kuin muussakin työskentelyssä perehdyttää yhteisöllisyyteen ja turvallisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Evankelis-luterilainen uskonto

- Tavoitteena on, että opiskelija pystyy pohtimaan moraalikäsitteitä käyttäen tekojensa syitä ja seurauksia ja ottamaan vastuun itsestään ja teoistaan. Opiskelija käy kursseilla läpi yleisimpiä elämäkysymyksiä ja valmistautuu siten käsittelemään pettymyksiä, ristiriitaisia kokemuksia ja konflikteja. Hän myös tutustuu kysymyksiin oikeudenmukaisuudesta ja hyvästä elämästä. Työtapoina käytetään mm. vuorovaikutustilanteita luovia väittelyitä ja ryhmätöitä. (kurssit 01, 03, 07)

Ortodoksinen uskonto

- Ajan pyhittäminen
- Lähimmäisestä huolehtiminen

Elämäkatsomustieto

- Tavoitteena on että oppilas ottaa kantaa ja keskustelee yleiseen hyvinvointiin ja erityisesti yhteiskunnalliseen hyvinvointiin liittyviin kysymyksiin. Hyvän elämän perusteita ja ihmisten välisiä vuorovaikutussuhteita, oikeudenmukaisuutta ja demokratian toteutumista käsitellään sekä historian että etiikan kautta. Työtapoina käytetään mm. vuorovaikutustilanteita luovia väittelyä ja ryhmätöitä (erityisesti kurssit 01,02).

Historia ja yhteiskuntaoppi

- Turvallisuus on mukana mm. HI3-, HI4-, HI7-, YH1-, YH3- ja YH4-kursseilla.

Musiikki

- musiikin (monilla eri tavoilla) harrastamisen merkitys ja vaikutukset ihmisen hyvinvointiin ja kasvuun.
- musiikin ”terveysvaikutukset”
- musiikkiterapia

Kuvataide

- Kuvataide auttaa opiskelijaa ilmaisemaan tunteitaan, eheyttämään minäkuvaansa.
- Opiskelija ottaa vastuuta ryhmänjäsenenä ja vaikuttaa myönteisesti opiskeluyhteisönsä hyvinvointiin.

3. KESTÄVÄ KEHITYS

Äidinkieli

- Ympäristöön ja sen suojelemiseen liittyviä aiheita käsitellään sekä kirjoitelmissa, puheesityksissä että keskusteluissa.

Ruotsi

- Opiskelijat pohtivat oman toimintansa vaikutuksia elinympäristöön ja sitä, millainen on esim. kestävä elämäntapa ja luonnonsuojelu.
- Ympäristöaiheista sanastoa hyödynnetään omista tuotoksissa.

Englanti

- Kurssien 7 ja 11 aihepiiri on ympäristöongelmat ja kestävä kehitys.

Ranska A-kieli

- kurssi 7

Ranska, B-2 ja B-3 kieli

- kurssit RAB208, RAB308

Saksa

- SA7-kurssin aihepiiri

Venäjä

- kurssi 8

Espanja

- kurssi 8

Fysiikka

- Pohditaan soveltuviissa kurssikohdissa, mitä merkitsee fysiikan tietojen ja yleisen teknisen tietämyksen lisääntyminen kestävä kehityksen kannalta.
- Energian tuotanto, käyttö ja säästäminen on yksi keskustelun aihe.
- Korostetaan, että teollisen tuotannon kaikilla aloilla pätee sääntö, että teknisen tiedon lisääminen auttaa kehittämään laitteita ja tuotteita, jotka kuluttavat ja saastuttavat vähemmän.

Kemia

- Pohditaan kemian osaamisen merkitystä kestäväen kehityksen kannalta erilaisten tuotteiden valmistuksen ja niiden käytöstä poiston yhteydessä mm. seuraavista näkökulmista:
 - raaka-aineiden ja energian säästäminen
 - jätteiden määrän vähentäminen
 - käytöstä poistettujen tuotteiden kierrätys raaka-aineiksi.

Biologia

- Kestävä kehitys kulkee punaisena lankana läpi koko biologian opetuksen.
- Ekologinen kestävyys on keskeinen viitekehys eliömaailman kurssilla pohdittaessa lajien monimuotoisuutta ja ekosysteemien toimintaa.
- Ympäristöekologian kurssilla koko kurssin sisältö käsitellään kestäväen kehityksen viitekehyksessä, ja tavoitteena miettiä nimenomaan tulevaisuuden mahdollisuuksia ympäristöongelmien ratkaisemiseksi.
- Bioteknologian kurssilla pohditaan geenitekniikan mahdollisuuksia edistää kestäväen kehitystä esimerkiksi maapallon ravinnontuotannossa.

Maantiede

- Kestävä kehitys kulkee punaisena lankana läpi koko maantieteen opetuksen.
- Luonnonmaantieteessä aihekokonaisuus tulee esille mm. vedenkiertokulun yhteydessä, kun pohditaan käyttöveden riittävyyttä ja ilmastomuutosta, sen syitä ja sitä, miten siihen voidaan vaikuttaa. Ekologista kestävyyttä, mm. ihmisen vaikutusta ekosysteemeihin, käsitellään kasvillisuusvyöhykkeiden yhteydessä.
- Kulttuurimaantieteessä ekologinen ja taloudellinen kestävyys tulevat esille käsiteltäessä kestäväen maa-, kala- ja metsätaloutta, luonnonvarojen käyttöä ja riittävyyttä, teollisuuden ympäristövaikutuksia, energiankulutusta sekä liikenteen ja matkailun vaikutuksia.
- Kulttuurinen ja sosiaalinen kestävyys tulevat vahvasti esille väestömaantiedettä ja kehitysmaiden ongelmia käsiteltäessä.
- GE3-kurssilla käsitellään erilaisia ympäristöuhkia, niiden syitä ja niistä selviytymistä.
- GE4-kurssilla opiskelija joutuu pohtimaan, miten kestävä kehitys toteutuu hänen tutkimallaan alueella.

Evankelis-luterilainen uskonto

- Uskonnon kursseilla käsitellään kestäväen elämäntapaa, luonnon ja ihmisen suhteita sekä uskontojen opetuksia luonnosta ja sen arvosta. Kursseilla käsitellään myös väestönkasvuun ja köyhyyteen liittyviä ongelmia. (kurssit 03,04,07)

Ortodoksinen uskonto

- ”Vihreä” patriarkka
- luomiskertomus

Elämäkatsomustieto

- Opiskelija tutustuu kestäväen elämäntavan periaatteisiin ja yksilön mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäristöönsä (kurssi 1).

Historia ja yhteiskuntaoppi

- OPS:n aihekokonaisuudet liittyvät ja sisältyvät olennaisesti historian ja yhteiskuntaopin kurssien sisältöihin, jotka jo lueteltiin edellä kurssien kohdilla. Kurssin HI1 tavoitteisiin kuuluu esimerkiksi globaalin kulutusyhteiskunnan käsitteleminen. Myös kestävä kehitys huomioidaan sopivissa kohdissa.

Psykologia

- PS1–PS8
- tiedon merkitys psykologian eri osa-alueiden tutkimuksissa, asiantuntijat ja aloittelijat tiedon käyttäjinä, vieraita ja haastatteluja.

Musiikki

- musiikin ympäristövaikutukset
- kertakäyttö-/aikaa kestävä musiikki

Kuvataide

- Opiskelija oppii korostamaan kestäväen kehityksen periaatteita materiaalien käytössä.
- Kurssien sisältönä voi mahdollisesti olla kestäväen kehitykseen perustuvia tehtäviä.

4. KULTTUURI- IDENTITEETTI JA KULTTUURIEN TUNTEMUS

Äidinkieli

- Suomalaiseen ja eurooppalaiseen kulttuuriin perehdytään osana kirjallisuuden historian opetusta.
- Keskustelu- ja muissa ryhmäviestintäharjoituksissa pyritään harjoittelemaan myös erilaisten mielipiteiden ja näkemysten ymmärtämistä.
- Hyviä tapoja noudatetaan kaikessa luokkatyöskentelyssä.

Ruotsi

- Kannustetaan opiskelijoita kulttuurien monimuotoisuuden ja suvaitsevaisuuden arvostamiseen.
- Rohkaistaan opiskelijoita ilmaisemaan itseään ja tuomaan julki eriävätkin mielipiteensä.

Englanti

- Myös kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus ovat osa jokaista kurssia, koska kieli ja kulttuuri liittyvät toisiinsa. Erityisenä teemana kulttuuri on kurssilla 5.

Ranska A-kieli

- Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus korostuvat jokaisella kurssilla, mutta erityisesti ne painottuvat kurssilla 5.

Ranska, B-2 ja B-3 kieli

- Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus korostuvat jokaisella kurssilla, mutta erityisesti kursseilla RAB202, RAB205, RAB307.

Saksa

- kursseilla SA5 ja SA9

Venäjä

- Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus korostuvat jokaisella kurssilla, mutta erityisesti kurssilla 7.

Espanja

- kursseilla 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

Fysiikka

- Pohditaan yhdessä, miten suomalaiset tutkijat ovat edistäneet fysiikan tutkimusta ja kehittämistä.
- Korostetaan historiallisen kehityksen merkitystä myös luonnontieteiden alalla.

- Korostetaan, että luovuus ei ole pelkkää taiteellista luovuutta vaan myös tieteellistä ja teknistä luovuutta ja että kaiken luovuuden takana on suuri määrä opiskelua ja harjoittelua.
- Tuodaan opiskeluun mukaan myös vierailu kielillä kirjoitettua opiskelu- ja harjoitusaineistoa.

Kemia

- Pohditaan kemian kehityksen merkitystä osana luonnontieteiden historiaa sekä Suomen kemian tutkimuksen ja tutkijoiden saavutuksia ja merkitystä osana luonnontieteiden kehitystä ja merkitystä nykyiselle yhteiskunnalle.

Biologia

- Kansainvälisten projektien kautta opiskelijat voivat päästä henkilökohtaisesti tutustumaan muiden maiden kulttuureihin tai niiden edustajiin tänne suuntautuvien vierailujen aikana.
- Ympäristöekologian kurssilla tutustutaan Suomen luonnon kehityksen kautta omaan kansalliseen kulttuuri-identiteettiimme vaikuttaneisiin luonnonedellytyksiin.
- Bioteknologian kurssilla voidaan pohtia erilaisten kulttuurien käsityksiä geenimuuntelun eettisistä pelisäännöistä.
- Ihmisen biologian ja lääketieteellisen biologian kursseilla voidaan pohtia eri kulttuurien toisistaan poikkeavia käsityksiä ihmiskehosta, terveydestä, sairaudesta, kuolemasta, lisääntymisestä sekä normaaliuden ja poikkeavuuden käsitteistä.

Maantiede

- Suomen ja koko maailman yleismaantieteellinen tuntemus auttaa opiskelijaa ymmärtämään, miten eri kulttuurit ovat syntyneet ihmisten sopeuttaessa toimintansa luonnon asettamiin puitteisiin.
- GE2-kurssilla käsitellään maailman kulttuuripiirejä ja kulttuurien muuttumista.
- Kansainvälisten projektien yhteydessä opiskelijat voivat päästä henkilökohtaisesti tutustumaan muiden maiden kulttuuriin.
- Suomen maantieteen kurssilla opiskelijat syventävät jo aiemmin saavuttamaansa kotimaan tuntemusta ja pohtivat Suomen asemaa globalisoituvassa maailmassa.

Evankelis-luterilainen uskonto

- Opiskelija käsittelee eri kulttuurien piirteitä ja vertailee niitä suomalaisen kulttuurin. Vieraisiin uskontoihin tutustuttaessa pyritään myös tutustumaan alueen uskonnolliseen taiteeseen ja kirjallisuuteen. Opiskelija tutustuu myös uskontojen kulttuurivaikutuksiin yhteiskunnassa esim. taiteen, kielen ja erilaisten yhteisöjen kautta. Yhteisöihin tutustutaan mahdollisuuksien mukaan sekä lisäalassa että sen ulkopuolella.
- Suomalaiseen arvomaailmaan ja uskonnon vaikutukseen suomalaiseen kulttuuriin tutustutaan erityisesti Suomen uskonnollisen menneisyyden ja uskonnollisten yhteisöjen kautta. Suomi myös sidotaan osaksi suurempaa eurooppalaista kulttuuriperinnettä historian kautta.
- kurssit 01,02,03,04,05,06,07,08

Ortodoksinen uskonto

- karjalaisuus
- venäläisyys

Elämäkatsomustieto

- Oppilas tutustuu erilaisiin maailman selitystapoihin eri katsomusperinteissä. Tavoitteena on tutustua eurooppalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriperinteeseen. Kulttuuriperinnettä

pohditaan myös hyvän elämän lähtökohtana. Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan myös nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen ja aatemaailmaan. (kurssit 01,02,03,04)

Historia ja yhteiskuntaoppi

- Kulttuuri-identiteetin ja kulttuurin tuntemuksen vahvistaminen ovat esimerkiksi HI2-, HI5- ja HI6-kurssien perusasioita.

Psykologia

- PS2–PS8
- kehityspsykologinen näkökulma identiteetin kehitykseen (PS2)
- tutkimukset, joista käy ilmi, miten kulttuurin vaikutus näkyy kehityksessä
- kulttuurierojen ilmeneminen ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa (PS8)
- identiteetti ja kulttuuri persoonallisuuden kehityksessä (PS5)
- ajattelun ja kielen kehitys (PS2)

Musiikki

- musiikin merkitys suomalaiselle identiteetille
- oman paikkakunnan musiikkielämä
- nykyiset ja aikaisemmin eläneet oman seutu- ja paikkakunnan merkittävimmät kulttuuri-vaikuttajat (mm. Karl Collan, Ahti Sonninen, Joonas Kokkonen) ja heidän teoksensa.

Kuvataide

- Opiskelija saa mahdollisuuden rakentaa kulttuuri-identiteettiään taide- ja luontokokemusten avulla.
- Taidehistoria auttaa opiskelijaa tutustumaan omaan ja muiden kulttuurien henkiseen kulttuuriperintöön.

5. TEKNOLOGIA JA YHTEISKUNTA

Äidinkieli

- Tiedonhankintamenetelmiä ja lähdekritiikkiä käsitellään opetuksessa.

Ruotsi

- Hyödynnetään erilaisia tietolähteitä.
- Kannustetaan aktiiviseen tiedonhankintaan.
- Pohditaan omaa suhdetta nykyteknologiaan.

Englanti

- Yhteiskunnallisia aiheita käsitellään kursseilla, ja kurssin 5 teema on tiede, talous ja tekniikka. Kaikilla kursseilla hyödynnetään erilaisia tietolähteitä ja kannustetaan aktiivisen tiedonhankintaan.

Ranska A-kieli

- kurssit 6, 8

Ranska, B-2 ja B-3 kieli

- kurssit RAB207, RAB309

Saksa

- kursseilla SA4, SA6 ja SA8

Venäjä

- kurssit 4 ja 5

Espanja

- kursseilla 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. 9. 10

Fysiikka

- Fysiikka liittyy lähes kaikkeen teknologiseen tuotantoon ja kehitykseen, joten kaikkien kurssien aikana opiskellaan, miten uusi tieto liittyy teknologian ja yhteiskunnan muutokseen
- Esimerkki aiheita ovat mm. liikenne, energiantuotanto, teollisuus, viestintä, taiteet ja urheilu
- Opetuksessa keskustellaan myös sopivissa kohdissa teknisen kehityksen mukanaan tuomista turhista tavaroista ja asioista.
- Teknisen kehityksen mukana pysymistä on jo aikaisemmin korostettu kestävän kehityksen kannalta ja myös luovuuden lähteenä.

Kemia

- Pohditaan kemian keskeistä merkitystä teknologian kehityksessä ja monien tärkeiden keksintöjen ja tuotteiden synnyssä sekä ympäristön suojelun ja kestävän kehityksen edistämässä.

Biologia

- Bioteknologian kurssin koko sisältö liittyy uusien teknologioiden kehittämiseen ja niiden yhteiskunnallisten vaikutusten pohtimiseen.
- Sekä bioteknologian että ympäristöekologian kurssit käsittelevät ihmisen teknologisten innovaatioiden vaikutuksia itse ihmiseen ja ympäröivään luontoon.
- Laborointikursseilla opetellaan käytännössä tiettyjen tekniikoiden hallintaa.

Maantiede

- Teknologian mahdollisuuksia erilaisten luonnonilmiöiden havainnoimisessa, ennustamisessa ja hallinnassa käsitellään luonnonmaantieteen ja riskien maantieteen kursseilla.
- Teknologian mahdollisuuksia ratkaista maa- ja metsätalouden sekä teollisuuden ympäristöongelmia pohditaan kulttuurimaantieteen (GE2) ja riskien maantieteen (GE3) kursseilla.
- Uuden teknologian käyttöön ja merkitykseen paikallisissa yrityksissä voidaan tutustua GE2- ja GE5-kursseilla.
- GE4-kurssilla merkittävänä osana on tietotekniikan käyttö paikkatietojärjestelmissä.

Evankelis-luterilainen uskonto

- Oppilas pohtii mm. uskonnon ja tieteen välisiä suhteita historiasta nykypäivään ja teknologian aiheuttamia eettisiä ongelmia (kurssit 02, 03,07).

Ortodoksinen uskonto

- sähköinen viestintä
- Ortoweb

Elämäkatsomustieto

- Pohditaan mm. teknologiaa ja sen vaikutuksen aiheuttamia eettisiä ongelmia (kurssit 02,03).

Historia ja yhteiskuntaoppi

- Teemaa teknologia ja yhteiskunta sivutaan esimerkiksi HI1- ja YH1-kursseilla.

Psykologia

- PS1 JA PS3
- oppimisen muodot, kognitiivinen oppiminen, oppimisen arviointi

Musiikki

- Musiikkiteknologian kehitys, viimeisimmät saavutukset, (esim. äänitetuotanto, sävellys), ATK:n mahdollisuudet musiikinopiskelussa.
- Omalla paikkakunnalla musiikkiin liittyvää teknistä huippuosaamista: Genelec.

Kuvataide

- Opiskelija oppii kuvailmaisua erilaisilla nykYTEknologian välineillä, kuten järjestelmä- ja digitaalikameroilla, videokameroilla, editointilaitteilla ja tietokoneella.
- Kuvataiteessa aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan esimerkiksi tutustumalla viestinnän ja muotoilun teknisiin keinoihin.

Tietotekniikka

- AT1-kursseilla käsitellään tietotekniikan kehittymisen vaiheita ja pohditaan tulevaisuuden näkymiä. Kurssilla käsitellään myös työn muuttumista ja yhteiskunnan nuorille asettamia osaamisodotuksia.

6. VIESTINTÄ JA MEDIAOSAAMINEN

Äidinkieli

- Kaikilla kursseilla luetaan, tulkitaan ja arvioidaan monia erilaisia mediatekstejä.
- Vuorovaikutus-, viestintä- ja vaikuttamistaitoja harjoitellaan lähes kaikilla kursseilla esimerkiksi lukien, kirjoittaen ja keskustellen.
- Kurssilla ÄI12 (Media) käsitellään erityisesti erilaisia viestintävälineitä ja niiden keinoja.

Ruotsi

- Kehitetään vuorovaikutus-, viestintä- ja vaikuttamistaitoja kaikilla kursseilla.
- Kannustetaan pohtimaan eettisiä kysymyksiä olemalla mediakriittinen.

Englanti

- Viestintä ja mediaosaaminen liittyvät erityisesti kurssien 2, 5, ja 14 aiheisiin. Toisaalta viestintä on osa kaikkia kursseja, koska on kyse kielen opiskelusta.

Ranska A-kieli

- kurssit 2, 5

Ranska, B-2 ja B-3 kieli

- kurssit RAB207, RAB309

Saksa

- kursseilla SA5, SA6 ja SA9

Venäjä

- kurssit 7 ja 8

Espanja

- kursseilla 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

Biologia

- Opiskelijat joutuvat kaikilla kursseilla etsimään aineistoa erilaisista medialähteistä, muokkaamaan ja ennen kaikkea arvioimaan kriittisesti tiedon todenperäisyyttä ja luotettavuutta erilaisten harjoitustöiden yhteydessä.
- Opiskelijan on mahdollisuus osallistua eri oppiaineiden kanssa yhteisesti toteutettaviin kansainvälisiin projekteihin, joissa tuotetaan eri tyyppistä aineistoa raportoitaessa projektien tuloksia (verkkolehdet, sanomalehtikirjoitukset, cd-rom, posterit, valokuvat, videot).
- Jokaiselle opiskelijalle pyritään löytämään mahdollisuuksia omien tuotostensa esittämiseen ja opetellaan myös esiintymistekniikkaa ja käytännön viestintätaitoja esitelmien yhteydessä.

Maantiede

- Sanoma- ja aikakauslehtien ajankohtaisia maantieteeseen liittyviä uutisia ja artikkeleita sekä niiden painotuksia käsitellään kaikilla maantieteen kursseilla sekä kehoitetaan myös seuraamaan television dokumenttiohjelmia.
- Ryhmä- ja projektitöissä käytetään erilaisia lähteitä hyväksi, opitaan lähteiden kriittistä arviointia ja harjoitellaan erilaisia tuotosten esittämiskeinoja.
- Aluetutkimuskurssilla (GE4) tutkielmaa laatiessaan opiskelija joutuu erityisesti paneutumaan erilaisiin tietolähteisiin, arvioimaan niitä kriittisesti, kiinnittämään huomiota tekijänoikeuksiin ja lähteiden ilmoittamiseen sekä myös lopputuotteen visuaalisuuteen.

Fysiikka

- Fysiikkaa opiskelemalla on mahdollista saada tietoa viestintätekniikan kehityksestä ja siihen liittyvistä uusista keksinnöistä ja siten myös niihin perustuvien laitteiden soveltuvuudesta opiskelun välineiksi.
- Opitaan suhtautumaan kriittisesti eri medioilla tuotettuun tietoon, olipa sitten kyse aineiston etsimisestä internetistä, lehtien tiedepalstoilta tai television tiedeohjelmista.
- Pyritään käyttämään mahdollisimman monipuolisesti eri välineitä omien tutkimusten tekemisessä ja raportoinnissa.

Kemia

- Kemian opiskelussa käytetään hyväksi erilaisia tiedon lähteitä ja sekä perinteisiä että nykyaikaisia tiedonhankintamenetelmiä.
- Opiskelijoiden viestintätaitoja kehitetään pohtimalla kemian ilmiöitä sekä saatujen tulosten luotettavuutta sanallisesti sekä laatimalla raportteja ja työselostuksia.

Uskonto

- Oppilas sekä käyttää että arvioi median tuottamaa materiaalia mm. eettisessä mielessä. Oppilaat myös tekevät omia töitä lukion verkkolehden. Oppimistapoina käytetään viestintävalmiuksia lisääviä menetelmiä mm. oppilaskeskusteluja ja ryhmätöitä.

Ortodoksinen uskonto

- kriittinen suhtautuminen uutisointiin

Elämäkatsomustieto

- Oppilaat tutustuvat viestinnän moraalikysymyksiin ja viestinnän yleisiin keinoihin. Samaa aiheeseen kuuluvat myös viestinnän vaikuttamiskeinot ja niiden arviointi. Oppilaat myös tutustuvat median tuotteisiin ja arvioivat niitä ryhmässä. Omia tekstejä on mahdollista kirjoittaa verkkolehden. (kurssit 02,04)

Historia ja yhteiskuntaoppi

- Aihetta viestintä käsitellään esimerkiksi HI7- ja YH1-kursseilla.

Psykologia

- PS1–PS8
- Teema tulee esille kaikissa psykologian kursseissa (ilmeet, eleet, kuvan tulkinta ja käyttö, lähteen luotettavuus, ensisijaiset lähteet, nettilähteet).

Kuvataide

- Opiskelija kehittää kriittistä kuvalukutaitoaan analysoimalla mediakuvastoa sekä toteuttamalla itse sekä kriittistä että esteettistä kuvaviestintää erilaisilla menetelmillä.

Tietotekniikka

- AT2-kurssilla harjoitellaan sähköistä median tuottamista ja perehdytään tekijänoikeuksiin.
- AT3-kurssilla tutustutaan mediaan internetin avulla. Tunneilla käsitellään tiedonhankintaa, tiedon oikeellisuutta, tekijänoikeuksia ja tietoturva.